

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre	180 Lei.
Fél évre	90 Lei.
Egy negyed évre	45 Lei.
Egy hóra	15 Lei.

Hirdetések árszabás szerinti díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és Csanádi Egyesült Vas-
utak palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(József főherceg-ut) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1921.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, december 25.

Karácsonyra!

Irta: Dr. Barabás Béla.

A karácsony nemcsak a Krisztusi születés gloriás emléke, de a szeretetnek is magasztos ünnepe. Mégis ugyanazon emlékek ugyan azon érzésnek külön külön ünnepet szentelnek az egyházi rendelkezései, vagy inkább a kalendárium csinálók eltérő magyarázatai. Nem tudom melyiknek van igaza, nem is szándékozom vitatkozni, de az bizonyos, hogy az ünnep külsőségeire, de még inkább belső értékére nézve sokkal szebb lenne, ha ugyanazon napok jelöltetnének meg a karácsonyi eszmék áhitatos emlékezetére. Ha dolgozni kell, dolgozzunk mindnyájan, ha pedig ünneplésre kerül a sor, minden ember ünnepeljen, pihenjen. Minő nagy erkölcsi értéke lenne ha csak egy karácsonyt ilnének s együtt ünnepelnének a falvak, városok, országok, az egész világ.

Addig is, míg ez bekövetkezik, a mi karácsonyunk ünnepe foglaloztassa elménket s melegítse szívrünket. Ez az ünnep a templomé, meg a családé. Amott Istenhez üldjük hő fohásunkat, emitt otthonunknak áldozzuk érzéseink tisztaságát.

Az ünnepek hangulatába beleveggyül a komoly elmélkedés is s kitör belőlünk a szó, a vágy, hogy jövőre szebb és jobb karácsonyt szeretnénk megérni. Mert alig van ember, aki a mai súlyos viszonyok terhét ne viselné s a ki ne aggódna a jövő felett. Minden azon fordul meg, hogy az állami és községi közélet intézői miként tudnak és akarnak megfelelni a rájuk bízott nagy feladatoknak. És itt merül fel a nagy kérdés, vajon örvendjünk-e azon karácsonyi ajándéknak, a mivel a politikai kavardás kormányváltása lepte meg az országot?

Elsősorban emberek vagyunk s élni akarunk, ha nem is gond nélkül, de legalább úgy, hogy a tisztességes munkának meg legyen a bére és láthassuk eredményét fáradozásunknak. Mindez az ország kormányán fordult meg, a mely okos törvényekkel, életrevaló s értelmes rendeletekkel irányíthatja az állampolgárok megélhetésének bizonyosságát s boldogulásának lehetőségét.

Az új helyzet zürzavarában lejtőre kerültek erkölcsi és anyagi javaink. Az eddigi kormányzat-

nak csak szomorú eredményei jelentkeznek minden irányban. Rendszertalenség, ellentmondások, elfogultság, kapzsiság s erőszakos hatósági intézkedések jellemezték az eddigi kormányzatot. Nagy a drágaság, pénzünk nincs s a mi van csak kis értékű, iparunk csak foltogtat, kereskedelmünk csak lézeng, közlekedésünk siralmas, forgalmunk alig van. Mindezek a kormányzati hibáknak, baklövéseknek és tudatlanságnak, no meg az elbizakodottságnak sajnálatos következményei.

Azért mi előttünk nem a kormányváltás, hanem a rendszer-váltás a lényeg. Minket nem érdekel, hogy a különböző politikai pártok miként versengenek a hatalomért. Az is hidegen hagy bennünket, hogy a pártok egymást marják, gyánusítják, rágalmazzák. Csinálják, ha nekik jól esik! Minket csak az érdekel, hogy legyen egy okos, bölcs, előrelátó, tisztakezü kormány a mely az emberi és állampolgári jogok s kötelességek egyenlő megosztásával egyensúlyt teremt az állam háztartásában, a kínálkozó, de kedvező anyagi kincsek kiaknázásával s felhasználásával.

Az nemcsak elhibázott de veszedelmes pénzügyi politikai, a

mely az ország jövőjét a lakosság zsebéből várja s erőszakolja. Ne az adó, a bélyeg, az illeték s az embereket munkájukon feltartóztató megterhelések legyenek az állam főjöveldelmei, hanem az Istenáldotta országnak végtelen kincsei, a fa, a szén, a só, a vas a petróleum, az arany, a földgázak a kén, s a nyers termények oly sok fajtái, a mikért csak le kell nyulnunk, ki kell emelnünk, vasútra tenni s milliárdokkal gyarapítaná az állampolgárok jöveldelmét s az ország kasszáját. Természeti kincsekben gazdagabb ország alig van mint a miénk. Ha az egész országot kínai falal vennék körül s ide senki be nem jöhetne, semmit be nem hozhatna, mi akkor is jól meg tudnánk élni, minden igényünk ki lenne elégítve. Csak ahhoz értő emberek kellene, a kik ezt felismerjék s kormányzati politikájukkal felhasználják az állampolgárok tudását, képzettségüket dologra, munkára serkentenek őket. Ezrével hevernek s félre vannak dobva az értelmes szakemberek, munkabíró tehetségek, csak azért mert nem bírják az állam nyelvét.

Ha az új kormány éber figyelme és nyitott szeme rájön a végzetes hibák okaira s európai gondolkod-

KARÁCSONYFA.

Karácsonyfa, Öröm fája,
Minden egyes gyertyácskája
Mesél-mesél tóól éjről,
Szép angyalok seregéről.

Karácsonyfa, Szépség fája,
A szeretet rakott fája.
Ezüst diót, édességet,
Aranyalmát, sok szépséget.

Karácsonyfa, Vigasz fája,
Ha elláult szívrünk fája,
Gyermekkorba visszavezet
Karácsonyfa — emlékezet.

Történetek

ARAD MULTJÁBÓL.

(A kortesnóta.) Polgármester-választás előtt állott Arad közönsége. Két pártra szakadt a választó polgárság. Az egyik párt Salacz Gyulát, a városi főjegyzőt jelölte, a másik Hász Sándor tekintélyes aradi ügyvédet szerette volna látni a polgármesteri székben. A korteskedés nagy erővel folyt. Mindegyik párt a maga jelöltjét óhajtott volna győzelemre vezetni. Egy reggelen aztán 8—10

csoportba verődött iparos-inasok járták be az utcákat és hangosan énekelték a Salacz pártiak kortes versét:

Az aradi határon
Nyulat fogtak két lábón
A bolondok megfozták
Polgármesternek szánták.

E gunyvers nem ártott ugyan Hász Sándor tekintélyének, de azért nagy kisebbségben maradt és mint tudjuk, Salacz Gyula lett nagy többséggel Arad város polgármestere, amely állását negyven éven át köztiszteletben és közl becsülésben töltött el a városi polgárság teljes megalégedésére.

(A borbély órája.) A Tököly-téren a mostani emeletes Katalin-gőzfürdő helyén egy alacsony földszintes házika állott, Klein Ferenc borbélymester tulajdona, akinek a házában volt a borbélyműhelye is. Ugy látszik, hogy Klein Ferenc borbélymester ur, bár nem 5 koronáért borotvált, mint most, hanem 10 krajcárért arconként, mégis oly ügyesen szappanozott és forgatta a borotvát, hogy lebontotta a kis házat és helyébe a

mostani emeletes épületet emelte, amely az első emeletes ház volt akkor a Tököly-téren. Megcsinálta a mostani Katalin gőz- és kádfürdőt, felhagyott a borbélymesterséggel és átadta üzletét egyik hü segédjének, ki mint inas náia tanulta a borbélymesterséget és egyben a nevé a német hangzású Kleinről Kishalmi-ra változtatta. Kishalmi ur reggelenként csibukkal a szájában és bársony házi sipkájával a fején körültáta az emeletes háza tájékát és egy reggelen a borbély, aki átvette Kishalmi üzletét, a boltajtóban köszöntötte házigazdáját.

— Na mi az János, mi van neked itt a mellényzsebedben, szólt Kishalmi egy kicsüngő ezüstláncra mutatva.

— Egy ezüst zsebóra, tekintetes ur, tegnap vettem.

Kishalmi kiveszi az órát a borbély zsebéből.

— Na lám, igazán egy zsebóra.

— Még pedig ezüst, erősítette a borbélymester.

— Na jól van János, amíg a hátralékos boltbért meg nem fizet-

ted, addig az órát nem kapod vissza, szólt a házigazda és tova sétált az órával.

János mester magánkivül volt a meglepetéstől. Elmesélte fiúknak a rajta esett sérelmet. Azt tanácsolták neki, hogy ne tőrje a jogtalanságot és menjen fel a városbíróhoz panaszra. A városbíró akkor Szávits Miklós ügyvéd volt akit külön modoráról ismert az igazságot kereső közönség.

— Na mi az fiam, szólt a városbíró a borbélymesterhez. Ez elemesélte elejétől-végig a történetet, hogyan vette el tőle a házigazdája az óráját a zsebéből.

— Mondja kérem városbíró ur, hát lehet ez?

— Hát mondd fiam, elvette az órát a háziur?

— Persze, hogy elvette, erősödött János mester.

— Na látod számár, hogy lehet. Most elmehetsz. És kizavarta bírót szobájából az álmélkodó borbélyt.

(A diák-szó.) József nádor-főherceg a múlt század 30-as éveiben hivatalosan ellátogatott Arad-

zással teret nyit az országban lévő anyagi kincsek, szellemi tehetségek és erkölcsi erők feltáráására, érvényesítésére, akkor még lehet orvosolni, a multak sok mulasztását s lehet biztosítani a jövő fejlődését.

Tehetség, értelem, tudás, szak-képzettség, becsület és igazság nincsenek határokhhoz, nyelvhez, fajhoz, nemzetiséghez láncolva, ezek ott vannak különböző arányokban az emberek fejében, szívében, lelkében. Mindezek felfe-

dezhethők, megtalálhatók és érvényesíthetők, ha a szeretet melegségével közelítjük meg, nem pedig a ridegség és gyűlölet érzetével távolítjuk el. És jó példával az új kormány menjen előre.

Emberek, a kiknek kezében a hatalom, a fegyver, a pénz, az erő és a dicsőség, ne képzeljétek magukat istennek, a Ti embertársaitok felett. — hanem maradjatok csak Ti is emberek, és jó emberek, hogy így tetszésre találjatok az — Istennél.

Aradi színésznők — a színpadi meztelenségről.

(Lehet-e az Aradi színházban trikó nélkül játszani?)

A színpad mindig valami újat keres, hogy vonza a közönséget. A romantizmus letűnt, a naturalizmus már elavult, az impreszionizmusba most kezd beletörödni a közönség, a futurizmustól elfordul. A színházak igazgatói most valami újat akarnak nyújtani a közönségnek, hogy lázba hozzák, hogy tóduljon a színházba. Most felfedezték a meztelenséget. Az új divat Párisból indult ki, ahol a Fifi című operett szerenlői trikó nélkül mutogatták hájaikat a férfiak nagy gyönyörűségére. A meztelenség divatja eljutott Berlinbe, Bécsbe és legutóbb Budapestre is. Itt is a Fifi vitte a nuditást a színpadra és tettszett. Fedák Sári a Renaissance-színházban rendezett matinén szintén trikó nélkül lépett fel és oly hatalmas sikert aratott, hogy öt egymásután következő napon meg kellett ismételnit a matinét.

Arad mindig termő talaja volt a divat különböző kilengéseinek. Amit valamely világvárosban a

divat terén kitaláltak, az Aradon mindig követőkre talált. Eddig még nem vonult a meztelenség az aradi színház színpadára. Hogy meg fog-e mégis jelenni, azt nem tudjuk? Mindenesetre érdekes, hogy mit mondanak a színház művésznői erről az érdekes kérdésről? Az Aradi Közlöny munkatársa megkérdezte az aradi színművésznőket, akiknek válaszáat az alábbiakban közöljük:

R. HORVÁTH MICI:

Nálunk Aradon nem lehetne trikó nélkül megjelenni a színpadon, mert a közönség nagyon is közel van a színpadhoz s így elveszne az illúzió. Nagy színpadokon ahol az orchester sokkal szélesebb mint az aradi s így a közönség messzebb is esik a szerenlőtől, meg lehetett oldani a kérdést. Ilyen színpadokon nem tűnik fel nagyon a test meztelensége. En a Mágus Miskában a naturalizmus kedvéért megtettem, hogy meztelen lábszárakkal játszottam. De ez kómikus szerep és ebben lehet is. Más szerepekben, ahol illúziót kell keltetni, nem vállalkoztam arra, hogy harisnya vagy trikó nélkül jelenjek meg a színpadon.

J. HALMOS MICI:

Nevetnem kell a dolgon, mert tulmerésznek tartom, hogy színésznő trikó nélkül jöjjön a közönség elé. Nagy városokban ezt meg lehet csinálni, de hogy vidéken is felvonuljon a meztelenség a színpadra, az mindig a város közönségétől függ. Arad mindig modern város volt. Ha a színpadi meztelenség másutt divat, akkor talán Aradon is az lesz, mert Arad szeret vezetni a divat terén. Eddig nálunk erről még nem volt szó, de amikor hallottunk a dologról, mi is megütköztünk rajta. Ha a meztelenség Aradon is divatba jönne és más kezdené el, én sem ütköznék meg rajta.

KORBULY ZSUZSA:

A filmnél már régen tulvannak a meztelenség kérdésén. Ha a szerep úgy írja elő, a film-színésznő minden teketória nélkül harisnya és trikó nélkül játszik. Az természetes, hogy csak azok a film-színésznők játszhatnak így, akiknek olyan a lábuk, hogy nem kell szégyenkezniük. Ha a rendes színpad is megköveteli a trikó-nélküliséget, akkor a színésznőknek meg kell hajolniuk a követelés előtt, mert a színpad sokkal nagyobb ur, mint a prudéria vagy a színésznő egyéni véleménye. Én a magam részéről természetesnek tartom a trikó-nélküliséget, ha már elkerülhetetlen. Bizonyos vagvok benne, hogy csak eleinte lenne feltűnő, később már megszoknák az emberek, mint ahogy a strandon sem ütközik meg senki az izlóst és erkölcsöt nem sértő meztelenségen.

SZEGŐ LILI:

Azt hiszem, hogy a meztelenség a színpadon nem szép és illúziót sem kelt. Én például sokkal jobban szeretem a

felöltözött nőt, mert így formásabb, sejtetőbb és jobban izgat.

H. HARMATH JÓZSA:

A színpadi meztelenség divatja olyan, mint a spanyol-nátha. Hídba védekezünk ellene: el fog jönni hozzánk is.

MÁGORY MICI:

Véleményem szerint Aradon nem lehet meghonosítani a meztelenség divatját. Ennek legfőbb oka az, hogy Arad nem világváros. Nálunk a színésznőket sokkal jobban ismerik és tisztelik, sem hogy elnéznék nekik, hogy harisnya és trikó nélkül jelenjenek meg a színpadon. A másik ok az, hogy — amiként én kolleganómet ismerem — nem is mennének trikó nélkül a színpadra. A harmadik ok az, hogy az aradi közönség van oly időzítésű, hogy nem nézné jó szemmel a színpadon a meztelenséget.

TYRON SILVIA:

ÉN SOHASEM IS VOLTAM BARÁTJA A TRIKÓNAK MERT A SZEREPKÖRÖM NEM IS KIVÁNJA MEG, AZT HISZEM, A PESTI MEZTELENSÉG DIVAT NEM IS FOG ARADON TERT HODITANI.

ZILÁHY IRENKE:

Egvelőre csak Pesten maradj a divat. Ha majd Aradváros elég érett lesz: talán eljön Aradra is.

CSIG BÖSKÉ:

Szerintem Aradra nem fog eljönni ez a divat soha.

KELETI GIZI:

A pesti trikónélküli divat nem fog Aradra jönni, mert Arad ugyis meztelenségre vetkőzött.

Z. VÁRÁDY MARGIT:

A trikónélküliség divatját Arad város közönsége nem fogja a színpadon látni soha. Engem, mint operacékesnőt különben sem érli a kérdés.

ra. Természetesen, hogy nagy páradával fogadták Magyarországot a nádorát. A Szabadság-téren állott régi városház termében bemutatkoztak sorba Arad város előkelőégei, akiket a nádor-főherceg kegyesen fogadott és megszólításokkal tüntetett ki. Midőn a nádor az audiencián jelentkezők sorában F. akkori városi főgyvész elé lépett, az így mutatkozott be:

— F. fiscus aradiensis.

Midőn aztán a nádor az ügyész mellett álló H. előkelő és gazdag aradi polgár elé lépett, aki foglalkozására nézve a legelső pékmester volt Aradon, ez hallván az ügyész latin bemutatkozását, azt gondolta, hogy neki is latinul kell bemutatkoznia és minden habozás nélkül bemutatatta magát a főhercegnek:

— H. Pecus aradiensis!

A főherceg mosolygott, a körnézet alig bírta elfojtani a nevetést. Midőn aztán az audienciának vége volt, H. pékmester zavartan kérdezte a társaitól, hogy miért nevettek, ezek aztán megmagyarázták neki, hogy a „Pecus“ szó latinul, ahogy ő bemutatkozott, nem pékmestert, de szarvasmarhát jelent.

(Az írrok nadrágja.) Az öreg Barth Lipót, a mindenki által is-

mert Barth Lulu édesapja, az első szabómeszter volt Aradon. Üzlete a régi városháza mellett volt. Uriemberek csak nála csináltatták a ruhát. Egy ízben felment Szávits városbíróhoz, aki szintén a kundshaftja volt.

— Panasszal jöttem, városbíró ur. A Barty Pista már egy eszten-deje, hogy adós a nadrágja árával.

Barty Pista írrok volt a városbíró mellett, később mint alkápitány fejezte be itt karrierjét. Midőn meghallotta, hogy róla van szó, annyira beléfeküdt az írásba, hogy szinte az orrával eltörölte, amit írt.

— Mi az Pista, szólította meg a városbíró Bartyt, mi dolog az, hogy nem fizeted ki a nadrágodat?

— Hát lehet abból a fizetésből kifizetni, amit a város ad, felelte az írrok.

— Igaza van, szölt a városbíró az öreg Barthhoz. A város oly rosszul fizet bennünket, hogy még ennivalóra is alig telik.

— Lehet, felelt az öreg Barth. De ha én nem csinálom nadrágot a Pista urfinak, alsónadrágban nem jöhet hivatalba.

— Látod Pista, e becsületés embernek igaza van, mert ha nem jársz hivatalba, nincs kenyered.

Végre aztán Szávits városbíró

kivette a tárcáját és adott Barth szabónak egy forintot a Pista nadrágja törlesztésére és megígérte neki, hogy minden hónapban jöjjön az egy forintért, míg a 6 forint, a nadrág ára, ki nem lesz fizetve.

(Orvos és ügyvéd.) A Vörösmarthy utcai egyik kétemeletes ház egy előkelő és gazdag kereskedő és vállalkozó tulajdona volt, aki a háza első emeletén lakott és ott voltak irodái is. Különbben abban az időben a zsidó hitközség elnöke is volt. Nagyszabású kereskedő volt, nagy üzleteket kötött nemcsak Magyarországon, de a szomszéd külföldi országban is. Minden szerencsége dacára szerencsétlenségére súlyos lábbajban szenvedett, úgy, hogy éveken át a lakásáról nem távozhatott és ideje nagy részét ágyban kellett töltenie. X. Arad legkiválóbb és legkeresettebb orvosa kezelte betegségét alatt és naponként meglátogatta betegét. Ugyanakkor H. Arad legkeresettebb ügyvéde végezte a nagykereskedő peres ügyeit és volt jogi tanácsadója. Egyik újév napján, midőn az orvosokat honorálni szokták, úgy a háziorvos, mint az ügyvéd megjelentek a patientsnél, hogy boldog újévet kívánjanak neki. A paciens el volt

készülve a látogatásra, mert a kölcsönös jókivánságok után kivette a párnája alól nagy pénztárcáját és úgy az orvosnak, mint az ügyvédnek leolvasta a százasokat, mint a mult évi honoráriumot, mire aztán mindketten eltávoztak. Másnap a doktor, midőn egyedül volt a betegével, szemrehányást tett neki.

— Herr von H. Akkor az volt a szokás, hogy a gazdag és előkelő embereket „von“ titullussal tisztelték meg. Látia maga nem igazságos ember. A beteg kérdőleg tekintet rá.

— Nem mordom, folytatta a doktor, hogy Ön nem fényesen honorált engemet. Én meg vagvok elégedve. De úgy láttam, hogy H. ügyvédnek többet adott, mint nekem, pedig én, aki nap-nap után feljárom magához és a legrágább kincsére, az egészségére örködöm, többet érdemelnék, mint az ügyvéd, aki sokszor heteken át sem néz maga felé.

— Kedves doktor uram, felelte a beteg, egyáltalán nincs igaza. Beismerem, hogy Ön naponként feljárom hozzám, engem lelkiismeretesen kezel, de maga megírja nekem az orvosságot és aztán elmegy és én tovább szenvedek és kinlódom. Maga pedig nyugodtan

harmadik nap egy banink sem volna — mondta igazságának biztos tudatában. És melyik zenének volna kedve korgó gyomorral látszani? Igaza van Gyuszi-nak — mondta, miközben széles arca még jobban szétment. Ha fixizetést akar nek adni, adják naponta.

Ebben a pillanatban az öreg ur hangos kurjantása hallatszott:

— Gyuszi mért adtam a száz lejt?

Gyuszi meg Puci alakjukat megtagadó fürgeséggel fordultak meg. Előkapták szerszámaikat és rázendítettek az öreg ur nótájára: „Nagy a feje, busuljon a ló...” (P. G.)

A megszűnt

Menetjegyiroda.

(Nem kap megfelelő helyiséget. — Heppes Sándor nyilatkozata.)

Egy modern és a nagyközönség kényelmét szolgáló intézmény szűnik meg Aradon január elsejével. Minden modern városban volt és van is Menetjegyiroda. Amint a vámhálózatok sáncpárai szaporodni kezdtek, megjelentek a nagy városok forgalmas utvonalaiban a menetjegyirodák. A világháború előtt, amikor még zavartalan volt a nemzetközi forgalom, mindenki szabadon utazhatott kénye-kedve szerint. Ha valaki a földgolyó másik oldalán elhatározta, hogy utazni fog, csak be kellett jelenenie ebbéli szándékát a legközelebbi menetjegyirodának. Az összeállította a részletes menetrendet és adott az illetőnek minden állam vasutaira — amelyeken utazni akart — menetjegyet és az illetőnek többé se menetrendre, sem jegyre szüksége nem volt, mert ezzel el látta a menetjegyiroda. A világháború után lassan-lassan annyira konszolidálódtak a viszonyok, hogy ha nem is hékebeli kényelemmel és ha nem is korlátlanul ismét mindenhova lehet utazni, de megindult ismét a nemzetközi vasúti és hajóforgalom és utazni lehet ismét idegen országokba és világrészekbe. Heppes Sándor fáradságot és költséget nem kímélve, egy mindenképpen a nagy közönség kényelmét szolgáló menetjegyirodát rendezett be Aradon a Lészay-féle dohánytőzsde helyén, de innen rövidesen ki kellett költöznie és ugyanannak a háznak a sötét udvarában rendezte be irodáit. A közönség nagy része azonban az eldugott helyen lévő menetjegyiroda működtetéséről ugraszólván alig tudott. Ez volt az oka annak, hogy a menetjegyiroda állandóan ráfizetéssel dolgozott és most Heppes felhagy a vállalkozással. Az életrevaló vállalkozást abba kell hagyni, mert értelmetlen módon nem gondoskodtak arról, hogy a menetjegyiroda forgalmas helyen, megfelelő helyiséget kapjon. Az iroda megszűntetéséről Heppes Sándor a menetjegyiroda tulajdonosa a következőket mondotta az Aradi Közlöny munkatársának:

— Először a Boulevardul Regina Marián a volt Lészay-féle trafik helyiségében rendezkedtünk be. Ez a helyiség megfelelő is lett volna. Azonban akkor, amikor már az átalakítási munkálatokra 24 ezer lejt költöttem, a helyiséget elvették tőlem, hogy dohánynagytőzsdét csináljanak belőle s arra hívatkoztak, hogy

a nagytőzsde eddig is ott volt. Ez valótlan, mert a nagytőzsde eddig a színházzal szemben volt. Ezután a Neuman-palotában lévő volt Scherhag-féle üzlethelyiséget kértük. De nem mi kaptuk meg a helyiséget, hanem egy divatcég, mely nem legális uton helyezkedett el benne. Tudomásommal ennek a cégnek csak a helyiség megszerzésére 160—180 ezer leibe került. Mi nem tudtunk volna annyit fizetni érte.

— A menetjegyirodák minden városban forgalmas helyen vannak. A miénk egy hátsó, sötét udvari helyiségben van és ez az oka, hogy hat hónap óta minánsalisan 2500 lejt fizettem rá az irodára. A pesti menetjegyiroda nem régeből memorandumot küldött nekem, hogy azt a CFR, vezérigazgatóságának továbbítsam. Ugyanis a legutóbb Bésben tartott közlekedésügyi konferencián elhatározták, miután az államok között az egészséges viszonyok kezdnek helyreállni, hogy ismét forgalomba hozzák a Cook-féle magánszelvényeket. Ezt ma már majdnem minden állam bevezette de Romániában még nem voltak érvényben ezek a szelvények. Ezek életbeléptetését előzta a memorandum. A magánszelvényeket az állam készítteti és csak ezeket árusíthatják a menetjegy-

Aradi urinők az ideai mulatságokról

(Milyen estélyek lesznek az ideai szezonban?)

Nemsokára megjelenik a látáhatáron Carnevál, herceg csörgősipkás, vidám kíséretével. A téli szezon, a hajdani híres bálók évadja, hamarosan beköszönt örömeire a szórakozni vágyóknak és szomorúságára azoknak, akiknek elő kell teremniök a szórakozások költségeit. Nem kell azonban tragikusan felfogni a dolgot, mert ha lesznek az ideai bálók, előteremtődnek a költségek is.

Az ideai szezonra főként a jótékony nőegyesületek készülnek szorgalmasan. Őket a humanus cél vezérli: támogatni a szenvedőket. A különböző humanitárius nőegyesületek vezetőit felkereste az Aradi Közlöny munkatársa, hogy megtudjon valamit a lázas készülődésről és köz tudomásul adja, milyen szórakozások várják az ideai közönséget. A kapott felvilágosításokat itt adjuk:

Tea-délután és színelőadás.

Báró Bánhidy Antalné, a Polgári Jótékony Nőegylet elnöknője így nyilatkozott:

— A negyven éve fennálló Polgári Jótékony Nőegylet elnöknője mondhatom előre, hogy programunk már van. Január 8-án tea-délutánt rendezünk. A szórakoztatásról: a roulette és tánc gondoskodnak. Márciusban a téli színházban műkedvelő estélyt rendezünk. Már két jelentkező is van, akik a színházban rendezendő estélyre közreműködésüket felajánlották: Prohászka Elvira és Bing János. A vezetésem alatt álló egyesület humanus célt szolgál: fenntartja a Nők Otthonát, ahol

irodák. A magánszelvények minden állam vasutaira és hajóira érvényesek, melyek ezt már bevezették. Jelenleg például, ha valaki Berlinben jegyet vált, az a menetjegyirodában olyan jegyet kap, mellyel Curticiig utazhat. Innen azonban tovább már a vasúti pénztáraknál kell jegyet váltania.

— Egész Európa részletes vasúti és hajó-menetrendjéről állandóan távirati tudósításokat kaptam. Egy-egy távirat 100—120 leibe került. Ha egy vonal valahol akármilyen idegen államban megszünt vagy az egyik vonalon újabb közvetlen kocsit vagy hájlókocsit kapcsolnak akár gyors-, akár személyvonatra, arról már tudósítást kaptam. A menetdíjakról is állandó értesítéseket kaptam. Ezekről naponta 30—40 embernek adtam díjtalanul felvilágosítást. Külön futáriódánk volt, mely utleveleket láttamoztatott bármely követségénél 70 leiert. Ezt az irodát már fel is oszlattam. Itt 3 ember veszi el a kenyerét.

— Amilyen nagy ambícióval fogtam a vállalkozáshoz, épen olyan kedvetlen vagyok most. Azóta, amióta az általam kért üzlethelyiséget egy divatcég kapta meg, már nem törődöm semmivel. Elsejével pedig becsukom az irodát.

Állandóan 35-40 idős urinő ellátásáról gondoskodunk.

Együtt a város és a megye.

Báró Neuman Alfrédné ezeket mondotta az Aradi Közlöny munkatársának:

— Egyszerű, de mégis súlyos kérdés. A megye és a város társadalmi fogjon össze és együtt rendezzenek estélyt. Jelszavam: Ösz szertartás: Semmilyen egyesületnek nem vagyok jelenleg az elnöknője vagy vezető tagja, de mindentűtt, ahol érdemes, humanus célról van szó, a rendezésben segédkezem. Az a véleményem, hogy táncestélyt kell rendezni. A fiataloknak, amely a háború alatt serdült fel, nem volt alkalma bálozni és így szórakozni. Erre most módof kell nyújtani. Azoknak a szórakozásáról, akik már nem táncosok, vagy egyáltalán nem azok is gondoskodni kell tehát arról, hogy egy ilyen estélyen mindenki jól érezze magát. Bevezetésül nivós koncertet kell adni. Erre nincs szükségünk idegen művészekre. Itt vannak a mi aradi művészeink: Hoffmann Magda, Weil Magda és Fetter Irén. Azután egy tombolát tiz türelmes és agilis hölgy vezetésével. Azután táncoljanak kivilágos-virradatig. De hangsúlyozom, hogy vegyen részt ebben az egész megye és város társadalmi. Tartsanak össze és kitűnően sikerült estélyt rendezhetnek. Bizonyára akad kezdeményező.

Román nőegyletek munkáia.

A Societate Marasti jótékony egyesület elnöknője, Popp Hortense báróné elmondotta, hogy az egyesület Marasti község felépítésére több irodalmi estélyt rendez a téli szezonban. Azonkívül az egyesület vezetősége egy,

nagyszabású táncestély rendezését tervebe. Még nincs megállapítva, hogy milyen lesz az estély. A vezetőség nézeie szerint tombolával egybekötött jelmezestélyt fogad legszívesebben a közönség.

Az aradi Román Hölgyek Egyesülete és a nőegylet együttesen szándékoznak tea-délutánokat rendezni: A két egyesületnek dr. Pop Csicsó Istvánné az elnöknője. Az már elhatározott tény, hogy rövid időn belül a tea-délutánokon kívül egy műsoros táncestélyt rendez a két egyesület.

Goldis Lászlóné, a hadiárvékat gyámoltató egyesület elnöknője január hónapban fényes táncmulatságot rendez. A rendezőség még nem határozta meg a táncestély pontos idejét. A táncestély egyik legfényesebb mulatsága lesz Aradnak és valószínű, hogy művésziösen összeállított műsor előzi meg.

A Román Vörös Kereszt Egyesületnek, amelynek dr. Botis Ti vadárné az elnöknője, hála a békének, nincs szüksége arra, hogy aktív munkát fejtessen ki és ezért valószínűleg nem is rendez semmiféle mulatságot az ideai szezonban.

Ujat kell nyújtani.

Lacszay Endréné, a Fehér Kereszt Gyermekevédő Egylet elnöknője ezeket mondotta:

— Ujat kell adni a közönségnek. Az ismétlés unalmas. Az én véleményem szerint egy nivós műsoros est, közben jó büffé és ezután tánc. Mindenből valami keveset úgy, hogy mindenki ki legyen elégtve. Nekünk az a terveünk, hogy a közeljövőben egy ilyen mulatságra hívjuk össze Arad társadalmát. Az engedélyezés iránt már megtettük a lépéseket. Az estélyen egy hölgy reklámműködésbe öltözött fog megjelenni. Ruhája erépe de chine-ből lesz és ez tele lesz aggatva kis alakban készült újságokkal, melyekben a műsor és a legújabb szenzációs hírek lesznek olvashatók!

Dörner Jánosné, a Fehér Kereszt Egylet választmányi tagja így nyilatkozott:

— Legkedvesebbnek egy jelmezes estélyt tartok. Batiszthól kevés pénzzel és egy kis ötletességgel nagyon szép és érdekes jelmezeket lehet csinálni. A jelmezes estély nemcsak a táncolókat, hanem a nem táncolókat is szórakoztatja. Természetesen a táncot változatos műsor előz meg. Elitbálók rendezésére a mai viszonyokat nem tartom alkalmasnak. A tea-délutánok is igen kedvesek és sikerültek lehetnek.

Műsoros táncestély.

Tenner Józsefné, az Izraelita Jótékony Nőegylet fővédasszonya a következő nyilatkozatot tette:

— Még programunk nincs. Rendezni fogunk valamit, mert rendeznünk kell, pénzre van szükségünk, de hogy mit, azt még nem tudom. Mindenesetre jótékony célú mulatságot csinálunk, mert ma már a gyűjtés nem megfelelő eszköz arra, hogy a jótékony céljainkra szükséges összeget előteremtjük. Valószínűleg műsoros táncal egybekötött estélyt rendezünk, még a bál szezon alatt.

Karácsonyi számunk

*

Az *Aradi Közlöny*-nek mindig az volt az elve: *Mindent a közönségért!* Ezt az elvet szolgáltuk fokozottan, amikor 24 oldalnyi terjedelemben lépünk karácsony ünnepén olvasóink elé. A mai nehéz gazdasági viszonyok között a szerkesztőség minden lelkesedésével arra törekedett, hogy lapunk nagy olvasóközönsége változatos és érdekes eseményekben bővelkedő ujságot kapjon. Az *Aradi Közlöny* karácsonyi számában tudósítóinak nagy gárdája a világ minden részéből elküldötte az érdekesebbnél-érdekesebb közleményeket. Bucuresti, Budapest, Bécs, Páris érdekes eseményei kerülnek nap-nap után gyorsan és pontosan az *Aradi Közlöny* olvasói elé. A helyi és megyei riportok változatosága egészíti ki a világesemények bőségét. Az emberiséget agtó problémákat kiváló szakemberek világítják meg az *Aradi Közlöny* hasábjain. A napi eseményeket a világ minden részéből táviratok hozzák a szerkesztőségbe. A jólétesültség tette lapunkat a vidék első ujságjává s ezt a színvonalat megtartjuk továbbra is.

Karácsonyi munkánk eredménye a mai terjedelmes *Aradi Közlöny*, amelynek élén ott tisztlik dr. *Barabás Béla* neve a kitünő tollal megírt karácsonyi cikk elején. A tárcában régi, kedves aradi történeteket ír egy inkognitóban maradni óhajtó aradi író. Érdekes-ségekben bővelkedik dr. *Sárkány Ferenc*nek, Arad utolsó magyar polgármesterének pompásan megírt visszaemlékezése. Ötgy-olvasóinknak bizonyára kedves meglepetést szerezünk azzal, hogy meg szólaltattuk az aradi irodalmi egyesületek vezetőit, akik elmondják, milyen mulatságokat rendeznek az idei szezonban. Az aradi színház művésznői is olyan témáról nyilatkoznak, amelyről sokat fognak beszélni zsurokon és egyéb társas összejöveteleken: a szinpadai meztelenség divatjáról. Az utazó-közönséget közel fogja érdekelni az, amit *Hennyés Sándor* mond el a Menetjegy-iroda megszüntetéséről.

Bécsi tudósítónk olyan érdekes megvilágításban mutatja be hőtzen dorf *Conradot*, a volt monarchia vezérkari főnökét, amely eddig ismeretlen. Az aradi társaságok témája lesz az a riport, amely egy uricsalád multságáról számol be, ahol nagyban hódoltak az új divatáncnak: a Snymminek. Ercsapesti tudósítónk autenikus adatok alapján új részleteket közöl az októberi király-puccsról. Egy bécsi riport arról emlékezik meg, hogy Ausztria pénzügyi helyzetét úgy lehetne megmenteni, ha az osztrák állam eladná a milliárdokat érő műkincseket. Abból a riportból, a

mely az aradi vámvivatalról szól, Arad kereskedői és iparosai, de meg a vásárlók is sok érdekes dolgot tudnak meg. A házassulandó fiatalok bizonyára szomorú szívvel fogja olvasni azt a bucaresti tudósítást, amely arról számol be, hogy a hozományt is meg akarják adóztatni. „Aradon megszűnt a részvényüzlet” című közleményünkben egy aradi pénzügyi kapacitás kifejti, hogy miért nem emelkednek az aradi részvények és miért stagnál Aradon a részvényüzlet. Szomorú képet fest az a riport, amely az idei karácsonyi vásárról számol be. *Stryx* ötletesen írja meg, hogy Aradon a kávéházak helyén bankok létesülnek s így Arad hamarosan a bankok városa lesz. A mai Bucurestiről szóló tudósításból megtudja az olvasó, hogy milyen nagy a vágyakozás

és a forgalom az új világvárosban, ahol igen gyakori a magyar szó. Az aradi uritársaságok kedvelt tagjáról, *Damaskin* testőrezredesről érdekes riportot közlünk.

Végül igen sok régi aradi ismerős nevével találkozik az olvasó abban a riportban, amely elmondja, hogyan helyezkedtek el Magyarországon, volt aradi tanárok, művészek, ujságírók, rendőrtisztviselők és hivatalnokok. Ezeken a közleményeken kívül az érdekesnél-érdekesebb helyi riportok, távirati tudósítások és humoros apróságok teszik gazdaggá és változatosabbá az *Aradi Közlöny* karácsonyi számát. Arra kérjük a mi kedves olvasóközönségünket, hogy fogadja a lapot olyan szeretettel, amilyen lelkesedéssel mi utjára bocsátjuk. *Boldog karácsonyt!*

Sándor Pál — a zsidókérdésről.

(Éles támadás a magyar kormány ellen.)

A magyar nemzetgyűlés tegnapelőtti ülésén Sándor Pál a zsidókérdésről beszélt. Röviden már megemlékeztünk róla. A Bethlen párti Budapesti Hírlap tegnapi számából vesszük az alábbi részleteket:

Sándor Pál a zsidókérdéssel foglalkozott. A miniszterelnök a minap a keresztény és keresztényen felekezetekről beszélt, különválasztotta a harmadik felekezetet, amely a törvény szerint éppen úgy van recipiálva, mint a másik kettő. Helyteleníti, hogy a miniszterelnök külön fejezet alá foglalta a zsidókat. Legalább is kifele fekezni kell a zsidókérdésben elfoglalt merev álláspontot. Nem járja az, hogy kifele liberálisak vagyunk, befelé pedig a legkonzervatívabb politikát folytatjuk. A miniszterelnök ur fölszólalása tetszhetik egy olyan magántársaságnak, amely közönséges gyilkosokat éltet, mint ez az izsáki esetben megtörtént. De a külföld nagyon is jól ismeri az izsáki esetet s joggal ütközik meg azon, hogy annak tetteseit éltetik. Elmondja, hogy egy barátja, akinek már az úkapja is Magyarországon élt s aki maga is kitünő, derék hazafi, akinek öt fia volt a harctéren s akik közül csak egy tért vissza, négy pedig elesett, a rendőrségen utlevelet kért. Megkapta az utlevelet, amelyn azonban a magyar korona mellett II. szám állott. Mikor megkérdezte, hogy mit jelent a II., a rendőrtisztviselő azt felelte, hogy ez a megbízhatatlanok jelvénye. Minden zsidó megbízhatatlan II.-vel ellátott utlevelet kap. Az illető tiltakozott ez ellen: arra hivatkozott, hogy mindig jó hazafi volt a királytól kitüntetését kapott, méltóságos ur: mindez nem használ semmit. Hogy fest ez kifele?

Amikor a zsidó küldöttség elindult Amerikába. Bethlen miniszterelnök ur liberális szellemű felhívást adott nekik, amit ők kivittek. Ha ez a liberális szellem megáll Amerika felé, állion meg itt is. Nem lehetünk befelé „hazáruló zsidók”, kifele pedig jó magyarok. A külföldi egyetemeken mindenütt magyar zsidó diákok tanulnak és nyomorognak. Ha

megkérdik, hogy miért nem maradnak otthon, azt felelik, nem lehet, mert numerus clausus van. Nem panaszkodnak, de látják őket, ez elég. Hát okos dolog volt ez? Valaki azt kérdezte tőle, — ugymond — hogy a zsidók miért állottak a Habsburgok mellé, holott tudhatták, hogy a Habsburgok nem voltak zsidóbarátok, ismerhették Ferenc Ferdinánd politikáját. Azt felelte erre, hogy nekünk zsidóknak csak egy eskünk van és ha ezt letesszük, hitek maradunk hozzá. Ezer és ezer zsidó hal mártírhalt vallásáért, Pécszek vagyunk a halálra a királyunkért és hazánkért. Akivel akor beszéltem, az is habsburgpárti volt, a különbség csak az, hogy én a mellett a Habsburg mellett voltam, aki meg van koro názva, ő pedig egy másik Habsburg mellett. Mi az eskünkhöz hitek vagyunk és azokat a Habsburgokat, akik nekünk az emancipációt adták, mi nem áruljuk el.

A miniszterelnök arra a megjegyzésére, amelyet kormányprogramjában tett, hogy a zsidóknak egy része annakidején hadat üzent a keresztény vallásnak és a történelmi tradícióknak, Sándor Pál következőket feleli:

— Kétségtelenül volt egy pár elvetemedett zsidó kölvök, aki résztvett a kommunizmusban. Utasították a honvédelmi minisztert, hogy állapítsa meg, milyen arányban voltak a zsidók a fronton. De csak a csalókról adtak ki egy statisztikát, hogy valami 80 százalék zsidó volt közöttük. De a másik statisztikát nem adták ki, mert az olyan számokat tartalmazott, amelyek messze meghaladják a numerusz klauzusz és a zsidóság arányszámát a lakosság között. Mi is készítettünk erről egy statisztikát — ugymond — ennek alapján mondhatom, hogy fogalmuk sincs arról, hogy milyen arányban voltak kint a zsidók. A zsidók teljesítették kötelességüket. Ugyanigy áll a dolog a kommunizmusmal. Volt néhány száz Istentől elrugaszkodott zsidó, akik ebben részt vettek. Ezeket mi épp úgy utáljuk, épp úgy megverjük, mint önk. Ezeket kell üldözni, nem minket. Önök oda-

kiáltják, ti másodrendű honpolgárok vagytok, nem vagytok magyarok. Irtózatossá fájdalom az, amit ez nekünk okoz. Miért nem beszélnek azokról, akik elesetek a kommunizmus elleni harcokban? Ezekben a harcokban aránylag sokkal több zsidó esett el, mint keresztény. (Nagy zaj.) Voltak szociálisták, Weltner Jakab zsidó, akik keresztény emberek megmentésén fáradoztak. Maguk a szociálisták figyelmeztettek bennünket a III. internacionale veszedelmére. Kinek kellett volna a harcot fölvenni? Nekünk zsidóknak? Hol volt a dzsentrí, hol volt az arisztokrácia, hol voltak a keresztény tömegek száz-ezrei? És elsősorban miért nem állták meg a helyüket a tisztviselők? Miért nem sztrájkoltak? Itt nyolc napig ellentálltak volna, egészen más helyzet állott volna elő. Az igazságügyminiszteri államtitkár volt Kun Béla alatt is. Tessék elképzelni, hogy Tomcsányit véletlenül Kohn Móricnak hívják! Neki azonban nem történt semmi baja, sőt ma igazságügyminiszter. Ha a régi gettó falai nincsenek is meg, mi mégis mintha gettóban élünk. (Zaj.) A zsidó hem fölforgató elem. A zsidó konzervatív. Azelőtt a zsidók elég gyávák voltak s mindig a kormányra szavaztak. Jól mondta Szilágyi Lajos, hogy a zsidókat belekergetik az egységbe. Harminc évi szolgálat után dobtak ki zsidókat közhivatalokból, tanítókat és igazgatókat állásokból. A trafikjogokat bevonták, a mozik dílga ismeretes. Ipaengedélyt nem kaphat a zsidó. És ki akarják zárni őket a kereskedelembe is. Kérde, milyen foglalkozásra akarják szorítani a zsidókat.

Egy hang a középben: Menjenek kukoricát kapálni, ott nincs numerus clausus!

Bródy Ernő: Hát a Goldziher Ignácok menjenek kukoricát kapálni?

Sándor Pál: Abszurdum az, hogy önk többszáz ezernyi magyar embert ki akarnak rekeszteni a nemzetből. Én tizenhat éves koromban Drezdába kerültem iskolába. Akkor még nem tudtam németül. És önk engem ki akarnak kiűzőlni innen azért mert véletlenül kereszténynek születtem? Önök várkeztnek a haza ellen, mert a zsidók meg akarják és meg tudják csinálni a gazdasági föllendülést, amelynek alapján helyreállíthatjuk a teljes konszolidációt.

— Karácsonyi ünnep a gyermek-kórházban. Az aradi gyermek-kórház igazgatóságá tegnap este fényesen sikerült műsoros karácsonyestét rendezett a kórházban ápoló orvosok részére. A műsor egyik legkimagaslóbb száma „Jézus születése” című betlehemi játék volt, amelyben Roda Boriska, Vassentó János, Pareán Anna, Treier Ili és még többen szerepeltek műkedvelőket meghaladó ügyességgel. A játékban előforduló ének-számokat dr. Olariu gyermek-kórházi orvos tanította be és kísérte zongorán. Erdődy Bandi és Kovács Magda magánzsámai szintén igen sikerültek voltak. A jól sikerült karácsonyestét és a fényesen kiegészített ajándékokkal megrakott karácsonyfát érthető örömmel és lelkesedéssel fogadták a gyermek-kórház ápolói.

HIREK.

Száz perccel drágul a Máv.

(Mi az oka Magyarországon az ár-
kozottságnak?)

BUDAPEST. A Kalk. skedelmi javaslat tárgyalásánál több felszólaló felvetette azt a kérdést, hogy mi az oka annak, hogy gazdaságilag és kereskedelmi téren Magyarország ugyyszólván teljesen izolálva van. Hegyeshalmy Lajos kereskedelmi miniszter rámutat arra, hogy a gazdasági helyzet hiányának eddig legpolitikai okai voltak. Erre válaszolva vissza a szomszédos államok gazdasági izoláltságára. Reméli azonban, hogy a zavaró momentumok már teljesen elmúltak ésikerülni fog a szomszédos államokkal gazdasági megállapodásokat étesíteni. Legutóbb Bruckban, illetőleg Maribadban folytattak tárgyalásokat Csehszlovákiával. Ezek a tárgyalások a közeljövőben valószínűleg vívól megkezdődnek. Bejelentette még, hogy az államvasutak közlekedése elkészítette az új teheráru díjszabást, amely az államvasutak jelenlegi teheráru tarifáját 100 százalékkal felemeli.

LAPUNK LEGKÖZELEBBI SZÁMA a közbeeső karácsonyi ünnepek miatt szerdán jelenik meg.

Felkérjük azon t. előfizetőinket, akiknek előfizetésük december hó 31-én lejár, hogy az előfizetést még ebben az évben megújítani sziveskedjenek, hogy a lap küldése fennakadást ne szenvedjen.

A gör. kat. metropolita Aradon, Ma délután érkezett Aradra dr. Balán sibiui metropolita, hogy résztvegyen a holnap tartandó görög keleti templom felszentelési ünnepén. A metropolita fogadtatásánál jelen voltak a város és a megye vezetői dr. Robu János főpolgármesteren vezetésével azonkívül a város román előkelőségei. A felszentelési ünnepség alkalmából a Piata Catedrală (Törökül-teret) feldíszítették zászlókkal és zöld lombokkal.

Astra—Montana Alt. Biztosi B. T. kartollon kívüli intézet, mely az összes ágazatokkal foglalkozik, biztositásokat a legelőnőbbekben köt. **Bulevardul Regina Maria 21. Menetjegyiroda.**

Felmejték a bérkocsi-tarifát. Ismét arról, hogy az aradi bérkocsisok küldöttsége megjelent a főpolgármesternél és kifejtette, hogy a bérkocsisok nincsenek megelégedve a jelenlegi tarifákkal. A városi tanács má tárgyalta a bérkocsisok kérelmét és úgy határozott, hogy az alaptarifát 6 leiról 10 leire emeli fel, a többi tarifákat pedig általában 30 százalékkal emeli. A városi tanács határozatát tették a prefektúrához jóváhagyás végett.

Ujlevelek. Az aradi államrendőrségnél a következők vehetik át utleveleiket: Székely György, Jahoda Béla, Kovács Regina, Békési Lúlia és özv. Hollinger Lipótné.

Allamrendőrséget állítanak fel Pecicán.

(Katonaszökevények követik el a rablásokat.)

Pecicán az utóbbi időben igen elszaporodtak a rablások és utonállások. Ma délelőtt bentjárt Aradon a megyei prefektúrán dr. Fazekas Lajos, a pecicai járás főszolgabírája, hogy különböző járási ügyeket intézzen el. Az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott a főszolgabíróval, aki a következőket mondotta:

— Az az impresszióm, hogy a tizenkilencezer lakost számláló két Pecica közbiztonságát a határon átszökött katonaszökevények veszélyeztetik. Pecica környékének férfi lakosságának egy töredéke vagy egyáltalán nem jelent meg a sorozó bizottság előtt, vagy pedig nem tett eleget a legutóbbi időkben kapott behívási parancsnak. Ezek azután

— Kiss Menyhértet kizárták a Katolikus Körből. Budapest. A Középponti Katolikus Kör Hindy Zoltán dr. elnöklésével ma este ülést tartott. Napirenden szerepelt Handlery Gyula dr. indítványa is, a melyben Kiss Menyhért nemzetgyűlési képviselőnek, emlékezetes parlamenti beszéde miatt való kizárását kéri. Az ülés a megejtett titkos szavazás után Kiss Menyhértet a kör tagjai sorából 27 szavazattal 4 ellenében kizárta és egyidejűleg igazgatói tagságát is megszüntetnek jelentette ki.

— **Házasság.** Dr. Pétz Lipót orvos Pöhm Magduska urleánnyal, december hó 27-én, kedden d. n. 5 órakor tartja esküvőjét a róm. kath. templomban.

— **Eljegyzések.** Purjesz Margitát Budapestről eljegyezte Merkler Sándor Aradról. (Mindem külön értesítés helyett.)

Papp László magánisztitviselő eljegyezte Tribus Médit. (Mindem külön értesítés helyett.)

— **Uj kereskedelmi iroda Aradon.** Dr. Boér Kálmán kereskedelmi ügynőki, bankbizományi és ingatlan forgalmi irodát nyitott Aradon, Str. Moise Nicoara (Perőti-u.) 10. szám alatt, telefon 270. Elvállal mindennemű megbízásokat helyi és külföldi kereskedelmi ügyletek lebonyolítására, kölcsönök szerzésére, ingatlanok eladására és vételére, szóval minden ezen üzletkörökbe tartozó ügyletek lebonyolítására.

— **Borovicénvt újból letartóztatták.** Budapest A büntető törvényszék vádpanácsa elrendelte a nemrég szabadlábra helyezett Borovicényi Aladár letartóztatását. A vádpanács elnökének többi intézkedését tudomásul vette.

— **Boltrányos kártyajáték.** A székely király. Most jött meg az esze. A kurta és a hosszú szoknya. A száműzött királyi pár. Felcsontam detektívnek László Andor ehéde Szinészek remetése Karácsony. ünnepe. Cselédmizéria. A Fáklya szépségversenye. s. b. című szenzációs cikket közöl az "Aradi Fáklya" karácsonyi száma.

— **Ami kellemes és hasznos.** Az aradiulnoui (ujaradi) sörgyár — mely mint már jelentetük — a legmodernebb eszközök felhasználásával restaurálta üzemét az új évben egy speciális gyártmánnyal fogja meglepni a fogyasztó közönséget. Ugyanis "Szent János" duplamalalásörét adja át a forgalomnak, mely szakértők véleménye szerint nemcsak kellemes ital, de egyszerűen mind állmatlanság, étvágytalanság, gyomorba, vesebaj, vérszegénység, emésztési és

a határon átszöktek és most ezek egy része jár vissza időnként. Véleményem szerint ezek követik el a rablásokat, betöréseket Pecicán. Az Aradi Közlöny is megírta, hogy néhány nappal ezelőtt Rohács András pecicai földbirtokosnál rablók jártak és 10 ezer leit sikerült is elvinniök. Megállapítást nyert, hogy ezt a rablást is katonaszökevények követték el, akik ezután Peregnél szöktek át a határon. Most tekintettel arra, hogy Pecica határmenti helység, államrendőrséget kap. Már meg is érkezett a rendőrség főnöke: Cupsa Valér rendőrfelügyelő. Harminc főnyi rendőrlégénysége lesz a pecicai rendőrségnek. Ez bizonyára meg fogja szüntetni a mai bizonytalan állapotokat.

más egészségi zavarok elleni gyógyszer is így felülmúlja az eddigi forgalomba hozott minden más duplamalalásöröt. Mint értesülünk a sör nemcsak italmérvőnk, de gyógyszerárakban és droguerárakban is kapható lesz.

— **Katonák karácsonyi üdvözléte.** Levelet kapott az Aradi Közlöny Sibiuból. Az ott szolgáló aradi és aradmegyei katonák küldték Aradra karácsonyi üdvözlőket. A sibiui Batalion 7. Adm. nistratoral szoláló aradi és a környékbeli katonák akik szerkesztőségünk utján küldik hozzátartozóiknak, ismerősöknek karácsonyi jókívánásukat a következők: Allisztek: Gebhardt Antal, Hartmann Mihály, Friedrich Ferenc, Keller Károly, Inisch János, András György. Közlegények: Krály József, Bernandin András, Hartmann Ferenc, Valentin János, Fisch Péter, Geck József, Marschl János, Letschka Henrik, Wente Ferenc, Dobozi Sándor, Molnár Ferenc, Köller János, Ackermann János, Müller János, Zimmermann Ferenc, Reinhold Ferdinánd, Latá Mihály, Eder Ludovic, Roskos János, Reinhold Ferenc, Scheitner Mihály, Bernhard Mihály, Molnár János, Kiss Mihály, Lengyel Mihály, Szalma György, Schnelzer Péter, Nalltróth Ferenc, Pétz György, Teicht Vilmos, Pfeifer Iván, Góth Antal, Ardelean Péter, Sziber Miklós és Szeifert Péter.

— **Ruhakiosztás szegény iskolások között.** Az Izraelita Jótékony Nőgyűlés tegnap délelőtt a Piata Luptei (Szentotter-ter) zsidó iskola dísztermében 45 szegénysorsú leánykának osztott ki igen jóminőségű ruhát cipőt kezelt és harisnyát. Kabátot már nem kaphattak a gyermekek, mert arra már nem jutott pénz. A kiosztás körül özv. Fles Arminné özv. Schulhof Károlyné, Goldschmidt Sándorné, Pick Ernőné, Tenner Józsefné és Havas Sándorné fővédasszonyok tevékenykedtek.

— **Mit kell tennünk erdélyieknek 1922-ben.** Ezzel a kérdéssel amely ujjesztendő felé az egész erdélyi magyarságot foglalkoztatja a clujji "Napkelet" szerkesztősége fordult Erdély vezető szellemeihez. A magyarság és a többi nemzetek vezető politikusait, íróit, művészeit, közgazdászait kérdezte meg arról, hogy mik a terveik a jövő esztendőre, s ezek az egybefogott tervek így kitünő tükreül szolgálnak az erdélyi munkaprogramnak.

— **Karácsonyi ajándékokat a Szépművészeti Szalonban vegyen!!!** Strada Eminescu (Deák Ferenc u.) Ortutay-palota).

— **Elvesztett Str. Caragiale** (Csiky Gergely-utca) a várk terjedő uton 35 ezer leit egy sárza borítékban a becsületes megtaláló illó jutalomban részesül Simionescu kapitánynál Str. Caragiale (Csiky-utca) 8. szám alatt.

— **Az aradi Patronázs Egyesület "Haladás" varrodája** értesíti a nagyérdemű közönséget, hogy a varroda vezetését özv. Kaiser Lipótné Sulik Irma vette át, kinek személye a legteljesebb garanciát nyújtja a legkényesebb igények kielégítésére. Elvállal: női felső ruhákat, férfi és női fehérneműeket, javításokat és átalakításokat a legjutányosabb árban. Varroda: Strada Mareseti (Kossuth-utca) 58.

— **Ha jól és olcsón akar vásárolni,** keresse föl Vándor divatruházat Str. Metianu (Forray-u.) Mert a portálépítés miatt visszamaradt összes téli árukat szenzációsan leszállított árban árusítják.

— **Singer varrógépek részlete is kaphatók a Societate pentru comerziul cu masini de cusut Singer Bourue & Co. cégnél,** a lutheránus templommal szemben.

A jó emigránsok.

BUDAPEST. Tomcsányi Pál igazságügyminiszter nyilatkozott az amnesztia rendelettel kapcsolatban az emigráltakról. A rendeletnek az emigráltak csoportjára vonatkozó része nem jelenti azt, mintha emigrált egyáltalában nem volna kegyelemben részesíthető. Hivatkozik arra a pontra, amely külön méltánylást érdemlő körülményeket tartalmaz. Az emigráltak közül többen azért nem részesülhetnek kegyelemben, mert noha a diktatura alatt esetleg csak kisebb súlyú bűncselekményt követtek el, az emigráció alatt olyan magatartást tanúsítottak, amellyel az ország jóhírnevének ártottak. Sokan csak túlzott félelemből hagyták el az országot. Ezek külföldi tartózkodásuk alatt azonban semmi törvényellenest nem követtek el és ezek bátran haza is térhetnek.

A film ujjaszületése és az aradi mozik

Az Apolló és Uránia januári repertoárja. Boleyn Anna, Danton és a Sasfók óta többé nem hiporézis hanem leszállt tény, hogy a film elérkezett renaiszance-hoz amely az általános emberi kultúra tovább fejlődését van hivatva szolgálni az eddigiektől is nagyobb mértékben. Boleyn Anna és Danton filmében megtalálta Arad intelligens közönsége mind azt, amire szellemi életének szüksége van. A közeljövőben alkalma lesz Arad kulturapublikumának még számos hasonlóan nagyvillú és magas színvonalu film szépségében gyönyörűségeit lenni. Az Apolló és Uránia színházak igazgatósága, amely eddig is beváltotta beígért nagyszabású és gazdag programját a januári repertoárról a következőkben nyújt tájékoztatást. Az Apolló és Uránia januári műsorai változatosak lesznek. A januárban vetítésre kerülő filmek közül talán első helyen kell megemlítenünk Dumas hatalmas regényének: "Gróf Monte Cristo élet-halál harca"-t. A "Gólem története" szintén nagy művészi eseménye lesz Arad kulturéletének. A "Bolygó zsidó", ez a csodás film Ahásvért az örök vándort a modern idők költőisébe öltözteti Henny Porrent jótéteményében köszönhetjük. A januári repertoárban mély helyet foglal el a "Zsidók múltja és jövője" című nagykonceptú kulturfilm. Macisra, a nemes szívű, kedélyes óriás alakja is megjelenik előttünk. Casanova a kóbor lovag szerelmi történetei is megjelennek. A magyar filmudonságok sem maradnak el. A magyar filmgyárak minden értékes udonsága az erdélyi mozik közül első sorban az aradi mozikban kerül bemutatásra. A felsorolt filmek csak hiányos vázlatát adják a januári repertoárnak.

A hadköteles aggastyán.

(A vágóhídi igazgató katonai behívója.)

Valószínűleg névcseré következtében igen érdekes tévedés történt az aradi katonai igazgatónál. Nemrégén Barkó Ferenc állatorvos, az aradi vágóhíd igazgatója katonai behívót kapott, amelyben értesítették, hogy a behívó meghatározott helyén jelentkezék a katonai parancsnokságnál. A 70 éven felüli öreg ur a legnagyobb csodálkozással vette kézhez a katonai parancsot, mert tudtával a 70 évesek már nem kötelezhetők katonai szolgálatra. Felkereste dr. Robu János főpolgármestert és előadta, hogy valószínűleg tévedés történt. Arra kérte, hogy intézkedjék a tévedés helyreigazítására. A főpolgármester átiratot küldött az állategészségügyi reszorthoz, a melyhez mellékelte Barkó Ferenc születési bizonyítványát és kérte, hogy intézze el a reszort a hadügyminiszteriumnál, hogy Barkó Ferencet töröljék a katonakötelesek névsorából. Az állategészségügyi reszort ma délelőtt értesítette a főpolgármesteri hivatalt, hogy intézkedésére a hadügyminiszterium Barkó Ferenc nevét kitörölte a katonakötelesek névsorából.

Helyet keresnek

a szanatóriumnak.

(A városi tanács határozata.)

Foglalkozott az Aradi Közlöny azzal, hogy Trancu-Jasi volt munkaügyi miniszter aradi tartózkodása alkalmával 500.000 lejt adományozott az Aradon felépítendő tüdőbeteg szanatórium létesítésére. A napokban a munkaügyi miniszterium egyik megbízottja Aradon járt, hogy alkalmas területet keressen a szanatórium részére. A miniszteri megbízott Zsigmondháza mellett a célra alkalmas helyet a kivégzési hely közelében, a vasuti töltés és az országút mellett. A városi tanács legutóbbi ülése foglalkozott a szanatórium ügyével és úgy találta, hogy a közegészségügy, de különösen a betegek nyugalma megkivánja azt, hogy ne a miniszteri kiküldött által meghatározott helyen építsék fel a tüdőbeteg szanatóriumot. Zsigmondháza ez a része igen forgalmas, poros országút mellett van, közvetlen mellette húzódik a vasuti töltés és a naponta többször arra robogó vonatok feltétlenül káros hatással volnának a betegek nyugalma és gyógyulására. A városi tanács úgy határozott, hogy megbizta a városi egészségügyi és építészeti bizottságot, hogy a szanatórium céljaira alkalmasabb területet keressen, amely ugy közegészségi, mint városrendezés szempontból megfelelő legyen.

Székrekedés. Kézvárosi professzor, a magyar nőorvosok tanító mestere igazolja, hogy a „Ferenc József” keserűvíz kitűnő hatása, minden kellemetlen mellékhatás nélkül, biztosan beáll.

Take Jonescu nyilatkozata Erdélynek.

A prefektusok erdélyiek lesznek. — Az új miniszterelnök programja.

BUCURESTI. Paukerov Leonard, a Román Távirati Iroda igazgatója interjút kért Take Jonescutól az erdélyi sajtó számára. A miniszterelnök lakásán fogadta a hírlapíró Xeni munkaügyi miniszter társaságában. Take Jonescu a következőket mondotta:

(Erdélyi prefektusok.)

— Az új kormány minden erejével azon lesz, hogy az összes politikai csoportok támogatását maga köré gyűjtse, mert nem akar pártkormány maradni. Azt hiszem, hogy most Erdélyt az érdeklő legjobban, hogy az összes megvív és törvényhatóságok élére erdélyi prefektusokat fogunk ki nevezni, mert az erdélyi származású politikusok legjobban ismerik az erdélyi lakosság jogait és igényeit. Mindent megteszünk ez iránt, hogy az erdélyi közigazgatást megjavítsuk és minden onnan eredő jogos kívánságoknak eleget tegyünk.

(Az adó, kivétel, bevétel.)

— Ami a pénzügyi törvényeket illeti, tanulmányozni fogjuk annak lehetőségét, hogy az adótörvény kinövéseit lenyessük és az adóforrulókat egyszerűsítsük, hogy el ne lehessen folytonosan meg nem szűnő újabb meg újabb panaszokra kilátás.

Az iparra és kereskedelemre vonatkozólag az új kereskedelmi miniszter hivatalba lépésének első órájában kijelentette, hogy változtatni fog azon a gazdasági politikán, amely eddig már annyi bajt okozott. A kivittl illetőleg értékesíteni fogjuk mindazon kincseket, amelyek országunk minden zugában szét vannak szórva. Az új kereskedelmi miniszter változtatni fog azon a helytelen rendszeren is, hogy a legfontosabb ügyekben intézkedések történhessenek anélkül, hogy az ipar és kereskedelem vezetőit meghallgatták volna, akik pedig elsősorban megakadályozhatták volna a sok téves és helytelen rendelkezést. Ilyesmi nem fog ezután megtörténni.

(Miért Take Jonescu?)

Arra a kérdésre, igaz-e, hogy a kormány csak egy hónapig marad, Xeni miniszter válaszolt:

— A jelenlegi kormány, a kormányzás nehéz feladatait egyszerűen és tisztán csak azért vállalta, mert nem térhetett ki a köteleesség vállalása elől. Az Averescu kormány kénytelen volt lemondani, mert nem bizott már benne sem a korona, sem az ország. A legtöbb időszerű választásoknál a kormány összes jelöltjei megbuktak. Az uralkodó ebben a helyzetben úgy látta jónak, hogy egy másik parlamenti kormánnyal próbálkozzék. Kihez fordulhatott volna a király inkább,

mint ahhoz akit politikai múltja és egyéni tulajdonságai leginkább predestináltak erre a magas megbízásra, vagyis Take Jonescuhoz. Amikor az uralkodó a kormányalakítással Take Jonescut bizta meg, a miniszterelnök négy napon át a legnagyobb erőfeszítéssel igyekezett maga köré csoportosítani a parlamenti pártok kiváló vezetőit. Különösen Mamiuval és Vajdával tárgyalt és ajánlással kellett konstatálnia, hogy nem tudott náluk egyebet elérni, mint a jóakaratu, semlegesség ígérését. Hogy miért, azt senki sem tudja megérteni.

Annélkül, hogy megkérnék bárkit is, az impresszióm, hogy az erdélyi nemzeti párt politikája annyira tapogatódzás, annyira határozatlan és misztikus, hogy nagyon nehezen tud elhatározásra jutni. Jorga, az ő politikai intelligenciájával rögtön látta, hogy egy Take Jonescu kormány az, amely a jelen órában a legjobb alakulat volna és ilyen értelemben is nyilatkozott. A többi pártok, élükön a liberális párttal, amely várja a maga óráját, nem akart belépni a kormányba. Ilyen körülmények között a miniszterelnök hét pártból és hét olyan politikusból alakította meg a kormányt, akik nem tagjai semmilyen pártnak. Nem az ő hibája, hogy más kormányt nem alakíthatott.

(Egy hónapi idő.)

— A parlament elnapolása által rendelkezésünkre álló egy hónap folyamán minden igyekezettel próbáljuk meggyőzni a legbecsületesebb uton a politikai köröket, hogy lépjenek be a kormányba, hogy minden fenakadás nélkül folytathassa törvényhozói munkáját. Ha ez sikerülni fog, úgy az országnak lesz haszna belőle, mert más politikai belátással bíró kormány lesz, mint az előző és így meg lehet oldani minden párt szönyegre kerülő problémáját, mint a legfontosabbat: a választójogot, amelyet az egész ország vár. Ha nem sikerül mindenként helyes véleményre rábírnunk, akkor újra megnyílik az út az utódok számára és megkezdődik a tülekedés és a sötétbe ugrás. Ez az igazság maga egyszerűségében.

(A külföld bizalma.)

— Mit fog tenni a kormány, hogy a belföld bizalmával a külföldön is újból emelkedjék a bizalom Románia iránt és hogy a román valuta újból emelkedhessen? — kérdezte az újságíró.

— Hogy a külföld bizalma Románia iránt megingott, — válaszolt a miniszterelnök — így annak feltétlenül a rossz közigazgatás és a rossz kormányzás volt az

oka, amelyet az ország kénytelen volt elviselni. A román nép politikai élete új keletű, amelyből hiányzik a munkának és a felelősséges háztartásnak a tradíciója. Ennek a hiánya a meggondolatlan intézkedéseknek egész sorozatát idézte elő a gazdasági intézkedésekben és a vállalt kötelezettségek teljesítése tekintetében nem volt meg a szükséges kötelességérzet. Hiányzott tehát a gazdaságosság a pénzkezelésnél és a közpénzekkel szemben a kellő gondosság. Mindezeknek az eredménye az volt, hogy ahelyett, hogy az ország gazdasági fejlődést mutatott volna, minden eredmény vagy a föld mélyén maradt elrejtve, vagy elvész, vagy az időjárás pusztítja. Pénzügyi rendszerünk még mindig a régi és az új adók távolról sem hozták meg azt, amire várunk. Az új kormánynak — fejezte be a miniszterelnök — haladéktalanul a hibák reparálásához kell látni, akkor valutánk is meg fog szilárdulni, mert szerintem a valuta árfolyama mindenkor a bizalomnak hűtükre.

Sport.

— Az AAC. sporttelepe. Az Aradi Athletikai Club hónapokkal ezelőtt kérvényt nyújtott be a város vezetéséhez a sporttelep megnagyobbítására. A kérvényben kifejtette az AAC, hogy a jelenlegi terület 1940-ig az Aradi Athletikai Club tulajdona és az a szándéka, hogy azt megnagyobbítva, világvárosi nivóra emelje. A legmodernebb épületekkel alagutakkal akarják felszerelni az AAC sporttelepét. A klub küldötte dr. Palágyi Jenő orvos vezetésével ma megjelent dr. Robu János főpolgármesternél és kérte a kérvénynek mielőbbi elintézését. A főpolgármester megígérte, hogy a legközelebbi tanácsülésen szóvá teszi a klub kérését és azt lehetőleg a legrövidebb idő alatt elintézi.

Éjszakai csendélet.

(Két ur, egy magános nő, detektív, portás és egyebek.)

Tegnap este két ur állított be egy előkelő szálloda portásához egy hölgy kíséretében és szobát kért. A portás udvariasan állott a két férfi rendelkezésére és megjelölt számukra az első emeleten egy szobát. A két ur felment, hogy megnézze, megfelelő szobát adott-e a portás? Közben egy detektív két rendőr kíséretében a szállóba ment. A detektív látva az egyedül álló nőt, igazolásra szólította fel. Miután a nő nem tudta magát igazolni, bekísérte a rendőrségre. Az után a két ur lejött az emeletről, megtudva a történetet azt hitte, hogy a portás közbenjárására vették el a nőt, nekiesett a portásnak és agyba-főbe verte. Az öreg portás kiáltására lesietett a szálloda igazgatója, aki azt híven, hogy rablók garázdálkodnak, az aszfegyverével a levegőbe lökté, hogy eljessze őket. A két férfi erre futásnak eredt. A nagy zajt a rendőrök jöttek a szállóba, utána eredtek a két urnak kikészültek a Str. Bratianu (Waltzer utcába.) A rendőrök a két szaladó után löttek. Egyik golyó bejutott

a Deutsch testvérek öngy kirkatába. Azután bekerült két urat elfogni. Bekísérték őket a rendőrségre, ahol megindították ellenük az eljárást.

Irodalom és művészet.

* **Heti műsor.** Vasárnap délután: Kornevillai harangok, este: A kék mazur, (Bérletszünet). Hétfőn délután: Koldusdiák, este: Szerencsetánc, (Bérletszünet). — Kedd: Offenbach operett, László felléptével, (B. bérlet.) Szerdán: Bucsukeringő, ujdonság, operett itt először, (C bérlet). Csütörtök: Bucsukeringő (A bérlet). Pénteken: Bucsukeringő, (B bérlet). Szombaton: Bucsukeringő, (C bérlet). Vasárnap 1922. január 1-én délután: Lotti ezredesei, este: Bucsukeringő. Hétfőn, jan. 2-án. Ujdonság itt először: A cárevics.

* **Bucsukeringő.** Hat heti tanulás és próba után Jakabffy Dezso rendezésében és Csányi Mátyas karnagy vezénylete mellett december 28-án, szerdán kerül először színre a városi színházban Straus Oszkár nagyszerű operettje, a Bucsukeringő, melynek főszerepeit Horváth Mici, Mágory Mici, Zilahi Irén, Keleti Gizi, Vannay Lonci, Benkóné, László Andor, Sebestyén Jenő, Inke Rezső, Olasz Lajos, Faludy Károly játsszák. A gondos előkészületek és próbák után az elsőrendű előadás biztosítva lesz. A Bucsukeringő az egész héten műsoron marad.

* **A cárevics.** A napokban elhunyt neves íróknak, Zapolsaka Gabriellának a Varsói citadella, továbbá számos híres regény szerzőjének a budapesti Magyar Színházban hatalmas sikert aratott színműve: A cárevics Aradon 1922. január 2-án, hétfőn kerül bemutatásra. A darab egyetlen női szerepét Mágory Mici és Keleti Gizi felváltva játsszák. Az összes hirdetett előadásokra jegyek már válthatók a színház rendes nappali pénztáránál délután 9—12-ig és délután 3—5 óráig.

* **A Modern Kabaréban** vasárnap és hétfőn négy előadás. Karácsonyi illetve ünnepi műsor. A délutáni fél helyáru előadások fél 4 órakor, az esti előadások fél 9 órakor kezdődnek. Az esti előadások után záróráig parkettánc.

* **Budapesti színészek** leveleivel és fényképeivel van tele a Színház ma megjelent karácsonyi száma. A 36 oldalas füzet főbb közleményei: Nagy Endre kabaréigazgató cikke, melyet a Színház számára írt: Egy este a kabaréban; Emlékezés Jakobi Viktorra; Az aradi Városi Színház bérlői 25 év előtt; Szőke Pista és jémerdek apróság. Külön kell megemlékeznünk Csányi Mátyas és Gelléri Pál karnagyok — eddig sehol még nem jelent — eredeti szerzeményéről továbbá Olasz Lajos jól sikerült színházi karrikatúráiról. A címlapot Mágory Mici csodaszép fényképe díszíti. Az ünnepi hét összes színlapját tartalmazó Színház karácsonyi számának ára kivételesen 5 lei. Kapható a színházban és a Kelet (Temesváron a Banát) sátraiban.

Bezárták az aradi kath. főgimnáziumot.

(A leánygimnázium tovább működik.)

A tankerületi kir. főigazgató f. hó 22-én megjelent az aradi róm. kath. főgimnáziumban és hivatkozással a cluji (kolozsvári) közoktatásügyi államtitkárságnak a bucurestii közoktatásügyi miniszterium által táviratilag jóváhagyott rendeletére, mely az aradi róm. kath. főgimnázium 22 növendékének az „Ime“-ben való részvétele és a hadbíróági ítélet miatt az aradi róm. kath. főgimnázium fű tagozatát megszünteti, a róm. kath. főgimnáziumot bezárta. A tankerületi főigazgató egyben arra utasította az igazgatót: tegye közhirrre, hogy a főgimnázium tanulói a Moise Nicoara lyceumban felállítandó magyar nyelvű tagozatba beiratko-

hatnak. Fischer Aladár, az aradi róm. kath. főgimn. igazgatója.

Kérdést intéztünk az aradi római kath. autonom hitközséghez, mint az intézet fenntartó hatóságához, hogy e rendelkezésnek mi lesz a következménye? Azt a választ kaptuk, hogy minden intézkedés megtörtént, hogy az intézet a régi keretekben folytatassa működését. A magunk részéről hisszük, és reméljük, hogy az intézkedések nem maradnak eredmény nélkül. Arad ötvenezer lelket számláló katolikus polgársága számít az új kormány igazságos belátására és hiszi, hogy a lemondott közoktatásügyi miniszter határozatát az új kormány megváltoztatja.

* **A Modern Kabaré** karácsonyi előadásai iránt városszerte rendkívül nagy érdeklődés nyilvánul meg. Ugy a vasárnap délutáni, mint a hétfő délutáni előadásokon a teljes esti ünnepi műsort mutatják be. Színre kerülnek „Párba a holdban“ és az „Intrebán“ című kacagató boházatok, amelyekben a társulat legjobb erői játszó a főszerepeket. Elsőrendű új műsort mutatnak be a kitűnő Dory Gizi, Lili Mihulescu, Keleti Mancsi, Vajda Ilus, Horváth Gitta, Forray Aladár, Mezey Lajos, Kállay Zoltán, Felhő Ervin. A délutáni előadások fél 4 órakor, az esti előadások fél 9 órakor kezdődnek. Esti előadás után záróráig parkettánc.

* **Barics Gyula** Amerikába utazik. Mint értesültünk, Barics Gyula már januárban Amerikába utazik ahová bátyja és öccse hívják. Amint a vízumot megkapja hajóra száll a bátyja által megküldött hajójegyvel. Ugy tudjuk, hogy Barics Gyula 2—3 évig marad Amerikában s azután visszatér közénk.

MOZI. * **Az Apolló és Uránia** karácsonyi műsora. Az Apolló és Uránia színházak igazgatósága, mint a múltban, úgy most is nagy gondot fordított arra, hogy a karácsonyi ünnepeken változatos szórakozásban legyen része a közönségnek. Vasárnap, az ünnep első napján az Apolló színház az „Itélien a tenger“ című mélyhatású hajászdrámát mutatja be, amely idegizgalmas cselekményének a fenséges tenger nyújt keretet. Hétfőn, az ünnep másodnapján az Apolló színház új szenzációs műsort fog vetíteni, amelynek slágere a Kalandor király című idegekbe markoló kalandordráma. Az Uránia-színház szintén elsőrangú képeket fog bemutatni karácsonykor. Vasárnap az Aranyláz című egzotikus tárgyú drámai filmet vetíti az Uránia. Ez a film érdekes meseszövege mellett előtűnik ismeretlen messze tájakat varázsol elénk. Hétfőn szenzációs irodalmi film premierjét tartja az Uránia. Schirockauer drámai léktetésű regénye „Akiknek nem szabad meghalni“ kerül ragyogó kiállítású filmen az aradi közönség elé. Az előadások úgy az

Apollóban, mint az Urániában délután háromkor kezdődnek.

* **Karácsonyi matiné** az Apollóban. Az Apolló színház, ama kulturterve, hogy vasárnap és ünnepnapok délelőttjén magas színvonalú matinékat tart, visszhangra talál Arad intelligens közönségében s a jegyek nagyszámú elővásárlása biztosítja a vasárnapi és hétfői matiné sikerét. Gazdag változatos műsorban fog gyönyörködni a publikum. Szegő Lili, Barics Gyula, Tyrón Sylvia, Doré Gizi, Mihulescu Tompos Ella, Klein Klárka, a kis táncművész, Tompos József, Selmeczi és Olasz magánzámokat adnak elő. Mindegyik eredeti és főleg művészi hoz. A színpadi jelenetek könyvekig kacagtatják a közönséget, oly szellemesek. A matiné délelőtt 11 órakor kezdődik. Mind a két ünnepnap más műsort mutat be az ügyesen megszervezett művészgarda.

Közgazdaság.

A valutapiac.
Zürichi nyitás (december 24): Berlin 272,5, Newyork 513, Milano 3260, Prága 705, Budapest 85, Zágráb 200, Bucuresti —, Varsó 19, Bécs 20, lebélyezett osztrák korona 11.

Budapesti magánforgalom (dec. 24.) Napoleon d'Or 2400, dollár 625, marka 358, rubel —, leu 520, sokol 850, dinár 900, lengyel marka —, osztrák korona —.

Zürichi zárlat (december 24): Berlin 272, Newyork 513, Milano 2142, London —, Páris —, Prága 710, Budapest 25, Zágráb 200, Bucuresti —, Varsó 18, Bécs 20, lebélyezett osztrák korona 11.

Eladott aradi ingatlanok

Özv. Szomorú Jánosné eladta a Strada Elena 9. sz. házat 22000 leiért Igaz Pál és neje. — Vörös Gyula és neje eladták a Strada Muna de aur 14. sz. házat 30000 leiért Szőke Miklósné és özv. Gáll Jánosné. — Pellegrini Ipoly Károly eladta a Strada Marasesti 28. sz. házat 90000 leiért Rossi Sándor és neje. — Marinkov

Györgyné eladta a Strada Illés 124. sz. házat 10000 leiért Matei György és neje. — Reinmüller Károly és neje eladták a Strada Cosbuc 13. sz. házat 70000 leiért Csatlós Juliannának. — Özv. Páris Lajosné eladta a Strada Unirea 6. sz. házat 200000 leiért Lukuta Mihály és neje.

— **A román és jugoszláv** jegybankok bankjegyforgalma. A jugoszláv jegybank legutóbbi, december 8-iki jelentése szerint a bankjegyforgalom 4.6 milliárd. A bankjegyforgalom Jugoszláviában is folytonosan emelkedik. A növekedés a legutolsó kimutatás óta 26 millió. Romániában szintén szaporodik a forgalomban levő bankjegyek mennyisége. A Banca Nationala legutolsó kimutatása szerint a bankjegyforgalom Romániában 13 és fél milliárd. A szaporulat a legutolsó kimutatás óta 42 és fél millió.

Ujévre!
Elegáns névjegyek
és egyéb 5031
nyomatványok.
Könyvek, zeneművek
és papíráruk nagy választéka. Alkalmi vételek!
Kerpel
könyvkereskedése

Hétlőn reggel nyílik meg a teljesen újon van és modern kényelemmel berendezett „Crucea Alba“ (Fehér Kereszt) téli kert Káffe-restaurantja. Minden nap délután 4-től Andreo karmester szalon-zenekara, este 8-tól pedig Aimay Laol 12 tagú cigányzenekara játszik. Elsőrendű román-magyar-francia konyha. Kiváló tisztán kezelt italok. — Szíves pártfogást kér
Andrea Gábor András.

Malom
5 járatu Arad közvetlen közelében lakházzal eladó.

Cim KELET hirdetőiroda. 11431

KÖNIG MIKSA
nemzetközi szállítási vállalat ARAD.
Képviselve Európa minden nagyobb városában. Elvállal szállítmányokat külföldre és külföldről mindennemrelatióban. Pénzügyminiszterileg engedélyezett vámügynökség. Darabárutakat szállít biztosítással, teljes szavatossággal a Francó Romana Ált. Biztosító R-T. által.
10905

A nagyközönség kényelmére futárszolgálatot rendszeresítettünk. Vállaljuk felelősség mellett határidőre, Románia területén: utlevelek láttamoztatását, készpénz, értékek, értékpapírok, váltók, bizalmas és fontos üzleti levelek vitelét és hozatalát, követelések beszédését, vasúti szállítmányok kísértetését és mindennemű megbízásokat, sürgős esetekben külön futárral is, mérsékelt díjazásért.

SZANTÓ & CO.
Str. Gen. Grigorescu (Tabajdi-u.) 3. Vasúti szállítási díjszabási és fuvarlevél felülvizsgáló iroda. Telefon 746. 11271

Hajnalig tartó dárídó egy aradi uri családnál.

(Symmi és jasz, foxtrott és vansztepp. — A hipnotizált szerelmes. — Művészi festmények — Kétszáz éves bor a vendégeknek. — Hogy mi látunk egy aradi zsuron?)

Az elegáns magánház halljába kiszűrődött a nagy ebédőben elhelyezett cigányzenekar játéka. Miután a fehérbóbítás szobaleány lesegítette az érkező vendégek kabátjait, beléptek az uriszobába, ahol a süppedős angol fotelek között a házigazda és csinos molett leánya fogadták őket sok szeretetreméltósággal. A házikisasszony végigkalauzolta a vendégeket a szoba falai körül. Minden képről magyarázatot tartott, de sehol sem mulasztotta el megjegyezni, hogy mennyiért vették a képet és hogy most mennyit ér.

— Az apa csak a régi akadémikus festők munkáit szereti. Nem tud haladni a korról. Oh én csak a legmodernebbekért rajongok. A múlt hónapban az anyával Bécsben voltunk. Ott vettük ezt a valódi Zacconi képet. Mindössze két százezer osztrák koronába került.

A kép az íróasztal felé volt elhelyezve. Valami rikitóan sárga mázalmány ökölnyi vörös színtollakkal. Az arasznyi vastag ébenfa keretre kis rézlemez volt felerősítve, melyen németül ez a felírás állt: „Khinai ábránd. Zacconi Salamon Bécs 1921.“

— Mit tudják a közönséges emberek, hogy mi a művészi lélek. Művészet, szent és halhatatlan mű

vészet! Micsoda árnyékolás... mennyi perspektíva... ez a szédületes technika... mennyi elmélyedés minden ecsetvonásban.

Kezdődött a vacsora. Az asztalon a feltűnően kövér mama ült, de mellette közvetlenül néhány fiatalembernek terítettek, akiket most — amint ezt a rossz nyelvű barátok sugdosták egymás fülébe az asztalvégen — csak próbára hívták meg és amennyiben valamelyik megtetszik önagságának, az rendszeres vendége lehet a családnak és a ház ura hatalmas befolyásával protezsálja mindenféle és így megkönnyebbülnek az ifjú rögzős pályájának utjai. Vacsora közben a házikisasszony elmondta egy fiatalembernek, hogy papájától születése napjára új leányszobaberendezést kap. A berendezést egyik aradi butorgyár készíti egy fiatal nagytehetségű brádi grafikus tervei szerint.

A házigazda egyszerre valamit sugott az egyik szobaleánynak, mire lepécsélt borosüveget hozott elő és átadta a házigazdának, aki felállt és így szólt:

— Tisztelt vendégeim! Egy 200 éve lepécsélt palackot bontok fel az Önök tiszteletére. Már 1000 leiert is kérték tőlem ezt a fenomenális gyógybort, de én in-

kább szeretett vendégeim élvezetére bocsájtom.

A hangulat mindig emelkedettebb lett. Tizenegy óra tájban megérkezett egy közismert színész. Este szerepelt a színházban és csak előadás után jöhetett. A hölgyek alig hagyták vacsorázni, mert ugyszólván minden mozdulattát megisméltették vele, mintha csak a színpadon lett volna. Egy ismert aradi hipnotizőr hipnozálta az egyik jelenlevő fiatalembert, aki a hipnotikus kényszer alatt bevallotta, hogy szerelmes a ház urnőjébe.

A kövér mama boldogan lepézte arcpírulását és mikor a médium felébredt, sok szeretettel nyújtott át neki egy pohárka konnyakot. A többiek persze valamennyien sejtették, hogy az egész csak komédia és a hipnotizőr mes terkedése. A szegény médium mit sem sejtett az egészről, hogy mit is mondatott vele álmában a hipnotizőr és szinte kétségbeesett a kövér mama tolokodó bizalmaskodásán.

A zene játszani kezdett. Az isteni Symmi! Mit tudják a nyársopolgárok, akik csak a tánc terem fényezett csillogó parkettijéről ismernek táncokat, hogy mi az jaszot, Symmit, vanszteppet, vagy foxtrottot járni. Mindenki táncolt. A kövér mama, az őszeshaju bácsik, bakisok és csitri leányok szorosán összetapadó testtel és lihegve az isteni élvezettől. A prímás pianót vezényelt, azután hirtelen, minden átmenet nélkül vad

és hangos ütemekbe csapott át a muzsika és egyszerre a befejezetlen ütem közepén elhallgatott. A táncolók dermedten álltak helyükön. Nehányan még tovább lépegettek, mások zenéért orditoztak. Azután mire a téli reggel első napsugarai betolakodtak a fényes lakásba, már nem táncolt senki, hanem párok üldögéltek a szobák intim világításu sarkában és mélyen elmerülve beszélgettek. Olyan jó ilyenkor a reggel. Olyan jó ilyenkor mind az emberek. A vendégek hazafelé készülődtek. A háziasszony és családja a halig kísérték őket. A zene indulót játszott és az egyik tipikus zsuriu, mikor kiléptek a kapun, így szólt egyik barátjához:

— Te öreg adj néhány médiát, nekem csak trabukót sikerült biztositanom...

Tilos a esók.

(Iskolás leányok fogadalm.)

Bizonyos meghatottsággal és csodálkozással kell beszámolnunk arról a megdöbbentő eseményről, hogy egy amerikai iskola leány-növendékei ünnepélyes fogadalmat tettek. Ez a fogadalom azért megdöbbentő, mert az ifjú hölgyek olyan dologra szánták rá magukat véle, amely minden eddigi tapasztalatunkkal ellenkezik. A newyorki iskola lányai ugyanis azt fogadták meg, hogy az idej iskolaidő tartamára beszüntetik a puder, a festék és szájpírosító használatát, nem viselnek rövid ruhát és le-

Akik szenvedélyesen szeretik és akik nem tudnak szeretni.

BUDAPEST. Mielőtt kimondták a tizenöt évi fegyházzól szóló ítéletet, a vádló és védő beszédek a vád és védelem támogatására, színesítésére az irodalomból hoztak fel példákat. Irodalmi Othellokat és Desdemonákat emlegettek, a szenvedélynek, a féltékenységnek és hűtlenségnek regényhőséről esett egy-két szó a tárgyalóterem szürke falai között s a megtört matróz, a könnyező gyilkos e távoli szavak hallatára révetégen nézegette ormótilan körmeit, amelynek fekete szegélye repedezetten belenőtt az ujjak kerges, kemény bőrébe.

Othello? A megfojtott szerető, a kacér kis menyasszony, ez az óbudai telefonos kisasszony egész bizonyosan nem Desdemona s a fojtogató matróz is nehezen hasonlítható össze a velencei mortragikus alakjával. Az eset nem egészen tiszta. Az egyikben volt valami a szerelem terroristáiból, akik a megfélemlítés ökölcspása alatt „tartják puhán“ médiumaikat, a másik pedig kissé rokona volt ezeknek a női kalózoknak, akik egy-egy komolyabb, a házasság révén igykvő viszonyuk mellett ki-kivetik szerelmi lasszóikat

egy-egy előttük elhaladó férfire, hogy néhány napra, néhány hétre maguknál tartásuk. Ilyenkor persze, nem ritkák a bonyodalmak, de több-kevesebb féltékenység, szemrehányás, jelenet, kimagyarázkodás után a „felek“ általában együtt maradnak vagy simán elválnak.

Róbert azonban őt, Anna azonban elment egy sötét hotelszobába s a tárgyalás után három-négy nő könnyesen, szepegve arra kért engedélyt, hogy néhány szót váltson az elítélt gyilkossal. Az egyik alélton suttogta: Róbert, nálad van még a fénykép... amit adtam... én, neked... Kik ezek a szerelmesek, akik sirni és ölni és meghalni tudnak itt közöttünk a szerelemért? Egyszerű emberek, vagy amint mondani szokták: az alsóbb néposztályokból valók. Cukrász- és telefonos kisasszonyok, leszerelt matrózok, munkások, legjobban esetben alsóbbrendű hivatalnokok, akik oly komolyan veszik érzéseiket, szerelmüket, hogy ölni tudnak és meghalni tudnak érte. Ők ismerik és elismerik a bosszúállás jogát, a vad indulatokat, amelyeket csak a vér gőze tud lecsillapítani, a szenvedélyeket, amelyek nem tudnak tisztelettel megállni egy másik ember élete előtt. Mióta nem hallottunk már olyan

szerelmi drámákról, amelynek hősei a társadalomnak ugynevezett magasabb köreiből kerülnek ki, a műveltebb polgári és arisztokrata társaságokból. Sokszor mondják, hogy a szerelem igen gyakran idő kérdése s valóban, a létért, a puszta megélhetésért folytatott küzdelem sok érzésnek az elhatalmasodását teszi lehetetlenné, pénz és idő híján. Ez azonban csak elmélet, melyre rögtön rácafolnak a megfigyelések. A nagy, a szenvedélyes, a boldog és tragikus szerelmek ma egyre ritkábbak s szinte nyomukat sem találjuk azokban a körökben, amelyeknek emberei, hogy úgy mondjuk, megengedhetnék maguknak ezt a luxust. Egy élesszemű ideggyógyász azt a magyarázatot adja e jelenségre, hogy korunknak egy betegségéről van itt szó, amely átfinomodott, dekadens kulturánknak befolyásaira vezethető vissza.

— Korunkból hiányzik — mondja ez a pszichológus — a nagy érzések s így a nagy szerelem iránt való fogékonyság is. Gondolják csak el, hogy volt idő, amikor ismeretlenek voltak az erőtlen férfiak s a hideg, a frigid asszonyok, aminthogy ma is megállapíthatjuk hogy a szerelmi élet gátló zavarai sokkal ritkábbak az egyszerű embereknél mint a kulturális magas-

latokon élőkénél. Egyszerűen tény az, hogy a kulturális férfiak nagyrésze relative nem tud szeretni, az ugyanazon társadalmi osztályokba tartozó nők nagyrésze pedig frigid. A kor betegségének egy jele, hogy ma oly sok ember van, aki nem tud szeretni. Sokan vannak, akikben tikasztó, gyilkos szomszúság él a szerelem után, de ez a vágy nem, vagy csak tökéletlenül találja meg médiumát. Egyszer a testi, másszor a lelki feltételek hiányzanak. A szerelmi feltételeknek ezt a kétféleségét idegrendszerünk kétkamarás berendezése magyarázza meg. Minél mélyebben lakik valaki a kultúra épületében, annál nagyobb biztossággal működik szerelmi élete. Ez az, amit tisztán állati, vegetatív, gerincagy működésnek nevezhetünk. A gerincagy, az „alsó ház“ tartalmazza a szexuális szervek központjait. Minél alsóbbrendű az állat, annál egyszerűbb a szerelmi készüléke, éppen mert a gerincagy szolgálatában állanak az érzékszervei. A kultúrembernél azonban itt van még a „felső ház“ is: az agyvelő. Az agy a székhelye minden gátlásnak és mesterséges ingernek, a megfontolásoknak és habozásoknak, a szerelmi parancsoknak és tiltakozásoknak. Minden szerelemnek a különleges,

göngyölt harisnyát, a férfinem képviselőit pedig oly tisztos távolban tartják maguktól, hogy e tanév alatt nem fognak esókolózni. Ezt az eléggé nem méltányolható eredményt Barker dr. amerikai professzor érte el a janki hölgyekkel, egy szívhezszóló és lélekbe markoló előadás alatt. E pillanatban igazán nem tudjuk, hogy az amerikai aranyifjuság hálás lesz-e Barker professzornak, vagy pedig haragszanak rá.

De ez a kérdés itt igazán nem lényeges. Az amerikai ifju hölgyek egy része júniusig ünnepélyes fogadalmat tett. Ez örvendetes és egyben lesújtó. Viszont megvigasztalhat a tudat, hogy a leánynövendékek egyáltalában nem nyilatkoznak arról, hogy mi a szándékuk június után. Így az amerikai férfiak bizalommal várhatják a nyarat.

Hötzeadorfú Conrad — új megvilágításban.

A katonai klikk tette őt híressé. — A fecsegő hadvezér.

BÉCS. Heinrich Kanner, a bécsi „Die Zeit“ szerkesztője tizenöt esztendőn át fakciózus és ugyszólván egyetlen ellenzéke volt a monarchia külügyi politikájának. Min dig kritizált, mindennel elégedetlen volt, gunyolta, szidta, ostromozta a diplomatákat, kifigurázta sikereiket, kidomborította ügytelenségüket. Ez a Kanner most *Kaiserliche Katastrophen Politik* címmel könyvet írt a háboru előtti diplomáciai eseményekről. Egy fejezet *Hötzeadorfú Conradról* szól, az osztrák-magyar hadsereg vezérkari főnökéről, akit Bécsben az osztrák háborus párt fejének, külpolitikánk egyik titkos mozgatójának tekintettek.

Az utolsó remény.

Kanner így ír: 1913. év végén már tisztán látható volt, hogy Berchtold ezuttal elszalasztotta az alkalmát a Szerbiával való leszámolásra. Pedig Achrenthal óta állandóvá vált ez a terv, amelyet az egymást követő mozgósítások

egyéni formáját a nagy agy és gerincagy közti küzdelem dönti el.

Közhely, hogy a szerelem a leg hatalmasabb és legtermékenyebb érzés, amely azzal, hogy általa nyilvánul meg a meghódolás akarat, végzetesen befolyásolhatja érzéseinket és gondolkodásunkat. Minden emberben korlátlanul uralkodik a hatalom akarata, ez a zsarnoki érzés, amely egyenes le származottja az ember legősibb érzésének, a gyűlölet érzésének. A gyűlölet uralkodni és győzni akar, a szerelem engedelmeskedni és meghódolni. A szerelem mámorában, a szeretett diadalmaskodik a gyűlöleten és önzésen. A szerelmes ember boldog, adakozó, nem irigy, örül a világnak, az életnek. Csak a szeretet halhatalan, csak az ő művei élnek örökké, a gyűlölet mulandó. Az emberiség haladását a szerelemnek és szeretetnek köszönheti. Hogy ma oly sok ember van, akik nem tudnak szeretni, akiknek sohasem volt meg, vagy akik elvesztették képességüket a szerelmi mámorra, ez korunknak egyik nagy szerencsétlensége és kulturánknak egyik borzalmas gyene.

és külpolitikai izgalmak sorozata kísért. A Ballplatz azonban csak fél munkát végzett s így az eredmény a hiábavaló mozgósítás és a még hiábavalóbb izgalom maradt. Természetes, hogy ez a hadsereget és a tisztikart elkeserítette. Az örökös készenlét elbágyasztotta az embereket s féltő volt, hogy az elszalasztott alkalmak után egy nekünk kedvező pillanatban kell majd hadba vonulnunk. Ezért a bécsi háborus párt kereste az új alkalmat és az új embert. A diplomatákra nem lehetett számítani, — utolsó reményünk tehát — a kard volt. A kard Conrad, akiben vakon bíztak a militaristák s ezek nyomán a „tudatlanság országának minden tudatlanja...” Conrad még nem vett részt háboruban, ennek dacára annyi babérral halmozták el hívei, mint kevés békegenerálist. Conrad jó hírnevét — mely még az első háborus évek kudarcait is túlélte — elődje, báró Beck tehetetlenségének köszönhetette, aki mint az osztrák-magyar hadsereg vezérkari főnöke, negyven éven át épp tehetetlenségével „az európai béke biztosítékává lón.” Becket azonban a tettvágyó, a mindenáron politizálni akaró Ferenc Ferdinánd elsodorta helyéről s Conradot hozta abba a pozícióba, amelyben senki sem járathatta le magát addig, amíg — nincs háboru. A vezérkari főnök munkája és szerepe rejtve marad a publikum előtt. Csak bajtársai és alárendeltjei figyelhetik meg őt, — ezek pedig az ő klikkjéhez tartoznak. Az előlegezett hírnév és bizalom tehát csak klikk-kérdés. Beck kiöregedett a katonai klikkból. Conrad hozzájuk tartozott. Conradnak magas életkorára való tekintettel nem volt vesztegetni való ideje — s ezért a háborus-párt vezére lett. Ezért lepte meg Ferenc Józsefet 1917-ben azzal a javaslattal, hogy „indítson háborut Olaszország ellen.” Ezért írta a császárhoz és a külügyminiszterekhez egyik memorandumát a másik után a legkülönbözőbb ellenségek ellen indítandó háboruk érdekében. Kanner szerint ez mind azért történt, mert Conrad félt, hogy lekésik a törtélelem venatáról.”

Beszélgetés Conraddal.

Kanner 1914. tavaszán felkereste Conradot, aki a köztudatban a monarchia utolsó reményeként szerepelt. A találkozás nagy csalódás volt számára. A tábornok arcképe férfias, energikus, öntudatos — nem osztrákos férfit ábrázol. Az életben azonban egy puha arcvonású, kistermetű — egészen osztrák katonatiszttal találkozott, aki bécsi kedvességgel és bécsi dialektussal fogadta. És mindjárt politikáról beszélt, mintha az volna a mestersége. És szidta diplomatáinkat, különösen Achrenthal. Az újságíró itt megkérdezte, hogy mivel magyarázza Achrenthal békülékenységét és passzivitását az annexió után?

— Azzal, hogy az annexióval elérte célját: a grófi címet, — hangzott az egyszerű válasz. Később katonai dolgok is szóba kerültek s amikor Kanner Oroszország iránt érdeklődött, Conrad válaszolt:

— Oroszország a mi számunkra fallal van körülvéve s hogy emögött mi történik, arról nem tudhatunk semmit...

Repülés a föld körül.

(Egy napos ut? — Az aviatika jövője.)

A francia természettudósok legutóbbi ülésén Louis Bréguet, a kiváló aviatikus szenzációs színekkel festette le azokat a lehetőségeket, amelyek a modern repülőgép-szerkesztés előtt állnak.

Rámutatott, hogy a háboru alatt hatalmas lendületet vett az aviatika s a repülőgépek teljesítő-képessége máris szinte elérte a legnagyobbat. Hatalmas személyszállító gépeket építenek, melyeken annyi utas fér el, mint egy vasuti kocsiban, állandó járatokat tartanak fenn, melyeken menetrendszerű pontossággal közlekednek a repülőgépek olyan távolságokon, mint Páristól Varsóig. — 1919 től kezdve a francia postarepülőgépek 2,564.000 kilométernyi utat tettek meg, 12.811 utast szállítottak, 220.170 kiló podgyással — minden komolyabb baleset nélkül.

A jövő aviatikájának elsősorban az a célja, hogy leszállás nélkül lehessen megtenni legalább háromezer kilométernyi utat, azaz hogy át lehessen repülni egyfolytában az Atlanti óceánt. Ehhez legalább óránként 200 kilométeres sebesség elérése szükséges, hogy a gép minden légáramlatot biztosan le tudjon küzdeni s elméletileg nincs is semmi lehetetlenség ily gép szerkesztésében. A számítások szerint csak egy 2000 lóerős motor kérdése az egész és máris megállapították, hogy milyen típusu lesz majd a transatlanti repülőgép. Szárnyfelülete 250 négyzetméter, súlya 12—13 tonna, maximális sebessége óránként 250

Arra a kérdésre, hogy a szerbeknek és oroszoknak egyszerre ellent tudnánk-e állani, a tábornok meglepetten bólintott s egy egyszerű igennel válaszolt. Mikor azonban a látogató annak a nézetének adott kifejezést, hogy háboru esetén az olaszokkal és romákkal is meg kell majd küzde-nünk, Conrad ideges lett:

— Nem lehet egyszerre mindenki ellen harcolni — mondotta — s azért a diplomaták dolga, olyan helyzetet teremteni, mely az állam katonai erejének megfelel. És rossz diplomaták azok, akik mint nálunk, hibát hibára halmoznak s a hadseregtől kívánják, hogy az tegyen mindent jóvá.

Kanner még a nemzetiségi kérdést is szóvá tette. Hogy lehet-e számitani háboru esetén a monarchia szláv elemeire? Erre a vezérkari főnök a fatalisták isteni nyugalmával felelte, hogy „erről békében nem lehet véleményt mondani, — ezt majd csak a háboru fogja megmutatni.”

A publicistának ennyi elég volt. Elfoglaltan jött s boldogan távozott, mert igazoltak látta conrad-ellenes elfogultságát.

kilométer, husz utas számára lesz hely, kívülük hét embernyi személyzetnek, egy tonna podgyásznak és négy tonna benzinnel, olajnak. Ez a gép — 2—3 év múlva meglesz — két és fél nap alatt ér el Párisból Buenos-Ayresbe. Az utiköltség mai értékben 9000 frank lesz, míg a rendes hajón 12—15.000 frank ma ez az utazás és husz napig tart. Nem messze vagyunk tehát attól az időtől, mikor hajón menni Amerikába valósággal ósdi módja lesz az utazásnak.

Tisztán technikai kérdés, hogy végeredményben oly könnyű motorokat építsenek, melyeknél egy lóerőre egy kilogramm súly esik és amelyeknél az energia nyolcvan százalékát lehet kihasználni óránkénti 150 gram benzinfogyasztással. Ha sikerül megcsinálni ezt a motort, akkor ez a repülőgép huszonhatezer kilométert tud megtenni egyfolytában, leszállás nélkül.

Ha negyedrészt akkora ellenállású levegőben is teljes erővel dolgozik a jövő benzinnemotorokra, akkor a repülőgép eléri a másodpercenkénti 320 méteres sebességet, ami óránként 1200 kilométernek felel meg. Annyit jelent ez, hogy a jövő repülőgépe a hang sebességével fog száguldani, tehát a gépen utazók nem fogják hallani a motorjuk zugását. Ez a gép a 45-ik szélességi fokon huszonnégy óra alatt kerüli meg a földet, vagyis akik rajta ülnek, azok számára nem nyugszik le a Nap. S hogy ez a káprázatos sebesség egyáltalán nem ábránd, azt eléggé bizonyítja, hogy már is sikerült könnyű monoplánnal 12.000 méter magasságban óránként 900 kilométeres sebességet elérni.

Milliárdokat érő osztrák műkincsek.

Eladásokkal meg lehet oldani Ausztria pénzügyi válságát.

BÉCS. Az *Aradi Közlöny* újszólván minden utóbbi számában kénytelen volt az osztrák drágasággal foglalkozni, mert Ausztriában az élelmiszerek napról-napra és oly rohamosan drágultak, amilyenre — Oroszország kivételével — sehol sem találhatunk példát. S a míg a bankjegyprés szüntelenül ontja a mindig értéktelenebbé váló osztrák ezreket és tizezreket, a nagy tömegek szegénysége folyton fokozódik. Ma azután kirobbant az elkéseregés. A nyomorúság ezrei és tizezei gátját szakított folyam gyanánt hőmpölyögték Bécs centruma felé, megrohmozták a parlamentet, elpusztították a szállók berendezését, a hol a pénzspekuláció hatalmas laknak, a kávéházakét, ahol találkoznak és a bankokat, ahol a nagy üzleteket kötik. Ilyen erőszakos konvulziókban vonaglik ma az eladósodott Ausztria gazdasági élete. Pedig vannak Ausztriának kincsei, amelyeknek csak részben való értékesítése is elegendő volna arra, hogy Ausztriát adósságaitól teljesen megszabadítsa. Ausztriának ilyen kincse mindenekelőtt a világhírű Albertina: Frigyes királyi herceg volt rézkarc- és festménygyűjteménye, amely az összeomlás után az osztrák állam birtokába ment át. Rothschild Lajos, a híres műtörténész, néhány nappal ezelőtt állapította meg ennek a gyűjteménynek értékét. Az ő becslése szerint ez a gyűjtemény ma nem kevesebb, mint egymillió svájci frankot ér. Ezt az összeget a mai nemzetközi művészeti piacon könnyű szerrel elérhetné. Tény azonban, hogy a gyűjtemény értéke kétszeresét, sőt háromszorosát is eléri. Egy-millió svájci frank ma körülbelül 1500 milliárd osztrák koronát tesz ki.

Az Albertinát Albrecht szászországi és tescheni herceg alapította. Károly és Albert kir. hercegek fejlesztették tovább. 1867-ben tökéletesen átalakították. Albert kir. herceg összvagyonából a gyűjtemény mint hitbizomány, Frigyes kir. herceg birtokába ment át. Mint ilyet, az osztrák-magyar monarchia összeomlása után az osztrák állam a Habsburg-ház többi birtokaival egyetemben lefoglalta. Az Albertina ennek folytán azok közé a műgyűjtemények közé tartozik, amelyek nem esnek az általános zálogjog határományai alá. Az Albertina a világ egyik leggazdagabb gyűjteménye. A legkorábbi korszaktól kezdve egész napja-

inkig terjedő minden időből származó rézkarcok, rajzok, metszettek vannak benne felhalmozva. A rajzok között, amelyek száma körülbelül huszezer, Rafael néhány Madonna-tanulmánya is helyet foglal. Dürernek 145 rajza, Rubensnek 52, Rubensnek és iskolájának 96 rajza van a gyűjteményben. Különösen híres a Dürer kezétől származó „Zöld Passio”, a „Pázsit” és a „Mezei nyul”. Általában véve a Dürer-rajzok alkotják a gyűjtemény legértékesebb részét. Az Albertinának csak csekély részét lehet megszemlélni. Amit itt látni lehet, az is csupán másolat, míg az eredetieket gondosan elzárják és csak néha-néha tanulmányi célokra veszik elő. A rézkarcgyűjteményben körülbelül százhusz lap van. Köztük Dürer, Marcantonio és másoknak művei. A gyűjteményhez tartozik továbbá egy körülbelül ötvenezer kötetet tartalmazó könyvtár is, amelyben főleg műtörténeti és hadtudományi művek foglalnak helyet. Említésre érdemes az a térképgyűjtemény is, amely az Albertina kiegészítő részét alkotja és amelyben a legkorábbi projekciótól egész a legmodernebb atlaszokig körülbelül 24.500 térkép van. Az Albertina élén Meder dr., az ismert műtörténész áll, aki az Albertináról érdekes monográfiákat írt és akinek neve a rézkarc-irodalomban világhírű.

Ennek az egy gyűjteménynek eladása elegendő volna arra, hogy Ausztria mai passzív pénzügyi állapotát ismét aktívá tegye. Azonban az Albertina mellett Ausztriának még nagyon sok gyűjteménye és kincse van, amelyek értékesítése véglegesen szánálna Ausztria pénzügyi helyzetét. Hogy a sok közül csak a legfontosabbakat említsen, itt van Van Dyck „Aranyeső” című képe a műtörténeti muzeumban, melynek értékét a békeidőben már hetvenmillió koronára becsülték. Ha eladnák, igazi aranyeső volna Ausztriára. Azonkívül ugyanebben a muzeumban tíz rendkívül értékes Rembrandt van elhelyezve, melyek mellett a bécsi közönség gondtalanul siet tova. Bécs városi muzeumában van továbbá a világ egyik legnagyobb óragyűjteménye, amelynek létezéséről a lakosok csak úgy szólnak tudomás sincsen. Mindez azonban Ausztria belső gazdaságának csak töredéke, amelylyel a külső szegénység, mely az államot örökösen arra ösztönzi, hogy a külföldhöz folyamodjék segélyért, sehogy sem áll arányban.

A legdrágább toalett.

(Ötmillió dolláros ruha.)

Mrs. Smith Wilkinsonnak jutott a dicsőség, hogy a kincses toalettet testén viselje. Londonban a Victory-ballon jelent meg benne, a győzelem évfordulós ünnepén és felkészülve minden eshetőségre ötmillió dollárra biztosította öltözékét. Hetvenötezer gyémánt ékesítette s bőven tarkázta tiszta igazgyöngy. Cipője ezüst szövetből készült s még sarkát is sárga gyémántok díszítették. Az emberek szájtátva álltak meg előtte s a riporterek fantáziája is csodát mondott, a mikor ruháját dicsőítették. Pedig ez az eset Angliában történt, a font és a shilling gazdag országában és senkinek még csak eszébe se jutott, hogy az ötmillió dollárt átszámítsa például leire, vagy osztrák koronára. — Mégis mindenkit, minden józan embert megdöbbenített a londoni téboly. Megdöbbenített, mert éppen Londonban történt. Megdöbbenített, mert a legjózanabb angolt is elfogta már a pazarlás vad vágya, mert ott sem nyulnak már holnapig a tervek s a mával kimerül mindenkinek a gondja. Megdöbbenített, mert ugyanakkor a munkát keresőknek száma milliókat ér el s a stagnáló gyárak s üzemek közelében mind türelmetlenebbül kocogtat az éhség. Megdöbbenítő, mert Londonban is már nem egyszer zavargásra izgatott a szükség s szegény asszonyok tomboló tüntetésén Lloyd Georgetól a mindennapi kenyeret követelték.

A Victory-ballon Lloyd-George is részt vett és láthatta Mrs. Wilkinson ötmillió ruháját, de látta a londoni asszonytömeget is, mely betető falatért könyörgött nála. Hatalmas bál tombolt Londonon végig s a bálterem épp úgy részt vesz benne, mint kint az utca tomboló népe. Hatalmas bál, hatalmas haláltánc. De az éhezé nyomor s az esztelen fényűzés danse macabrejét Londonnal együtt az egész világ minden nemzete járja. Igazságos lélekkel még ítéletet mondani se lehetne fölőtte. Mert ez a tombolás csak életösztön, mely egyik országban sem láthat előre. Senki sem tudja, hogy mit hoz a holnap s biztosnak érzi, a mit élvezett. Nem lát és nem is számolhat előre s kiéli magát a ma tombolásán, hogy holnap csődje mit se vethessen szemére. És tombol az élet halálos tánc gazdagokon, szegényeken keresztül, országok támadnak, sülyednek el benne s a nagy haláltáncban minden jó érzés, minden emberség elpusztul.

A drága Pest.

(Zsúfolt színházak. — Zsúfolt szállodák.)

A napokban érkezett haza Budapestről egy aradi tisztviselő, aki igen érdekes dolgokat mondott a mai Budapestről az *Aradi Közlöny* munkatársának.

— Drágaság nemcsak itt van — kezdte a tisztviselő. Budapesten is óriási méretet öltött a drágaság. Különösen érezhető ez az élelmiszerek vásárlásánál. Lehet mindenfelét kapni, persze jó pénzért. Egy kiló kenyér 30 korona, egy tojás 10—12 korona, egy pár csirke 200—250 korona, egy zsemlye, vagy kifli 5 korona. A ruhaneműk is rettenetesen drágák. Egy 2000—3000 korona havi fizetéssel bíró hivatalnok a hivatalában kénytelen nagyon is egyszerű ruhában megjelenni. Ezzel szemben a színházi élet igen élénk. Ebben a tekintetben a mai Budapest kezd hasonlítani a régi Budapesthez. Csodálatos, hogy a színházak estéről-estére tömve vannak annak ellenére, hogy a jegyek ára 100—150—200 korona. A pesti színházjáró ember el sem tudja képzelni magát anélkül, hogy Molnár „Színház-át” vagy Henri Bataille új darabját, a „Gyengédséget” meg ne nézné. A „Gyengédség”-ben játszik az aradi Városi színház volt kedvenc művésze Várnay Jenő is, akit a pesti közönség hamarosan megszeretett. A könyvek is meglehetősen drágák. Nemrég jelent meg Kané „Tiszta ész kritikájának” új kiadása, 176 korona az ára, holott békében 14 korona volt a vaskos kötet. Számátalan könyvujdonság jelenik meg. A napokban hagyja el a sajtót Erdős Renée új verskötetete: Kleopátra címmel.

— Az idegenforgalom oly nagy, hogy a szállodákban alig lehet szobákat kapni s ha van is, egy szoba ára 100—200 korona, a fűtés külön 40 korona. Ám a kiszolgálás elsőrangú, mintha csak a békevilág tért volna vissza. A vilányosjegyek is megdrágultak. Öt korona egy ut, szakaszjegy nincs. Az utazás igen kellemes volt. A vasuti kocsik futva vannak, a közlekedés percnyi pontos. És a vacsora utcai korzón parfümös hölgyek sétálnak karjukon az udvarlóval, az esti fényárban... Szőke fűtű, mosolygó leányok fölényes hatással tekintenek az Élet ráncos arcára, amely oly drága, oly nehéz s mégis oly édes...

Írógépek

vétele, eladása, javítása és karbantartása. Üzemkellékek az összes rendszerű író gépek, számoló, sokszorosító és dyhtazon gépekhez. Írásmunkák, fordítások, sokszorosítások. Gépírási tanfolyam. Szakszerű nagy javító műhely. Telefon 33. sz.

Bodnár, írógépvállalatánál, a főpostával szemben

Uj részletek a király-puccsról.

(Gratz Gusztáv érdekes vallomása.)

— Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától. —

A magyar politika középpontjában még mindig a meghiusult király-puccs áll. Amióta a restaurációs kísérletben résztvevő és letartóztatott politikusok mentelmi ügyét tárgyalja a magyar nemzetgyűlés és amióta a magyar kormány kiadta a Fehér Könyvet, egymásután kerülnek a nyilvánosságra a király-puccs érdekes, mindeztideig ismeretlen részletei. Az Aradi Közlöny-nek módjában áll hiteles adatok alapján részleteket közölni a magyar politikának erről az érdekes eseményéről a következőkben:

Az exkirály titkárának vallomása.

A fogságban levő képviselők ellen indított bűnügyben a budapesti kir. ügyészség kihallgatta az érdekelteket. Elsősorban Borovicsényi Aladárnak, az exkirály magéntitkárának vallomása érdemel fokozottabb érdeklődést. Borovicsényi vallomása kezdetén elmondotta, hogy még 1921. nyarán gróf Bethlen úgy nyilatkozott előtte, legcélszerűbb volna a konszolidáció érdekében, ha a király visszatérne az országba. Ezután elmondotta, hogy a repülőgépet, amelyvel Károly Magyarországra jött, ő vásárolta 50 ezer frankért. A pénzt a berlini magyar követségen fizette be, mert azt hitte, hogy a magyar hatóságok tudtával történik a király jövetele. Ezután ismerte a svájci indulás és a magyarországi megérkezés ismert történetét és megjegyezte, hogy a repülőgépen semmiféle beszélgetés sem folyt. Sopronban közölte vele Károly, hogyha Budapestre érkezik, Rakovszkyt szándékozik miniszterelnökké kinevezni. Végül megjegyezte Borovicsényi, hogy a király megtiltotta a fegyverhasználatot. Cseh, horvát és szerb katonai részről olyan jelentés érkezett Károlyhoz, hogy meg tudják akadályozni az esetleges mozgósítást. Megemlítette azt is, hogy francia politikusokkal is érintkezett Károly és azok kijelentették, hogy nem támasztanak nehézségeket visszatérése elé.

A forradalom alapján.

Igen fontos és eddig ismeretlen részleteket tartalmaz Gratz Gusztáv volt külügyminiszter vallomása. Gratz Szombathelyen a király első visszatérése után azt a meggyőződést szerezte, hogy a király fölfogása szerint azok a magyar hatóságok, amelyek megtagadták az uralkodói hatalom átadását: abban a pillanatban a forradalom alapjára helyezkedtek. Én — folytatta Gratz — nem osztottam ebben a fölfogásban, a király viszont kijelentette, hogy az ő titkos tanácsosa forradalmi kormány

ban nem foglalhat helyet és magam is összegegyeztetetetlennek találtam a titkos tanácsosi méltósággal azt, hogy részt vegyek oly kormányban, amely a király fölfogása szerint forradalmi kormány. Április 19-én Budapestre érkeztem, nyomban beadtam a külügyminiszteri állásról való lemondásomat Bethlen miniszterelnöknek. A király ezt tudomásul vette. Azóta minden politikai tevékenységtől tartózkodtam:

(Károly érdekel.)

Röviddel ezután azonban a királytól kéziratot kaptam, amelyben megbízott, hogy vegyem át érdekeinek képviselőjét. Miután az ország érdekében szükségesnek tartottam, hogy a legutóbbi események folytán a király és a kormány között támaut szakadék áthidalását elősegítem, elvállaltam az uralkodó érdekeinek képviselőjét. Április 30-ig maradtam Budapesten és ez idő alatt érintkezésbe léptem Bethlen miniszterelnökkel és a királyhü politikusokkal. Minden fontos momentumra kiterjeszkedő, írásos memorandumot terjesztettem eléjük, amelyben kifejtettem, hogy az országnak és a kormányzás összes tényezőinek egyaránt az az érdekük, hogy a közöttük és a király között támadt ellentétek minél előbb kiegyenlítessenek. A királynak is jelentést tettem fáradozásaimról és tudomására hoztam, hogy egy elszórt akció nagy veszélyekkel járhatna. Julius 2-től 7-ig ismét Budapesten tartózkodtam. Időközben Svájból arról értesültem, hogy a király türelmetlenül várja az áprilisban megkezdett akció eredményét és egyes külföldi körök állandóan rábeszélnek, hogy térjen vissza Magyarországra és a trón elfoglalásával befejezett tényt idézzen elő. Bethlent is föl hívtam arra, méltassa az ügyet nagyobb figyelemre, mert amennyiben a király és a kormány közötti viszony minél előbb nem változnék meg, úgy féltő, hogy a husvéti események megisméllódhatnak.

(Detektívek Károly körül.)

Utaltam továbbá a királyi család nehéz anyagi helyzetére, majd a kormány tudtával Svájcba utaztam és július 22-én, valamint 24-én kihallgatáson jelentem meg a király előtt. Kifejtettem előtte azt a fölfogásomat, hogy visszatérése belső és külső politikai feltételektől függ és ezen előfeltételek bekövetkezése tekintetében nem lehet fix terminust megszabni. Szükségesnek tartottam, hogy a király állandó összeköttetésben tartson a magyar kormánnyal, belső és külső politikai információk kicserélése végett. Hangoztattam to-

vább, hogy a Magyarországra való visszatérésre csak a magyar kormánnyal való egyetértésben lehet gondolni. Legutolsó kihallgatásom alkalmával a király jóváhagyta ezt a nézetemet és bizonyos információkat bocsátott rendelkezésére a magyar külügyminiszternek a kölcsönös összeköttetés megkezdéseképen. Ami a magyar kormány magatartását illeti, a király különösen azt rosszalta, hogy a kormány detektívekkel figyelteti és fölügyelet alatt tartja.

(Anyagi kérdések.)

Az anyagi kérdések megbeszélése előtt a király mint rendesen, ezuttal is kitért. Ez a kérdés azonban nagyon sürgössé vált. Julius 28-án ismét Budapestre jöttem és még aznap éjjel hosszabb beszélgetést folytattam Bánffy Miklós gróf külügyminiszterrel. Bánffynak is javasoltam, hogy teremtsenek a király között állandó összeköttetést, abban az értelemben, amint annak idején a királynak ajánlottam, mert ettől a kölcsönös viszony javulását és a király mentalitásának megváltozását reméltem. Kértem továbbá az anyagi kérdések rendezését, valamint tárgyalások megindítását a király svájci tartózkodási engedélyének meghosszabbítása céljából. Említést tettem Bánffy előtt a Hertenselmba küldött detektívekről is, Bánffy azonban kijelentette, hogy erről mit sem tud.

Dr. Gratz előadta, hogy őt a király közvetlen környezetéből úgy informálták, mintha Magyarország egyes külföldi barátai Károly király visszatérését kívánatosnak tartották volna. Ő azonban nem osztotta ezt a nézetet, figyelmeztette a kormányt a király váratlan visszaérkezésének veszélyeire. Föl szelítette a kormányt, hogy a királyt megfelelő nyilatkozatokkal nyugtassa meg.

(Horihy levele.)

A kormányzó augusztus 21-én Gratzzal egy levelet küldött a királyhoz Svájcba, amelynek tartalmával azonban a király nagyon elégedetlen volt. A király panaszkodott Gratz előtt, hogy a magyar kormány vele szemben forradalmi álláspontra helyezkedik, mégis azt a megnyugtató kijelentést tette előtte, hogy egyelőre nem gondol a visszatérésre. Még egy héttel a király visszatérése előtt is kifejtette a király előtt, hogy a külpolitikai helyzetre való tekintettel meg kell várni, amíg a helyzet tisztázódik. Csak október 19-én kapott Gratz egyidejűen Rakovszkyval hírt arról, hogy a király Sopronba érkezik és hogy ő is azonnal siessen oda. Rakovszkyval együtt mentek Sopronba. A király megérkezése oly meglepetést okozott, hogy Sopronban alig találtak szobát a számára. A király kijelentette nekik, hogy azonnal át akarja venni a kormányzást abban a reményben, hogy a ma-

gyar kormány ebben nem fog neki semmi akadályt sem utáta gördíteni. Azután felelős kormányt akart Budapesten kinevezni. A király kérdezte, vajjon dr. Gratz elvállalná-e a pénzügyi tárcát, amire ő igenlően válaszolt.

Gratz a továbbiakban részletesen foglalkozott a király utazásával Sopronból Budapest felé, miközben kiemelte, hogy senki sem számított ellenállásra. Csapatokat csak a király személyes biztonságá végett vittek magukkal. Amikor a király hallotta, hogy a csapatok összeütköztek, kijelentette, hogy ő a katonák közé megy és megakadályozza a további vérontást. Ilyen értelemben kötötték meg a fegyverszünetet. Az elfogadás után a király ama kívánságának adott kifejezést, hogy dr. Gratz maradjon mellett és folytassa a közvetítést a kormánnyal. Dr. Gratz azzal végzi vallomását, hogy állandóan eilenezte az egész akciót, azonban mint titkos tanácsos, a királynak parancsait teljesíteni volt kénytelen.

Mit vallott Andrássy?

Kihallgatták gróf Andrássy Gyula is, aki többek között ezeket vallotta:

— Szombaton éjjel felkeresett minket Vass József miniszter Ott-rubai szárnysegéd kíséretében a kormányzó levelével. Rakovszky és én fogadtuk a küldöttséget és tárgyalunk vele, mivel a király kijelentette, hogy velük nem óhajt találkozni. Az volt az álláspontunk, hogy a kibontakozás csak úgy lehetséges, ha a kormány a felelősséget ránk hátrítva nem tesz semmit az ellen, hogy a király Budapestre térhessen vissza és a hatalmat átvehesse és így azután meggyőződést szerezünk közvetlenül arról, hogy mennyiben állnak meg az antant fenyegetődzéséről szóló híresztelések, viszont abban a helyzetben is vagyunk, hogy közvetlenül tárgyalásokat kezdhetünk a kisantanttal. Az volt az álláspontunk és meggyőződésünk, hogy ha csak a legcsekélyebb mértékben azt látnók, hogy a király visszatérése megrenditené Magyarország helyzetét, levonnók abból a következtetést és ismét távozásra bírunk a királyt. Minderre azonban nem kerülhetett a sor, mert reggelre már megtörtént az összeütközés. Újólaj kijelentem, hogy én nemcsak azt nem tudtam, hogy a királynak ez a visszatérési szándéka van, hanem min dig az volt az álláspontom, hogy ez a visszatérés az 1920. évi I. törvénycikkben lefektetett elvek alapján közfelkiáltásra történjék.

Mikor Dénesfalván leszálltak és jelentették neki, hogy a király és a királyné érkezett a repülőgépen, gróf Andrássy Gyula nagy meglepetéssel jelentette ki:

— Erről engem igazán értesíteni kellett volna.

Hegedüs Pál altábornagy me-

morandumát már ismertette az *Aradi Közlöny*. Ebben említést tesz a tisztéknek az eskü alól való feloldásáról. E körül is kavargás támadt, amely azonban már elismult.

Éjjel az alvó Budán.

(Mértékletesen mulatnak a budaiak. — Mivel emelhető a pénz értéke. — Szerenádokat adnak.)

Budapest, Buda és Pest, a két ikerváros valahogy olyan viszonylatban van egymással, mintha Buda a szelid nő lenne, Pest pedig a dubaj férfi. De ketten együttvéve egész csinos párt alkotnak. Ez a kissé erőltetett, de talán hasonló akkor jutott eszünkbe mikor tegnap este magunk mögött hagytuk a muzsikaszós, vidám Pestet, s a csöndes budai utcákat vettük nyakunkba. Itt Budán sokkal kevesebb a muzsikaszó s mérsékeltebb a jókedv is. Aki a budaiak közül mulatni akar, az Pestre lábál át, aki pedig a pestiek közül csend után vágyik, az Budára teszi át székhelyét. S így a két ikerváros jól kiegészíti egymást.

Kilenc órára járt az idő, mikor az egyik kedélyes budai korezmában, a hattyu-utcai „Zöld bordóba” benyitottunk. Az egyszerű, de tiszta helyiségek telve vannak emberekkel s négy szál cigány húzta sorba a nótákat, régieket és újakat vegyesen. A közönség, legnagyobb részt jámbor svábokból állott, s talán ennek tulajdonítható az, hogy az első spicces ember, csak fél tizenegy táján állott elő. Sorra járta az asztalokat, s itt is, ott is, valami alkohol izü kedélyességgel kedveskedett. A jámbor svábok megbotránkozva nyilatkoztak becsipett embertársukról, de haragjuk alábbzállt, mikor megtudták, hogy a ferdeszemű alkoholistát nem közülük való, hanem valami itt időző olasz. Az idegennek pedig joga van berugni, még Budán is.

Csöndes poharazgatás közt ért el az óramutató a tizenegyes számhoz. Ekkor mintegy felsőbb parancsra, egyszerre felszedelőzködnek a budai nyárspolgárok, s kiki indul hazafelé. Csak egy pár jogász mulat még egyik sarokban, s a becsipett talián kóborol asztaltól asztalra. A budaiak pocakjukhoz és korukhoz illő méltósággal tűnnek el az éjszaka fekete függönye alatt, kurjantani egyiküknek sem jut eszébe.

— Csöndes emberek ezek, uram, — magyarázza a tulajdonos, — csak bort isznak, a konyakot csak azok fogyasztják, akik a hidon túlról jönnek, pezsgőt pedig nem is tartok.

Lassan mi is felszedelőzködünk, s miután leráztuk nyakunkról az érzékenyen bucsuzkodó taliánt, belépünk a halványan világított kisvárosias utcák labirintusába. Ember már alig jár, csak

itt-ott őrködik egy-egy rendőr az alvók álma felett. A sarkon beborozott vasutas csatlakozik hozánk, — s házi szokáshoz híven rögtön politizálni kezdett. És nem is beszélt rosszul. Előadta többek közt azt is, hogy ha ő lenne a pénzügyminiszter, nem papírra nyomatná a pénzt, hanem hőrré. Mert hogy a bőrnek nagyobb az értéke.

Egy téren, melynek nevét a sötétség miatt nem lehetett kibetűzni, fiatal emberek adnak szerenádokat egy fehérén csucosodó szobornak. A rendőr mosolyogva hallgatja a hatalmas ovációkat, de mikor a szerenád rendezettségébe kezd elfajulni, leinti őket. Az ifjú generáció azonban nem zavartatja magát, bevesen diplomáciai tárgyalásokba kezdett a rend nagybajszu őrével. A tárgyalások, úgy látszik, kedvezően végződtek, mert mint messziről látjuk, kölcsönös kézzorítással válnak el egymástól.

Három óra. Az összekötő vasuti hidon vonat robog keresztül, a Dunáról pedig felesllog a hajók jelzőlámpája. Vasutasunkba a vonat zakatolása felébresztette a kötelességtudást, mert kijelentve, hogy neki reggel szolgálata van, letelepedett a hid partjára és semmiképpen sem lehetett tovább vinni. Így hát csak mi „józanok” lármaztuk végig a nagy körutat.

Karácsonyi ajándékok.

A figyelmes feleség: Remélem apukám, ha már Mikulásra elfelejtettél valamivel meglepni, karácsonyra kapok ajándékot?

A nem gyöngéd férj: Már megmondtam sokszor, én nem szeretem a meglepetéseket. Mond meg, mi a kívánságod?

A figyelmes feleség: Öszinte leszek. Fülbevalót szeretnék.

A nem gyöngéd férj: Rendben van.

December 24-én este 6 órakor hordár kopogtat be a fenti házaspárhoz és egy dobozt ad át a háznál, aki boldogan látott hozzá a csomag felbontásához. A meglepetés még sem maradt el, mert a küldemény 1 kgr. vattát tartalmazott és e pár sort:

— Egyetlenem! Itt küldöm a kért fülbevalót... Csókol: Dudid.

Selmeczy Mihály, a színház kedvelt komikusa a napokban nagyobb társasággal szórakozott. A társaság mecenása egy ismert gazdag uriember volt, aki szereti a tréfát. A cigány húzta, a pincérek hordták a jó borokat. De Selmeczy szomorúan ült, nem tudott felvidulni.

— Mi bajod Miska? — kérdezte a mecenás.

— Itt a karácsony és még semmi ajándékot sem kaptam, felelte a komikus.

— Ha csak ez a baj, azon könnyen lehet segíteni. Mit akarsz?

Selmeczynek csillogott a szemé, mosolyra derült az arca és megszólalt:

— Egy malacra valót szeretnék.

— Megkapod.

Másnap este hordár állított be Selmeczyhez az öltözőbe és kis csomagot adott át a művészeknek. Selmeczy izgatottan bontotta fel és a csomagban egy kis csengőt talált. Nem tudta mire vélni a dolgot. Nem is firtatta, hanem zsebre vágta a csengőt. Előadás után megjelent a kávéházban. A tréfás mecenás nagy társaság előtt megkérdezte:

— No Miska, megkaptad a malacra valót?

— Micsoda malacra valót? — csodálkozott Selmeczy.

— Hát a csengőt? Hiszen az malacra való.

Selmeczy azóta folyton busul.

Moszkvai képek.

(A villamos jegy ára. — Partömgyár.)

A moszkvai kereskedők most már nyíltan dolgozhatnak, nem kell bujkálniuk, nem kell félniük a forradalmi törvényszéktől, viszont ezért a jogrendért nagyon alaposan megadóztatják őket. Hiszen már a múlté az a pénzügyi program, amely a rubelnek és a pénznek teljes elértékeltetésében látta a célt. Ellenkezőleg Kresztinszky, a pénzügyi népbiztos most a rubel értékének stabilizálásáról és feljavításáról beszél, a bankóprés munkájának beszüntetését igéri, költségvetési egyensúlyról álmodik és az állami bevételekből akarja fedezni a kiadásokat. Ezért kell súlyos adókat fizetni a polgári osztálynak, a legalsóbb lépésfoktól kezdve. Így például a cipőtisztítóknak az engedélyért havonként 25.000 rubelt kellett fizetniük márciusban és ezt a taksát néhány hét előtt 50.000 rubelre emelték fel. Tehát a cipőtisztító naponként fizet annyi adót, mint amennyi havi fizetése volt egy tábornoknak öt-hat év előtt. Megszüntették az ingyenes utazást a villamosokon és már csak igen kevés szabad-jegy adnak ki. A villamosjegy ára 500 rubel, míg négy-öt hónap előtt öt rubelt fizettek azok a kivételes emberek, akik nem ingyen utaztak. Ilyenformán szeptemberben a moszkvai villamosvasutak 2 milliárd bevételről számoltak be, az orosz államvasutak pedig, ahol szintén átlagban százszorosra emelték a jegyek árát és csaknem teljesen beszüntették az ingyen jegyeket: 18 millió rubel bevételre tettek szert.

A gyárak nagyrészt a szovjet-kormány bérbeadja, elsősorban a volt tulajdonosoknak és ha ezek nem vállalkoznak, akkor a legtöbbet ígérőknek. A gyárakért egyelőre nem nagyon tülekednek, sem a régi tulajdonosok, sem az új gazdagok, mert attól félnek, hogy a tizenötöztendős és huszesztendős bérleteket esetleg már egy fél év múlva visszaveszi a szovjet-kormány. Azonkívül nincs nyersanyag, nincs fűtőanyag és nagyon bizonytalanok a munkásviszonyok. Idáig csak kisebb gyárakat adtak bérbe Moszkva körül, néhány cipőgyárat, néhány gőzmosodát, egy

porcellángyárat, néhány varrodát, két kenyérgyárat, egy — parfümgyárat... A bérbe adott gyárakért havonként körülbelül egymilliárd rubelt fizetnek a bérlők, de azért az üzlet igen előnyös a szovjet-kormányra nézve, mert idáig ezekre a gyárakra havonként kétmilliárdot fizettek rá. Kétmilliárdal kevesebb kiadás, egy milliárdal több bevétel havonként a moszkvai ipar költségvetésében mindenestre eredményt jelent. Az bizonyos, hogy egy jobboldali polgári kormány, amely nem támaszkodhatik úgy a szuronyokra, mint az orosz szovjetrendszer, soha nem mert volna ilyen messze elmenni az antiszociális politika területén, a költségvetési egyensúly és a valutastabilizálás érdekében. Csak az a kérdés, hogy végeredményben mi lesz ebből? Az orosz munkásosztály a négyesztendős nélkülözések következtében már egészen apatikus, de azért rosszul járna az, aki éjszaka az erdőben néhány moszkvai munkás előtt kommunistának vallaná magát... A valutastabilizálás eszméjéért nem nagyon lelkesednek azért a meleg támogatásért sem, amelyben a szovjet-kormány részesíti rováskra a — spekulánsokat.

Aki abból él, hogy büntetést fizet.

Mióta Bécsben az emberek megszokták, hogy százezres tételekben beszéljenek, az osztrák korona állandó esése igen mulatságos helyzeteket teremt. Egy osztrák művész, aki mint néhány bécsi lap rajzolója, Hollandiában tartózkodik, például abban a szerencsétlen helyzetben van, hogy osztrák koronában kapja a fizetését. Tudni kell ugyanis, hogy egy hollandi forint cca 3500 korona. Így könnyen elképzelhető, hogy mennyi pénz marad, amikor az osztrák koronát hollandi forintba váltja be. A helyzetet azonban súlyosítja az, hogy a népszerű rajzoló naponta tizenöt levelet kell hazaküldeni. A hollandi portóköltés azonban küldeményenként 45 osztrák koronába kerül és így a művészek naponta 5—6000 korona postaköltsége lenne. Ő tehát a kérdést a következőképpen oldotta meg. A skicceif tartalmazó levelet egy bécsi barátjának küldte el egyetlen borítékban, bélyeg nélkül. Barátja ezért Bécsben néhány osztrák korona pénzbüntetést fizetett és azután a levelet helyben feladta rendeltetési helyükre. A Hollandiában élő művész ezért a szivességért naponta 1000 osztrák koronát küldött a barátjának, aki így havi 30.000 korona jövedelemre tett szert. A festőművész pedig Amsterdamban naponta 4—5000 koronát takarított meg. Ez az eset, amennyire mulatságos, éppen úgy jellemző azokra az abnormalis állapotokra és egészségtelen eltulodásokra, amelyek az európai valuta-háború idéz elő.

Havi hétmillió leit vesz be az aradi vámhivatal.

(Dumitrescu vámhivatali főnök nyilatkozata.)

A közönség, mely nem ismeri az árubeszerzés mai órási nehézségeit, sokszor, sőt legtöbbször a kereskedőt okolja, ha nem tud valamit megkapni, amire szüksége van, vagy ha megkapja, a cikknek az ára békebell árához képest horribilis eltolódást mutat. Pedig nagyon sokszor nincs igaza a közönségnek. A kereskedők mellett mondunk védőbeszédet akkor, amikor éimondjuk, hogy amíg külföldről beszerez valamit, addig mennyi mindenért kell fizetnie, amikor még árut nem is látott. Ma nem utaznak szélében-hosszában ügynökök nem látja a kereskedő előre a mintakollekciót és mégsem akar láthatatlanban vásárolni, tehát magának kell személyesen elmenni a külföldi nagykereskedőhöz, gyárosához. Már kezdődik a kiadása. Utlevélet kell beszereznie. Különböző illetékeket kell lerónia, fizetni a futárirodának külön, mert az elküldötte az utlevélet láttamoztatni. Következik az utazás. Itt már nagy summákról van szó, esetleg már drágább, idegen valutában. Tehát a kereskedő utazik. Megérkezik idegen országba, idegen városba. Ott szállodában lakik, étteremben érkezik. És mindez sok pénzbe kerül és ezt senki sem mondhatja, hogy passzióból teszi. Az árut végre megvette. Akkor elmegy egy szállítási vállalathoz, az borsos összegért elvállalja, hogy az árut feladja. Igen sok esetben szavattosság nélkül. Végre tényleg elindul az áru és akkor, amikor az idegen állam határán keresztül abból az államból kijön, már fizet érte vámot: kiviteli vámot. Amikor ide megérkezik, fizet érte mént: behozatali vámot. Még pedig nagy vámot. Esetleg az áru a vagonban sokáig áll, fizet még érte fekbért és esetleg még közben az áru ára a sok állás közben mekkbőre esik, mint amennyiért vette. Ez a kereskedő rizikója.

Aradon azonban kitűnően szervezett és vezetett vámhivatal végzi az elvámolást. Ennek köszönhető, hogy itt ritkán fordul elő, hogy az áru sokáig állana a vasuti kocsiokban. De hallgassuk meg, hogy mit mond Dumitrescu Konstantin, az aradi vámhivatali főnök. Dumitrescu főnök az Aradi Közlöny munkatársát lekötöztetve szíveséggel fogadta és a következőket mondotta:

— Hatalmas forgalmat bonyolítunk le. Hiszen a kirakatainkban látható áruk jó része külföldi eredetű s ezeknek nagy része az aradi vámhivatalon keresztül jut oda. Rengeteg nyersanyag is érkezik. Ausztriából igen sok vas- és vaszonáru érkezik, Csehszlovákiából cukor, ruha- és gyapjúáru jönnek, Magyarországból nagymeny-

nyiségű kész gépet kapnak a romániai cégek. Angliából és Franciaországból ugyiszólván alig kapunk valamit, mert az angol és francia eredetű áruk nagyrésze Konstancán keresztül érkezik Romániába. A tranzit- (átmenő) és az export-forgalom nagyrészt, sőt majd az egészet a curtici vámhivatal intézi. Az aradi vámhivatal igen kis részben foglalkozik export- és tranzit-áruk elvámolásával is, de főfeladatunk az import áruk elvámolása és a vámforgalom ellenőrzése. Az aradi vámhivatal rendszeren csak aradi rendeltetésű árut vámol el, de ha például egy timisoarai kereskedő a címére érkezett áruból Aradon is ad már el, akkor azt már itt vámoljuk el.

— Ha az aradi állomásra áru érkezett, arról a vámhivatal azonnal értesíti a címzettet és rendszerint a címzett jelenlétében bontják fel az árut, amelyet azután a megállapított tételek szerint elszámolunk. Nem ilyen egyszerű az elvámolás akkor, ha olyan áru érkezik, amely esetleg luxusárúnak minősíthető. Ilyenkor vita indul meg, hogy luxus-e, vagy nem luxus? Mert ha kiderül, hogy luxus, akkor még egyszer annyit kell fizetni, mint minden más nem luxusként minősített áru után. Itt igen fontos szerepet játszik, hogyha az elvámolandó áru magán fél részére érkezett és luxusként minősíthető, hogy az igazolni tudja, hogy számára nem luxus, hanem a megélhetéséhez szükséges. Például arcfesték érkezett egy színész részére. Miután a színész nem passzióból keni az arcára a festéket, ha az kisebb mennyiségben érkezett, egyáltalán meg sem vámolják.

Érdekes, hogy mindent kilószámra mérnek. Még a játékárut is. A tételek 100 kilogrammonként vannak megállapítva. Például 100 kiló játékáru után 2500 lei vámot kell fizetni. És ha kiderül róla, hogy luxus, akkor még egyszer ennyit. De melyik játék az, amelyikre ezt nem lehet ráfogni.

Dumitrescu főnök elmondotta, hogy az állam bevételeinek legnagyobb részét a vámhivatalok szolgáltatják be. Az aradi vámhivatal egy hónapban, ha nincs is különösebben erős forgalma, hat millió leit vesz be az elvámolásokból. Ebben a hónapban eddig 3 és fél millió a bevétel, de még tíz erős nap van hátra. Érdekes, hogy az idén ugyiszólván semmi játékáru nem érkezett külföldről. De még is látszik a kirakatokon sok sok bizományba adott régi játékáru, vagy helyben készült primitív játékok díszelnek azokban.

Azzal bucsuztunk el Dumitrescu főnöktől, hogy egy hivatalosa magaslatán álló köztisztviselőt

és annak vezetése alatt álló mintaszerűen dolgozó közhivatalt ismerünk meg. Dumitrescu főnök ajtaja mindenki előtt nyitva áll, mindenkinek készséggel áll rendelkezésére.

oooooooooooooooo

Pesti razzian.

(Az elegáns hölgyek. — A francia ezredes fegyvere.)

Budapest. A körut sarkán a bárrá átalakított kávéházban a zenekar operarészleteket játszik. A sárga márványfalakba illesztett tükrök csöndesen hallgató hölgyek és urak elegáns képét verik vissza. Ezek a hölgyek kiáltóan színes selymekbe bujva egészen tarka képet nyújtanak. Szőkék és barnák, feketék, vörösek, alacsonyok és magasak, kövérek és soványok, mindenikből bőven akad. Nagyszerű választék kínálkozik, csábos mosolygással fitogtatják fehér fogsoraikat, a szemük szentjánosbogárként csillog, jó kedvűek, kedvesek, barátságosan fogadják az érkezőket és nem utasítanak vissza meghívást.

Vagyont érő szőrméket göngyölnék teher nyakuk köré, a lábukat egymásra vetik, hogy a pókhálófinom fehér harisnya jobban feszüljön a formás inakon. Kétség-kívül csábítóak és vonzóak, habár valami konzervativizmus mutatkozik rajtuk. Paquin mester a hosszú szoknyát hozta újra divatba, a bárók pesti hölgyei azonban ragaszkodnak az elmúlt divathoz és térdig érő szoknyácskák alól látják lábaikat.

A zene szól, a hölgyek mosolyognak, a férfiközönség változik. Nyílik, csukódik az ajtó és szinte fel sem tűnik, mikor kitárul a nagy üvegajtó és nagy harcsabajszu, bundás, kamáslis, nagybotos férfi lép be. Megáll az ajtó előtt, körülnéz. Pillanat múlva másik tagbaszakadt ur lép be és azután újra meg újra egy.

Lehetnek vagy tizen. Első pillantásra polgári rendőrségnek ismeri meg őket a pesti szem, de még nincs vége a bevonulásnak. Vagy husz darutollas katona vonul be. Egy őrmester és egy civil az ajtónál foglalnak helyet, a többiek jobbra-balra szélednek. Megszállják a termet és hallatszik hangos szavuk:

— Uraim, az igazolványokat!

— Razzia! — száll a szó asztalról-asztalra. Zsebükbe nyulnak, tárcákat vesznek elő, igazolványokat kotornak ki. A nők nyugtalanul izegnek-mozognak, az arcfestéken keresztül halálos sápadtság ül ki, a szemek csillogása elhomályosul, a mosolygásra beállított vonások eltorzulnak, az orrok lekonyulnak. Szomorú vén agyszűzek válnak az éjszaka ismert csillogó ündereiből. A selymek is elfakulnak és a feszülő selyemharisnya sem csábító. Ideges nyugtalanság,

az alárendeltség esuf megnyilvánulása. Igazoltatják a férfiak. Minden rendben van. Következnek a nők. Szinte egyiköknek sincs irásuk.

— Menjen hátra! — szól nyersen az igazoltató detektív.

A nők félszegen, elvesztve kecsességüket, tüntek el a terem végén. Szó nélkül emelik ki őket lovagjaik közül. Az urak között egy sincs, aki megpróbálná menteni, igazolni őket.

Hátul kettes sorokban osztják be a prémes bundákba öltözött hölgyeket. Már elindulnának velük, de az egyik detektív figyelmes lesz egy urra, aki mellett szokatlan külsejű, hosszú, keskeny csomag hever. Kibontja a csomagot és a papírból Mannlicher-fegyver kerül elő. Tulajdonosa franciául tiltakozik, a katonák nem értik meg. Végre a zenekar csellistája vállalkozik tolmácsszolgálatra. Kiderül, hogy a gyanús ur francia katona, ő hozta a fegyvert magával. Bemondása szerint a Manlicher egy ezredesé, aki Nyugatmagyarországon kapta emlékül. A további faggatásnál kiderül, hogy az ezredes is francia sőt azonos avval, akit igazoltatnak. De nincs pardon. A fegyvert elviszik, a francia ezredest otthagyják.

— Hogy lehet papírba csomagolt fegyvertől félni? — jegyzi meg a detektívek távozása után mosolyogva a francia ezredes, aki holnap a misszió útján ugys vissza fogja a fegyvert szerezni.

Aki egyszer megkóstolta a

PEKAREK-teát

többé nem iszik mást.

Főelárusító

GUTTMANN SAMU

Str. Metianu (Forray-utca). 4975

UJ BUTOR HITEL!

Minden hitelképes egyén beszerezhet ebédő, háló, nappali szoba, szalon, egyes fa, vas- és rézbutorokat, divány és matracok, irodai és konyha berendezéseket, pónszekrényt, zongorát stb. — Fizet: Lei 1000 — után Lei 6 — hetenként tőkekamával együtt. Bővebb felvilágosítást nyerhet: 4977

CAROL GARAI
magazin de mobile Arad, Calea Banatului
(Asztalos Sándor-utca) 5. sz.

Knapp Sándor

kelmefestő és vegytisztító Arad.

Strada Bratlanu si Strada Josif-Vulonn
(Weitzer János- és Kazinoy utca) sarok.)

Gyár: Str. Episcopul Radu
(Magyar-utca) 26. sz.

Elvállal minden e szakmába vágó kel-
mefestést, ruhatisztítást vegyileg, száraz
uton. 4971

PUCO Ardeal

Van szerencsém tisztelettel közölni, hogy
Aradon a mai modern kornak megfelelő

vulkanizáló műhelyt

létesítettem. Elvállalok e szakmába vágó
legkomplikáltabb javításokat. Műhelyem
ben új futó felületeket is készítek. 11386

STEINER JAKAB

Sirada Granitel (B. Határ utca) 11. szám.

Megadóztatják a hozományt

(Új rendelkezések az örökösödési illetékekről.)

BUCURESTI. Nemrég készült el a végrehajtási utasítása annak a minisztertanács határozatnak, mely a progresszív örökösödési illetékekről szóló 1918. évi magyar törvény második cikkének 54. szakaszát az ókiráltság-beli rendelkezések értelmében megváltoztatta. Az új illetékszabályzat minden olyan örökségre vonatkozik, melynek hagyományozója 1921. január elseje után halt meg. Legjelentősebb rendelkezése az új szabályzatnak, hogy az örökösödési jogot a kilencedik fokú rokonságra is kiterjeszti, míg a magyar törvény csak harmadfokig adta meg ezt a jogot. Ezzel természetesen leemelkedett az a százalék, mely az egész hagyományozó után fizetendő. Míg a régi törvény a rokonsági viszony és az örökség értéke szerint 26 százalékban állapította meg a legmagasabb illetéket addig az új szabályzat 60 százalékra emelte fel az illeték maximumát, azonkívül az örökösöknek statisztikai és ellenőrzési illeték címén 1-5 százalékot is kell fizetni a tiszta hozomány után. Bizonyos kulturális célok teljesítésére az illetékeket mások csak két százalékkal fizetik. Tekintettel arra, hogy az ilyen intézkedéseknél legtöbbször adományozásról van szó, ezekre csak július 28-tól érvényes az új rendelkezés.

Illeték alá esik a hozományul adott ingatlan is, mely után a maránosok a rendes illeték felét fizetik. A jótékony, jellegű kihagyható intézetek ajándéka után 1500 lei teljesen mentes, 1500 lejen felett pedig ugyancsak a rendes illeték 50 százaléka fizetendő. Van azonban az új szabályzatnak több igazságtalan rendelkezése is. Ilyen például az, hogyha valaki a nyilatkozatától még ennek életében in-

gatlanul kap, a rendes illetéket köteles befizetni. Az apa elhalálásaival ráeső tömegingatlanba belesorozzák a régebben kapott ajándékot is és ezt újabb illetékekkel rójják meg. Még igazságtalannabb rendelkezés az, hogyha román állampolgár külföldön örököl, akkor az örökség helyén és itthon köteles illetéket fizetni. Ha egy idegen állampolgárnak Romániában van vagyona, az örökös csak az ingatlan után fizeti az illetéket s ezt is csak olyan esetben, ha az elhalálozás az országban történt, vagy ha az örökösítő valamikor romániai lakos volt.

A regátbéli törvények szerint ingatlanok tekintendők az olyan ingóságok is, melyek velejár az ingatlanokhoz így ez a rendelkezés elteltebben van a vagyon- és hádinyereségadóról szóló törvényvel, melynek 53. c). illetve II. 3. szakasza szerint külföldi állampolgár akkor is köteles adót fizetni, ha nem is tartózkodik az ország területén. Nagyobb örökségeknél tízezer leiteszámitanak a tömeghagyatékából ruházat és butor címén, ha ezek a tárgyak tényleg meg vannak és csak a fennmaradó, tehermentes vagyon után állapítják meg az illetéket, melynek befizetése nyolc részletben is történhetik, ha erre pénzügyminiszteri engedélyt kérnek az örökösök. Abban az esetben, ha az örökösök az illetéket nem fizetik be, az igazság- és pénzügyi részort által közösen kiadott 46460. számú rendelet értelmében, a telekkönyvi hatóság senkinek a tulajdon- vagy zálogjogát, valamely ingatlanra mindaddig be nem jegyzi, míg az érdekeltek hiteltel nyilatkozatával nem igazolja, hogy az illetékfizetési kötelezettségnek eleget tett.

széri a válasz: nincs pénz. Ez pedig mindent megmagyaráz.

E nyilatkozat kapcsán érdekesnek tartjuk leközölni az aradi részvények jelenlegi árfolyamát a következőkben: Victoria Takarékpénztár 300-325, Aradana 250, Aradi Első Takarékpénztár 500, Aradmegeyi Takarékpénztár 600-625, Aradi és Csanádi Gazdasági Takarékpénztár 325, Ipar- és Népbank 180-200, Általános Takarékpénztár 75, Polgári Takarékpénztár 85, Központi Takarékpénztár 70, Közgazdasági Bank 65-70, Ingatlan Forgalmi Bank 1250 (eny nyiben állapították meg legutóbb a részvényértékét, amikor a bank vezetése új kezébe került), Gazdák Földértékesítő Bankja 300, Aradi Vasipar 150, Sertészialda 250. A nacionalizált vállalatok részvényeinek ára ezidő szerint ismeretlen.

A legszomorubb karácsonyi vásár.

(Senki sem vásárolt ajándékot a luxusadó miatt.)

"A nagy luxusadó," a magas vámtételek megölik a romániai kereskedelmet, mondotta egy aradi kereskedő. Ez szomorú igazság. A kereskedők panaszkodnak, hogy a karácsonyi vásár még soha olyan rossz nem volt, mint az idén. A közönség részben tartózkodott a vásárlástól, részben pedig csak a legolcsóbb árukat vásárolta. Ha valaki mégis elhatározta, hogy valami értékes tárgyat vesz karácsonyi ajándékul, otthagyta az árut a kereskedőnél, amíg az kényesütségből 10-15-25. vagy még több százalékos luxusadót akart hozzá tenni, a mint azt a törvény szigorúan előírja. A közönség nem vásárol, mert sajnálja fizetni a luxusadót, amelyért semmi ellenértéket sem kap.

Felkerestünk néhány aradi kereskedőt, hogy érdeklődjünk az idei karácsonyi vásár iránt. Mindannyian szomorú képet látnak. Mások karácsony előtt telve voltak az üzletek vásárlókkal. Most alig lelhet vevőket látni az üzletekben. Ahová betévednek is az ajándékozni akarók, a következőket mondják:

— Nagyon drága — még luxusadót is fizessenek? veszek cukrot a gyermekeimnek — öt szivart a férjemnek — vagy egy gyorsforralót a feleségemnek — ezek is drágák, de még sem kerülnek annyiba, mint egy selyem blúz, egy nyakkendő vagy a gyermekjátékok.

Ilyen módon kényszerítve vannak az emberek, hogy a pénzüket otthon tartásuk a kasszában, vagy a derékuk alá dugják, így legalább nem kell luxusadót fizetniük.

Egy nő divat üzletbe mentünk be. A kereskedő panaszkodott:

— Ez karácsonyi vásár? Tessek szétmenni — és széles mozdulattal megmutatja fizetését. Egy vevő sincs bent. A sergének és kisasszonyok ott álmokodnak a pultrák mögött. A selyem kilójára 4-6 ezer lei a vám, mondja a kereskedő. A csipke kilójáért 12 ezer lei vámtól szednek, azután a 15 százalékos luxusadó éppen elég arra, hogy azok, akik selyem ruhát vagy csipkét akarnak vásárolni, megelégedjenek egy csont fésűvel. Nem értjük a luxusadó-

törvény tendenciáját. Például a selyembe öltöztetett hiszabák, a diszfésűk, amelyek igazán luxus cikkek, nem esnek luxusadó alá. Azonban a selyem cérna és az aljzsinór után, amelyek fontos közszükségleti cikkek, luxusadót kell fizetni. Ezelőtt legjobb vevőim voltak a színésznők. De most ők is csak a legszükségesebbet vásárolják, inkább tiszta alakítanak át egy ruhát, minthogy újat vegyenek, mert az új ruha drága és a magas árhoz hozzá kell számítani a luxusadót. Miért kell kárni a színésznőtől. Luxusadót? kérdezte a kereskedő. Ők nem luxusból vásárolják a selyemruhákat, nekik azok a létfenntartásukhoz szükségesek.

Ezután játékárúüzletet kerestünk fel. Itt nem szednek a közönségtől luxusadót, de a játékárura a behozatali vám olyan nagy és a vámnál szedett luxusadó olyan magas, hogy amikor a vevő meghallja egyes tárgyak árait, szörnyűlködve jelenti ki:

— Ezért az árért ezelőtt egy szoba butort lehetett venni. És vásárol valami olcsót — karácsonyia dísz.

— Meg tudjuk érteni a vevőket, mondta a kereskedő, mert soliasem volt olyan drága a játékárura, mint most. Például a japokban érkezett Németországból 1800 lei értékű játékárura, amelyre 500 lei volt a vám és 980 lei a luxusadó. Ehhez az összeghez még a költség is járul, és így olyan drága lesz az áru, hogy senkinek sincs kedve vásárolni.

Egy könyvkereskedőt kerestünk fel. A hatalmas üzletben néhány vevő lézengett.

— Ilyen karácsonyi vásárra még nem emlékeztem, mondta a könyvkereskedő. Ilyenkor más években nem lehetett beférni az üzletbe. Most teljesen pang a vásárlási kedv.

A könyvkereskedő a luxusadón kívül a pénztelensége miatt okolta. Képeket az idén senki sem vásárol, mert a luxusadót senki sem hajlandó fizetni.

Fékszerészeknél kizárólag a legolcsóbb tárgyakat vásárolják és alig van valami forgalom. A drogériákban ugyanaz a panasz. Mindenki — mindannyian a magas vámtételek és a luxusadó okolta a szomorú karácsonyi vásár miatt.

Aradon megszűnt a részvényüzlet.

(Mi az oka a pangásnak? — Aradi részvények kurzusa.)

Arad gazdasági életében valamikor igen nagy szerepet játszottak a bankok és ipari vállalatok részvényei, amelyek a helyi földi forgalomban keresett cikkek voltak. Az érdeklődés már rég megcsappant a helyi részvények iránt, aminek okairól egy pénzügyi szakember az alábbi felvilágosítást adta az Aradi Közlöny munkatársának:

— Legutóbbára az Aradi Közlöny husvétii számában beszéltem az aradi részvény-piacról. Azóta a részvény-üzletben nem történt lényeges változás. Nem nyilvánul meg a részvények iránt oly nagy érdeklődés, mint amily nagymennyiségű részvény van az aradi piacon. Ennek tudható be, hogy rendszeres üzlet csak kisebb tételekben ritkán fordul elő. Legutóbb a Polgári Takarékpénztár részvényei iránt mutatkozott érdeklődés, talán a fuziók miatt, ami azt eredményezte, hogy ennek az érték-

papirnak az ára 20 lejjel emelkedett. Ebből azonban nem lehet azt következtetni, hogy a többi bankrészvény változatlan árat kizárólag a kereslet hiánya idézi elő. Ennek mélyrehatóbb oka van. A legtöbb részvény-kurzusa ma még távol áll a békebeli, normális kurzustól, legtöbbször a mai ár csak a stagnálás, hiszen a valuta romlott és az aradi pénzüzetek jórésze ingatlanokkal rendelkezik, amelyeknek értéke emelkedett. Értéketlen a stagnálás Aradon, mert például Timisoaran a részvények nagyrészt elérték a békebeli árnívót. Külföldi példára is hivatkozhatunk. Minden országban, ahol romlott a valuta, ugyanolyan mértékben emelkedtek a részvények. Ausztriában főként az ipari részvények kelnek el horribilis áron. Hogy mi a tulajdonképpeni oka az aradi stagnálásnak, az érdeklődés hiányának, arra igen egy-

BANCA DE CREDIT SI CASSA DE PASTRARE DIN ARAD.

AZ ARADI HITELBANK ES TAKARÉKPÉNZTÁR R. T. ARAD.

Str. Alexandri (Salacz-u.) 6. sz. Január 1-én nyitja meg a hiteltételek átadását. Befizetések 1 Leutól tetszős szerinti összegben eszközölhetők. Időtartama három év, melynek leteltével betéte magas kamatokkal visszafizetetik. 4858

ARAD a bankok városa.

(Megtűnt kávéházak. — Haldoklóban a kávéházi élet?)

Kiváló barátom Snodgrass ur me-
netrendszerű pontossággal szállott le re-
pülőgéppel lakásom előtt. — Hipp,
hipp, hurrá! üdvözölt. Ebben a pillan-
atban érkeztem Londonból. Pont egy
esztendővel ezelőtt voltam itt utoljára
és azóta számtalanszor vágyódtam Arad
után, amelyet nagyon megszerettem.

Fogalmam sincs, hogy mit szeretett
meg kiváló angol barátom. De nem
mertem az okok iránt érdeklődni, mert
a hajnali órákba nyúló diszertációba
kezdett volna. — Well mister, szólalt
meg kiváló barátom és csupa barátság-
ból olyat csapott a vállamra, hogy fél-
arasszal lejjebb szállt.

— Most pedig menjünk valahová.
A színház nem kell. Abban van részem
elég. Valami kávéházba vagy vendéglőbe
vezessen, mert enni szeretnék. Gyerünk
a Millenniumba vacsorázni.

— Az már nem létezik. A Milleni-
um volt — nincs. Talán már nem is
emlékeznek rá az aradiak. Ott most a
Banca Romanasca tisztviselői dolgoznak.

A következő percben a Központi
előtt voltunk.

— Hol a kávéház? kérdezte bará-
tom olyan szemrehányó hangon, mint-
ha csak én sikkasztottam volna el.

— A kávéház volt — nincs. A
Marmoros és Blanc-cégek bankirodái
helyezkedtek el benne. De az étterem
megvan.

Bementünk, megvacsoráltunk.

— Most gyerünk egy feketére, in-
vitált sir Snodgrass.

A következő percben a Fehér Ke-
reszt előtt állottunk.

— Hát ez mi? Miért sötét ez a
kávéház? Itt is bankház?

— Nem. A változatosság kedvéért
ott konfekciós üzletet nyitnak a Somló
Testvérek. Talán mennünk be a Városiba.

God damm! Oda nem megyek. Sok-
an vannak. Sok a foglalt asztal. Helyet
sem kapunk. Gyerünk a régi Pözl-be.

Már ott is voltunk. Kiváló barátom
elcsodálkozott.

— Mi lett ebből a kedves kávéház-
ból? Kik járnak ide?

Megnyugtattam, hogy nemsokára nem

kávét fognak felszolgálni, hanem bank-
emberek fogják megtagadni a hitelt a
hitelre szorult emberektől.

— Hát itt is bank lesz? Hiszen
önök a leggazdagabb város a világon.
Bank és megint bank és még egy bank.
Legközelebb Aradra jövök huszmillió
fontos költségnért.

Megálltunk a piac-téren.

— A Fiumeban is bank van?

— Nem. Ott az Alcalay-cég bór-
raktára helyezkedett el. Van olyan jó
illat ott is, mint néhány kávéházban.

— De most már gyerünk egy ká-
véházba.

Néhány perc és a Vadászúrtben
voltunk. Ember-ember hátán. Néhány
ügyesen elhelyezett box-ütés után sike-
rült két széket kaparintanunk. De asz-
tal már nem jutott s így a feketét az
ölünkre szervirozta a pincér. A követ-
kező pillanatban elvesztettük alólunk a
talajt és a földön ültünk fekete-kávé
tócsában. Magyarázat: újabban érkezett
vendégek kirántották alólunk a széket.
Rohantunk a Dáciába. Itt nagynehezen
kaptunk helyet, de a szomszédok a kö-
nyökükkel kijárták az oldalunkat. Ennyi
kaland után kiváló barátom felszállt re-
pülőgépre és bucsuzóul ennyit mondott:

— Most látott utoljára. Majd Pali
leszek még egyszer eljönni Aradra, ahol
bankok és üzletek vannak a kávéhá-
zak és vendéglők helyén. Ha bankba
ákarok menni, elmegyek az angol bank-
ba, ott kevés kamatot szednek. Isten
önnel örökre.

Szót és a következő pillanatban
kiváló barátom már a felhők között ke-
ringett. Elgondolkoztam kiváló barátom
bucsuján és a következő konkluzióra
jutottam: valóban Aradon haldoklik a
kávéházi élet. Az emberek nem járnak
kávéházba. Lásd: a Városit. Dáciát,
Vadászkürtöt. A kávéház rossz üzlet,
ami abból is látszik, hogy egymásután
becsuknak. A kávéház csak akkor jó
üzlet, ha dugszdag bankok busás le-
lépési díjat fizetnek a kávésnak. Ellen-
ben pénz nincs Aradon, ezért nyílnak
sorra új bankok. Ezek után elhatároz-
tam, hogy ha együtt lesz az első tíz-

millióm, megvásárolom a Városit, kido-
bom a vendégeket, átalakítatom üzlet-
helyiséggé és berendezek kalácskenő
toll-nagykereskedést. Ilyen ugysincs Ara-
don. (Styx.)

Vagyont érő bundák.

(Séta a díszes kirakatok előtt.)

A kirakatok csillogó üvegablak-
kai mögül hivalkodóan, szinte kiba-
lálva tolnak az elhelyezett
tárgyak a sétálók szemébe. Kará-
csony. Ilyenkor az ügyes keres-
kedők kirakják a legszebb áruikat
a kirakatba, hogy azokkal csábít-
sák az ajándékozni akaró embe-
reket a vásárlásra. Hiába, a kará-
csonyi ajándékozás ősi tradíciója
még nem kopott el, legfeljebb csak
az ajándékok vesztettek a nagy
drágaság miatt reális értékükből.
De azért az értékes tárgyak most
is a kirakatban vannak, csak úgy
mint békében. Ezeknek az értékes
tárgyaknak az lesz a sorsuk, hogy
egy részét megvásárolják a hadi-
milliomosok, a másik része pedig
tovább hivalkodik a kirakatban,
hogy szíviájádmát okozzon a nin-
csetleneknek, akiknek legfeljebb
elérhetetlen vágyat jelent a tár-
gyak látása.

Egy játékszert előtt sokan áll-
nak, leginkább gyermekek. A ki-
rakatban ragyogó karácsonyfa-dí-
szek, hintalovak, viaszbabák, ame-
lyek tágranyított szemekkel bá-
mulnak vissza bámulóikra. Itt egy
szőrös ördög hatalmasan kinyuj-
tott nyelvvel csufolkodva vigyo-
rog a kívülállókra, ott egy apró
kocsi, rajta egy színes ruhába öl-
tötött baba pirosra festett orcá-
jából kivillognak apró kis fogai.
Kint a gyermekek orrocskájukkal
mázolják a kirakat üvegét és vá-
gyakpózó szemekkel bámulják a
tündéri képet.

Egy kis leány kedves gyerme-
kes hangon megszólal:

— Amikor én kicsi voltam, szép
hajjas babát hozott a Jézuska. De
amióta apuka elment, azóta nem
hoz semmit. Szemeiben könnycepp
jelenik meg és tovább nézi a játé-
kokat. A mellette álló élénk barna
szemü fiucska csak ennyit felel:

— En olyan vasutat szeretnék,
amelyik sinen magától megy. És
rámutat a kirakatban levő játék
vasutra. Egy elegáns prêmes kabá-
tos hölgy áll meg egy percre a ki-
rakat előtt, azután bemegy az üz-
letbe. Néhány pillanat múlva ki-
jön az üzletből egy segéd. Kinyitja
a kirakatot és kiveszi a magá-
tól járó kis vasutat sinekkel
együtt. Mielőtt beviszi az üzletbe,
letép róla egy kis zöld cédulát és
a földre dobja. A két gyermek egy-
szerre kap a cédula után. Az egyik
felveszi. Mind a ketten nézegetik
és hangosan olvassák a felírást.
Ára 350 lei.

Egy könyvkirakat előtt állunk
meg. Ezt is leginkább gyermekek
nézegetik és sóvárogva gyönyör-
ködnek a színes fedeli könyvek-
ben. Robinson, Münchhausen, An-
dersen meséi, Benedek csodavilá-
ga, a Mese Ujság mind-mind a
gyermekek álma, vágya és re-
ménye, hogy majd a Jézuska
odahelyezi valamelyiket a csillago-
san díszített karácsonyfa alá.

Egyik főtéri kirakatban elegáns
prêmes női bundák vannak. Áruk
8500 lei, 5600 lei, 4000 lei. Néhány
leányka nézi a kirakatot. De kinek
van annyi pénze, hogy a bundák-
ból akármelyiket megvásárolja?
Egy férfi és egy kis lányka áll
meg a kirakat előtt.

— Melyiket veszed meg anyu-
kának? kérdi a kislány.

— Az ötezerhatszáz leiest. Azt
hiszem jó lesz, feleli egy percnyi
gondolkodás után az apa.

Beakarnak menni az üzletbe.
Egy összetöprödött anyóka áll
eléjük, piszkos rongyai közül ki-
nyújtja reszkető, sárga aszott ke-
zét. Adományért könyörög. A ki-
rakatból pedig kiabálnak a szá-
mok: 8500, 5600!!

Az utcán férfiak, nők sietnek,
mindenkinek a kezében csomag.
Sokan karácsonyfát cipelnek. Az
égboltozat szűrkeségéből homá-
lyosan bujik ki a nap. Egy öreg
asszony az utca sarkon karácso-
nyi cukorkákat árusít. Falusi asz-
szonyok állnak előtte. Vásárol-
nak. Mindenki készülődik a szent
karácsony estélyére.

"Astra" Prima Fabrica Romana de Vagoanesi Motoare S.A. Arad

"Astra" Első Román Waggon és Motorgyár R.-T. Arad. :-: :-:

4938 Gyártási ágak: Vasuti személy-, teher- és különleges ko-
csik, szez, kőolaj és melassétartánykocsik, ipari-, erdei- és
gazdasági vasuti járművek. :-: Személy- és teherautomobi-
lok, repülőgép-motorok, esztergapadok, stabil benzinmotorok.

Minden rendszerű gőzkazánok. :-: Vas- és fémöntvények.

Banca Comerciala Ungara din Pesta Filiala Arad
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Aradi Fiókja

Arad, Bulevardul Regele Maria
(Andrássy-tér) 14., I. emelet. 4885

Részvénytőke és tartalékalapok 550.000.000 Kor.

Banca Marmorosch, Blank si Co. S. A.
Sucursala Arad.

Alaptőke és tartalékok Lei 290.000.000. — Sürgőncim Blanchanca
Arad. — Telefon 241. — Központ Bucurestiben, fiókok és levelezők
az ország minden városában. — Külföldi fiókok: New-Yorkban,
Párisban, Wienben és Konstantinápolyban. — Teljesít mindennemű
bankszerű megbízást. 4859

Áruosztály telefon 555.

Gabonaosztály telefon 863.

Hazai Fatermelő Részvénytársaság

mindennemű kemény és puhafa termelése.

Gőzfűrész-üzemek: Arad, Gyergyószalmás.

Erdő-üzemek: Arad, Bihar, Hunyad, Krassó-
szörény és Csíkmegyében.

Központi-iroda: ARAD. 4886

A 6 percentes jövedelmiadó

Az aradi I. ker. perceptoratus illetékes hivatali közege igen sok észrevételt állapított meg és pedig azt, hogy az illetékes érdekeit és az F. cédula szerinti 6 százalékos adófizetésére köteles sok állami, megyei, községi, köz és jótékony-sági intézmények iparosok, kereskedők társasági és magán személyi fizetéses egyének stb. valamint nemre való tekintet nélkül még mindazok, akik másnak a javára teljesített személyes, szolgálatukért bárkitől — bármiféle javadalmazást — fizetést, kapnak, még mindig nem róják le a 6 százalékos adó befizetését.

Tekintve azt, hogy a közönség avagy az érdekeltek közül még igen sokan az erre vonatkozó törvényt még nem ismerik, sokan elmulasztották már eddig is a 6 százalékos jövedelmi adó megfizetését, holott a mulasztókat az életbe léptetett 1516—1921. sz. királyi rendelet továbbá az 1921. július 7-én kelt 65356—921. sz. alatt kiadott P. ü. Min. rendelet értelmében, az illetékes köteles egyéneket szabálytalanságukért, minden egyes kihagyásért külön-külön 100 lei pénzbüntetéssel sújtja, továbbá azokat, akik a 6 százalékos a már esedékessé vált jövedelmi adót havonta az illetékes állampénztárba be nem fizették, a be nem fizetett adó kétszeresének befizetésére fognak köteleztetni, természetesen úgy értendő, hogy a havidíjas tisztviselők 6 százalékos jövedelmi adói legkésőbb ugyanazon hó végéig a munkásoké pedig a következő hó végéig fizetendő be.

A 6 százalékos jövedelmi adó 1921. április 1-től kötelező és az adóköteles lakhelyére való tekintet nélkül levonás illetve visszatartás útján szedetik. Ha valaki több helyről élvez ezen adó alá tartozó jövedelmet és ezen jövedelmek összege — együttvéve vagy külön is — eléri az adóköteles minimumot, köteles ezt az adó visszatartására kötelezetteknek bmondani, hogy az adó csak egy helyen tartandó vissza és pedig ahol a javadalmazottaknak legnagyobb a jövedelme. A 6 százalékos jövedelmi adó tárgyát képezik: a fizetések, napidíjak, bérek, nyugdíjak, járadékok, nyugellátások, jutalékok, lakbér és drágasági pótlékok, valamint minden más természetbeni járandóság is, a természetbeni, lakás, világítás élelmezést stb.

Az adó megállapításánál összeadandók az alkalmazott által élvezett összes havi járandóságok s az így nyert bruttó jövedelemből levonjuk a törvény által biztosított 650 lei létminimum után a) az adó által tényleg fizetett nyugdíj hozzájárulásokat, melyek összege azonban nem haladhatja meg a

bruttó jövedelem 10 százalékát, b) a betegsegélyző v. baleset biztosítási járulékokat de csak azon összeghez, a mit az illetékes cég az alkalmazottjától levon, ha maga a munkaadó fizeti ki az alkalmazottja helyett, akkor levonásba nem jön, c) a működéssel vállalt tényleges költségeket, ha azokat okmányilag igazolja.

Mindezen a), b), c) alatt említett levonások után megkapjuk a tiszta jövedelmet vagyis az adó alapot. Most már, ha a tiszta jövedelem meghaladja a mentesített összeget vagyis a havi tiszta jövedelmet, az illető alkalmazott megadóztatandó, ha pedig nem haladja meg, akkor nem adóztatandó meg.

Pl. Aradon megadóztatandó lesz az alkalmazott azon esetben, ha meghaladja:

za adóköteles óra után óránként á 4.70 bani,

a napi 8 adóköteles óra á 37.50 bani,

a heti 40 adó köteles óra á 188 lei,

a havi (160 adóköteles óra után) 750 lei élvezett fizetéseket avagy béreket.

A befizetés a javadalmazottakról két példányban kiállított kimutatás (Stat) teljesítettik.

A 6 %-os jövedelmi adóra vonatkozó törvények értelmében ugyanis nemcsak azokról kell kiállítani és vezetni a registereket, akiknek 750 leinél magasabb illetményekkel, dotált alkalmazottak vannak, hanem mindazoknak a kiknek egyáltalán alkalmazottjuk van, tekintet nélkül arra, hogy az illetők fizetése meghaladja-e az adóalapot nem képező létminimumot a (650 leit) vagy sem. Ezen registereket be kell mutatni hitelesítés végett az I. ker. Perceptoratunál földszint 15. szám alatt, a hol hivatalból azután felülbírálvá lesz, hogy adóalappal bír-e vagy sem, ha adóalappal bír, a 6 %-os adó megállapíttatik, ha nem bír adóalappal, ez esetben rávezetetik a megfelelő záradék és ezzel az illető munkaadó kötelezettségének eleget is tett egyenlőre mindaddig, amíg az összeg adóalappá nem válik. A registerek elkészítésére azért is van szükség, mert a pénzügyigazgatóságtól küldött ellenőrző bizottságok fogadják a helyszínen az erre vonatkozó adatokat felülvizsgálni.

Wallner

p. ü. tisztviselő.

Házassági furcsaságok.

(Rotschild Henrik báró szindarabja.)

A párisi „Journal”-ban Vautel Clement a következő korszerű szatirát adja: Egyszer volt. Amikor a darabok, amelyekben a férfi vagy feleség rossz utra tévedt, tragikusan végződtek. Ez az ifjabb Dumas iskolája volt. Old meg őt! Old meg őt! Old meg mind a kettőt! hangzott a jelszó. Azóta számtalan házasságtörési darabot láttunk, amelyek kedélyesen végződtek: Spongyár rá! Boldog, aki felejt! Gyere vissza, minden meg van bocsátva! Minden megcsalt asszony, minden felszarvazott férj feltétlenül megbocsát a darab végén. De ez a megbocsátás módosítás már lejárt magától. A megbocsátás már nem elegendő, mert mi történik a harmadikkal? A színházlátogató derék polgár feltétlenül azt kívánja, hogy az ugynevezett „szerelem” diadalt arasson „társadalmi erkölcsünk hazugsága” fölött. És így esik meg, hogy a házasság harmasban, amely azelőtt — legjobb esetben vaudeville — tárgyat adott, ma már komoly vagy legalább annak látszani akaró darabok szokatlanul, groteszkül, sőt egyenesen visszatartóan hat az egyszerű házasság. Rotschild Henrik báró egy darabot hozott a színpadra, amelyet ő maga következőképen jellemez: Egy férfiről van szó, aki érettebb éveiben jóval fiatalabb nőt vesz feleségül. Megszokta, hogy minden áldozatot meghozzon felesége boldogságának. Megtudja, hogy a feleségének kedvese van, aki kitölti az asszony egész lényét és boldogságát, aki azonban mégis cserben hagyja készülő az asszonyt és nősielni akar. A férfi azonban nem árulja a hűtlen emberhez azzal a könyörgéssel fordulni, hogy az ég szerelmére, ne hagyja el a feleségét. „Mit szólunk ehhez?” kérdi Vautel Clement. A férfi felkeresi a felesége kedvesét és azt mondja neki:

— Mit nem hállok! Nekem úgy tűnik fel a dolog, mintha maga szegény Margitot cserben akarná hagyni. Hát lehetséges ez? Maga boldogtalanná akarja tenni a kicsikét? Ne, könyörgöm magának, tartsa fenn a vele való gyöngéd viszonyát. Tegye meg az én kedvéért, az én kedvemért. Nem akarok indiszkrét lenni, mondja Vautel. De vajon hol találkozik Rotschild báró ezzel a kedves férjével? Ha ilyen fényben valóban létezik, akkor az nem egy nagy párisi színpadra való, hanem meg volna irándó orvos-pszichológiai könyvekben. „A szerelem elfajulásai” vagy „Házassági furcsaságok” címmel (képekkel.) Én azt hiszem, ha az ilyen erkölcsi tanulmányok a mi nagy színpadjainkra kerülnek, sokkal jobban kompromittálják a francia renomét, mint a meztelen nők a mi vaudeville-színházaink színpadjain.

Ráczi Emil

okl. építészmérnök-építész vállalkozó

Arad, Bulev. Reg. Maria
(Andrássy-tér) 7. szám.

Készíti lakóházak, gyárak stb. terveit, vállalja azoknak felépítését, átalakításokat is szakszerűen és gazdaságosan eszközöl. 4996

Desiderius Steinitzer

festőművész (Weisz Hugó utóda)

ARAD, Boulevard Regina Maria
(Andrássy-tér) 16. : Telefon 211.

Különlegesség. Gyermekfényképek. Női képmások stb. Felvételek naponta d. e. 9—12, d. u. 2—6 óráig. Kiállítás Bulev. Reg. Maria (Andrássy-tér) kapualj. 4996

Bohn Károly

utódai ajánlják

dusan felszerelt
raktárakat a hölgyközönség szíves figyelmébe. 4974

Automobil és Gépkereskedelmi vállalat

ARAD

Telefon 112. Str. Alexandri 6.

Garage, benzin, olaj állomás.

Gépjavitó műhely.

Hydraulikus prés tömörbronzcsok sajtolására.

Modern gyárilag berendezett gummijavitó műhely.

„Fichtel & Sachs” golyósapágyak „Tauril” köpenyek, tímók és tömörbronzcsok

„Wolffner”-féle gépsziják 11427
vezérképviselete és lerakata.

Aradi Textilipar Részvénytársaság.

ARAD.

Alaptőke: Lei 8,800 000.

Telefon 758. — Távirati cím: Textil.

Fonoda,

Szövőde,

Fehérlítő,

4989

Festőde.

Használt hordókat

és hordórészeket elad

Fabrica de Celuloza Papirgyár

Izletes házi koszt

kapható jutányos árban a 4971

„Tóth étkezdébe”

Str. I. L. Caragiale (Ceiky Gergely-utca) 9.

Hentes üzlet

berendezéssel, műhely és lakással

kiadó. 6014

Óvár-u. 2. sz. (Cetatea Veche.)

Karácsonyi occasio.

Portál építés miatt, összes téli kelmeiket szenzációsan leszállított áron árúsítja

Vándor divatáruháza

Str. Metianu (Forra-utca). — Tekintse meg kirakatainkat

Aradi testőrezredesből — nagytrafikos.

(Damaskin István új munkakörben.)

A bécsi magyar testőrgárdának előkelő, katonailag kiválóan képzett tagja volt Damaskin István ezredesi rangban levő gárdatiszt. Damaskint közeli rokon kötelek tüzi az aradi Vásárhelyi családhoz, így történt aztán, hogy a nagy összeomlás bekövetkeztével a délceg gárdaezredes Aradra költözött s itt tartózkodott hosszabb ideig. Damaskin István néhány hónappal ezelőtt repatriáltatta magát Budapestre, ahol bátor elhatározással hamarosan új munkakört talált magának.

A testőrezredes belépett üzletársul a Váci-utcában levő különlegességi nagytrafikba, melynek tulajdonosa, Magyar, egyébként szintén aradi ember. Az Aradi

Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott az előkelő, új nagytrafikossal, aki a következőket mondotta:

— Új foglalkozásomban passiom telik. Csak az a baj, hogy kevés árut kapunk az üzletbe. Különlegességi szivart alig gyártanak ma Magyarországon, a többi közönséges szivarból is csak keveset. No de majd csak javul a helyzet ezen a téren is.

A derék testőrezredes fiatalos lelkesedéssel jár az üzlet dolgai után és régi, előkelő összeköttetéseit most arra használja fel, hogy árut szerezzen az üzletbe és minél eredményesebben illeszkedik bele a józan, reális polgári életbe.

Karácsony az árvaházban.

Mit kívánnak az árva gyermekek?

Az utcán egyhanguan hull a hideg eső. A piactéren nagykendős asszonyok karácsonyfára alkuszának. Nagyon drága az idén. Szegény embernek a csupasz fára sem jut, nem pedig a drága hozzávalóra. Boldog izgalom látszik az embereken. A karácsony a békének, a szeretetnek az ünnepe. Az árusok között szakadozott ruhájú fiúcskák béméskodnak. Nekik biztosan nem lesz karácsonyuk. Sokan, nagyon sokan vannak az idén akik nem tudják meleg családi körben ünnepelni a szent estét.

A városi árvaház épülete komoran tolakszik bele a többi bérházak soraiba. Amint végig megyünk a kerten, mindenütt apró gyermekcipők nyomai látszanak a puha decemberi havon. Benn a folyosón már vidám gyermeklárma hallatszik. Balázs Ferenc árvaházi igazgatót a szobájában találtuk.

— Bizony az idén elég szürke karácsonyunk lesz — mondotta Balázs. — Ugyan az árvaház áldottlelkű jótékony hölgyei minden bizonnyal az idén is bőségesen kivesszik részüket a nehéz munkából és enyhítik az én kis árváim fájdalmát és elfelejtetik velük azt, hogy nincsenek szüleik.

Az igazgató szívesen vállalkozott arra, hogy végigvezet bennünket a gyerekek között. Épen ebédelték. Három hossza sor asztal. A fehérkötényes gondozónők osztották ki a gusztusos ebédet. Mikor beléptünk, valamennyien

felálltak és örömmel üdvözölték Balázs igazgatót:

— Sarut muna! Néhány gyereket találomra megszólítottunk.

Barna Jánoska. Kilenc éves, csillogóan barnaszemű fiúcska. Csodálkozva ijedten tekintett ránk mikor azt kérdeztük, hogy mit szeretne karácsonyra. Csaknem sírya fakadt, de az igazgató biztatására mosolyogni kezdett és már beszélt is és boldog gyerekes ábrándozással ecsetelte vágyait:

— Egy nagy hintalovát szeretnék a Jézuskától. Olyat, amilyent a kirakatban is láttam, de valódi legyen. Egy nagy igazi hintalovát, amelyen nyereg is van és nyeríteni szokott, de valódi legyen...

Egy borzas haju fiúcskát megint Balázs direktor, hogy miért nem vigyáz jobban a hajára, de azért sok szeretettel simogatta végig a bozontos gyermekfejet. Bogdán Péterkének hívják a fiúcskát. Egy gözmozdonyt szeretne, amely be tényleg be lehet futtítani és egy verekedős babát, amelynek könnyen ki lehet húzni a kardját. Hanz Miska 12 éves. Az árvaház cipészműhelyében szokott segédkezni. Könyveket szeretne leginkább. Werne Gyulát kedveli. Már olvasott is tőle sokat. A „Grand kapitány gyermekeit“ kétszer is végigolvasta. Három könyvet kíván karácsonyra, de vastag legyen mindegyik, hogy soká tartson.

Átmegyünk a kislányok asztalához. Egy kis szőkehajú baba oda ugrik Balázshoz és erőszakkal megcsókolta a kezét:

— Kezétcsókolom kispapa...

Tőle is megkérdeztük, hogy mi kívánsága lenne karácsonyra:

— Egy nagy hajás babát szeretnék és egy „sparherdet“, amely be lehet gyújtani. A gyerekek már befejezték az ebédet és úgy szólnak valamennyien egyszerre sorolták fel kívánságaikat. Szegénykék azt gondolták, hogy mi irjuk össze az égbe címzendő karácsonyi rendelvényeket. Egyszerre egy kislány keservesen zokogni kezdett. Balázs igazgató az ölébe kapta és így csittgatta.

— Ő is kívánni szeretne valamit a Jézuskától — kiabálták a többiek. Biztatni kellett amíg szeppeve mondta:

— Nekem az édes anyukámat tessék visszaadni karácsonyra.

Dermesztő csend lett. Az apró gyermekszívek szinte hangosan dobogtak. Azután páros rendekben megindult a tanterem felé a fáradt szürke kis tömeg. Balázs igazgató könnyes szemekkel nézett utánuk és szinte önkénytelenül sóhajtott:

— Sok, nagyon sok áldozatkészséget kell még tanusítania a társadalomnak, hogy valamennyiből embert nevelhessünk.

(S. E.)

Aradra csempészett Mednyánszky-kép.

(A vámőrök szakértelme.)

Megnehezedett az idők járása még a képgyűjtők felett is. Ma könnyebb egy tevének átjutnia a tü fokán, mint Bécsből vagy Budapestről egy művészi értékű képet áthozni a határunkon. Ha valaki ma például Budapesten egy képet vesz, csakis a Képzőművészeti Múzeum igazgatóságának engedélyével viheti ki Magyarországból. Elhalt festőművész képének kivitelére pedig egyáltalán nem lehet engedélyt kapni. Ha élő művész képet vesz meg az ember, mindenekelőtt el kell menni vele a nevezett múzeum igazgatóságához, mely megbecsüli az illető kép értékét, megállapítja az annak árnyában fizetendő illetéket s csak azután lehet szó a kivitelről sok utánjárás mellett.

Érdekes módon sikerült egy aradi gyár igazgatójának a minap egy Mednyánszky-képet Aradra csempésznie. Mednyánszky tudvalevőleg már elköltözött az élők sorából, s így a gyár igazgató nem is kísérelte meg a múzeum igazgatójának engedélyét kikérni, mert úgy sem kapta volna meg. Csak hogy ő szenvedélyes képgyűjtő és mindenáron haza akarta hozni a Mednyánszky-képet. De hogyan?

Gondolt egy merészet és nagyot és elhatározta, hogy át fogja csempészni a határon. Sok mindenféle holmival jött és azt gondolta, majd azzal átcsuszlik valahogyan a kép is. Csakhogy Lőkősházán nem alszanak a vámőrök és bizony az igazgató urat rajtacsípték a csempészetben. Méltatlankodva rászólt az egyik vámőr:

— Hát nem tudja az ur, hogy engedély nélkül nem szabad képet kivinni?

— Már hogyan tudnám, felelt hidegvérűen az igazgató.

— Na és akkor? szólt kérdőfellelő váhozva a vámőr.

— Nézze barátom, válaszolt az igazgató, a dolog nagyon egyszerű. Ez a kép a saját festményem, melyet én magam festettem magamnak Budapesten. Olyan törvény, vagy rendelet pedig nincs, amely megtiltana, hogy a saját magam alkotását haza vihessem.

A vámőr újból megnézte a Mednyánszky borongós képét s nagy lebecsüléssel szólt:

— No meg is látszik, hogy maga csinálta. Vigye a fenébe!

Ily módon sikerült a gyár igazgatónak egy valódi Mednyánszkyval gazdagítania képgyűjteményét. És a kép egész jól érzi magát az igazgató ur gyűjteményében s az igazgató ur sem érez lelkiismeretfurdalást a csempészet miatt. Sőt! Boldog és kacagva mesélte el nekünk, miképp hozott Aradra egy valódi Mednyánszkyt.

147 éves férfi.

(A török Matuzsálem.)

A francia újságok egy furesa török emberről írnak, aki Dzsuro Csemdmájnak nevezi magát, foglalkozására nézve hordár s most hazájából Párisba utazott, hogy ritka magasságu életkorát az ottani varietékszinpadányumölcsöztesse. Dzsuro Csemdmáj azt állítja magáról, hogy az idén töltötte be száznegyvenhetedik életévét. Párisi vállalkozása nem járt sikerrel. A mulatóhelyek igazgatói nem adtak szerződést a török aggyánnak, mert mint mondták, száz éves korától kezdve már nem igen változik az ember, legfeljebb csak még ráncosabb és még töpörödöttebb lesz, a mi pedig egyáltalán nem vonzó hatású a nagyközönségre. Dzsuro Csemdmáj elkésereve fakadt ki a riporterek előtt, hogy úgy látszik, a közönyös és rideg világ vissza akarja őt kényszeríteni a hordári pályára. Mindenesetre siet haza Konstantinápolyba, ahol felesége van, aki negyven éves és időrendben már hetedik életpárja. Dzsuro Csemdmáj reméli, hogy még legalább husz évig élni fog, mert az orvosok teljesen rendben alálták abnormális fejlettségű szívét.

Takarékosság az élet művészele! Használjon mindenki „EXCELLENT“ francia csirizport, egyszeri próba meggyőz mindenkit arról, hogy jobb és sokkal olcsóbb bármely látozó csiriznál. Kapható minden borkereskedésben!

Átköltözéseket

helyben és vidékre nyitott és zárt butorszállító kecskával felelősség mellett pontosan és olcsón teljesít!

Éliás Lipót Fia

szállító, Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 36. sz. Bekapcsolt telefon 250. sz.

Dankó Pista és a cigányok.

(Egy kis visszaemlékezés régi időre.)

Ki ne emlékeznék a híres nótakirályra: Dankó Pistára? Az ő nevéhez fűződik ez a kis történet, amikor egyszer Pecicán járt. Futó tűzként terjedt el a híre a faluban, hogy Dankó Pista Szegedről a délutáni vonattal Pecicára érkezik és este a kaszinóban eljátssza leghíresebb nótáit és egyben bemutatja legújabb zeneszerzeményeit. Csak képviselőválasztás idején szokott lenni akkora felvonulás, mint amilyen ezen az emlékeztetés estén volt. Összegyűlt a falu apraja-nagyja a legkisebb purdétól a pecicaiak kedvelt elgányprimásáig: Boldizsár Kálmánig ott voltak az összes cigányok, „tisztelből” még a „koko-lá”-iak — Pecicához tartozó cigány negyed — is megjelentek, noha ők csak a válogatáshoz értek. A terem zsúfolásig megtelt a legszorosabb értelemben vett zeneértőkkel, akik, hogy tanujelét adják a muzsika iránt való érzéküknek, ott szorongatták valamennyien hegedűjüket a húnuk alatt.

Az ugynevezett uriosztály azonban sehogyse érezte jól magát a „fekete bőrűek” társaságában és ebbeli véleményük kifejezését is kifejezték. Az akkori aranyifúság egyik tagja az indítványt tette a művészeknek, hogy tartson két zeneestélyt, egyet a helybeli intelligenciának, egyet pedig a zeneszéknek. Amikor ennek az indítványnak a híre eljutott a cigányokhoz, nagy volt a felháborodás. Azt vitatták, hogy Dankó az ő „fajtájukból” való, az ő kedvéért jött el. A dolog vége az lett, hogy Dankó megtartotta nagy számú közönség előtt a zeneestélyt, amelynek sikerét csak a cigányok egymás közötti vitája zavart meg, amint azután a hangverseny után sem tudták eldönteni, hogy t. i. Dankó csakugyan a „kollégájuk”-e vagy sem? Arról azonban ma is megvannak győződve, ha ők nem vettek volna olyan sokan részt a zeneestélyen, úgy. Dankó nem is tartotta volna meg az estélyt, mert — mint mondták — nem lett volna kinek, mivel hogy a „civillek” úgy sem értették meg a hegedű sírását...

MÉSZÉGETŐ MESTER,

ki kör- és aknakemence kezelésben járatos, románul beszél, józan életű. Alvácai mészégető-telepemre azonnaira felvételük

Klein B. Vilmos
ARAD.

Egy aradi válóper története

(Karácsonyi mese egy cigarettaszípkáról.)

Milyen jó a kereskedőknek karácsonykor. Végig élvezhetik a karácsonyi vásár minden izalmát. Az embereket legkönnyebben bevásárlás közben lehet megismerni. A nők csillogó szemekkel turkálnak az áruk között és legtöbbször csak a komoly vásárlási szándék sincs meg bennük. A törődött arcu hivatalnokemberek félve válogatnak, hogy nem haladja-e túl a vásárolt holmik értéke sovány erszényük tartalmát.

Az egyik aradi diszműaru kereskedésben megjelent az elmúlt napokban egy csinoságáról közismert fiatal aradi uriaszony és kijelentette, hogy karácsonyi meglepetésül férje számára szeretne egy finom cigarettaszípkát vásárolni. Sokáig válogatott és végre megalkudott egy ezüstveretes faragott borostyánszipka árában és nyomban leszámolta az illatos retiküljéből a kereskedő kezébe a vételárát 850 lejt. Azután, mert jól ismerte a kereskedőt, huncut mosollyal megjegyezte:

— Azután ne árulja ám el az uramnak, hogy mitéle meglepetést tartogatok a számára.

Az őszhajú kereskedő diszkréten mosolygott, hisz ez már ugyanis hozzátartozik a kereskedői titoktartáshoz. Az uriaszony boldogan távozott. Másnap délután bejött az üzletbe az uriaszony férje, egy tekintélyes és szimpatikus aradi ur, akit leginkább józú anekdotáiért kedvelnek a társaságokban. Cigarettaszípkát akart vásárolni. Már ki is választott egyet, de mikor az ára után érdeklődött, az üzlettulajdonos jóakaratosan odaszegte neki:

— Ne költson felesleges pénzt uram. Kénytelen vagyok most elárulni, hogy kedves neje önagsága egy *ugyanilyen* szípkát vásárolt önnek karácsonyi meglepetésül.

Az uriember megköszönte a kereskedő fiavelmességét és hazasielt. Eljött a karácsonyest. A férj azonban hiába várta a szípkát, mert a felesége nem vett neki semmit. Már azt gondolta, hogy a kereskedő összetévesztette feleségét valakivel, mikor vacsora közben hirtelen betöppant a férj barátja, egy költői

hajlamu bankfiu és cigarettáját egy ujdonaruj borostyánszipkán keresztül szivta. A férj tettetett blázirtsággal megkérdezte, hogy hol szerezte a szípkát, a bankfiu arrogáns arccal így felelt, miközben alig észrevehetően összenéztek az uriaszonnal:

— A kis barátóm lepett meg velem karácsonyra...

De ne részletezzük az eseményeket. Rövid, de annál hevesebb harc után a karácsonyfa szétszaggatott darabjai hevertek a földön. A fiatal ur pedig az utcaajtó előtt rendezgette az eséstől összezilárdott ruházatát. A fiatal uriaszony másnap reggel hazautazott születhez. A férj pedig, mintha miem történt volna, ismét beállított a diszműarukereskedésbe és egy cigarettaszípkát vásárolt magának. Egy faragott ezüstveretű borostyánszipkát és 850 lejt számolt le érte a kereskedő kezébe.

oooooooooooo

A kupec és a fehér abrosz.

Amióta az aradi Városi kávéház újalakult, minden este fehér asztaltörkövel takarják be az asztalokat, amelyekre üvegvezékekben varagot helyeznek el. A városi emberek ezt már megszokták, azonban a vidékieknek, akik üzleteik lebonyolítása végett a nappali órákban gyakran megfordulnak a kávéházban, ha véletlenül éjszakára Aradon maradnak és este a kávéházban dolguk akad, kissé szokatlanok a fehér abrosszal terített asztalok. Egy pécskai ismert sertés-ku-

peccal esett meg, hogy nem tudta a disznókat a pénteki heti piacra eladni, úgy gondolta, most már ugyanis benne van a költségben megpróbálja, hogy a kávéházban adja el. A malacokat éjszakára elhelyezte egyik jóismerőseknél, de hogy a vásár könnyebben menjen, egy hízót magával vitt mintának. Addig sétált a malaccal a kávéház előtt, míg egy sertéskereskedő észre vette és kislejtett hozzá.

— Mi az Jani, bátyám, mit keres kend ilyenkor itt?

— A disznókat hoztam be a vásárra, de nem tudtam eladni őket, úgy számítottam ide hozok egy mustrát, aztán majd csak akad rá vevő.

A kereskedő nézte a sertést, térszett neki, az ára felől érdeklődött, majd így szólt a kupechez:

— Talán be mennék az ügyel megfárgyalni. (Persze úgy gondolta, hogy a malacot odakint addig valakire ráblyzák.)

A kupec hol a kávéházat nézte, hol a malacot végre zavartan felelte:

— Hisz be mennék én a malaccal, ha jarka abrosszal volna terítve, de jark abrosszal asztalhoz mégse állk...

**Szervezők: „Promit”
Építkezési vasalások
Technikai áruk
10801-
Emelőgépek**

Obernik és Drucker

Timisoara (Temesvár), Iózséfváros,
Str. I. C. Bratianu (Uri-utca) 12. sz.

„Szorok” 180

GLADYS' SHOE CREAM

THE BEST 4406

az előkelő világ cipőkrémje

Arad lerakat: Szemző Armin, telefon 5-99

Gyártja: Herczeg Géza, Gúj (20107 vas)

NICOLAE VAMOS

**Gyümölcs-pálinka finomító,
: : Rum, Likörgyár és : :**

BORNAGYKERESKEDÉS

ARAD. 11838

Prima Cassa de Pastrare din Arad

Aradi Első Takarékpénztár Aradon

Alapított 1840. 4864

Strada General Berthelot (Atzél Péter-utca) 1. szám.
Saját tőkái: Lei 10.000.000. Foglakozik a banküzlet minden ágával.

Cassa de Pastrare Generala din Arad S. p. A.

Aradi Általános Takarékpénztár Részv. Társ.

Arad, Bulow, Regina Mária (Andrássy-tér) 5. sz. I. em. (Saját házában.)
Részvénytőke és tartalékok 3.500.000 Lei.

Elfogad takarékbetétet a legelőnyösebb kamatoztatás mellett. — Lebonyolít mindennemű hitelműveleteket. Külföldi átutalásokat legelőnyösebb napi árfolyamokon gyorsan és pontosan intéz el. — Vasz és elad külföldi pénzeket és csekket. 4861

Aradiak elhelyezkedése idegenben.

Régi ismerősök — új pozícióban.

A repatriálások során főleg la-
teimemberek hagyták el Arad váro-
sát, hogy a régi hazában alapít-
sának maguknak új otthonot. Az el-
távozottakat sok rokon és baráti
kötelék űzi városunkhoz, ép azért
nem lesz érdektelen, egy kis beszé-
molót adni róluk, hol, hogy s mint
helyezkedtek el a határon túl.
Nem azokról akarunk itt beszám-
olni, akiknek az eltávozás csak
csalódást hozott és szívesen visz-
zatérnének hozzánk. Minnek ront-
suk sokaknak a karácsonyi örö-
mét, hanem azokról akarunk meg-
emlékezni, akik jól tudtak elhe-
lyezkedni, és a viszonyokhoz ké-
pest jó pozícióba jutottak.

Ezek között elsősorban Szúdy
Elemér, volt aradi lapszerkesztő-
ről kell megemlékeznünk, aki Bu-
dapestben a miniszterelnökségi saj-
tótiroda helyettes főnöke osztály-
tanácsosi rangban. Szúdy kiváló
képességeit és egyéni szeretet-
méltóságát Aradon általánosan ismerik.
E tulajdonságait Budapes-
ten is hamarosan felismerték és
ezeknek köszönheti, hogy sok régi
tisztviselő mellőzésével mai veze-
tő állásába jutott. Nem könnyű
állás, amelyet ő most betölt. Ne-
héz dolog ugyanis kielégíteni azt
a sok apró egyéni hiúságot, ki-
csinyes fontoskodást, zaklatást, a
mi ezzel az állással jár. Szúdynak
azonban nagy képzettségével, is-
mert előzékenységével, türelmé-
vel és nyugalomával sikerült urá-
vá lenni a nehéz helyzetnek és
nem fog bennünket meglepni, ha
a világos fejű és befolyásos osz-
tálytanácsos mihamarább még a
mainál is magasabb pozícióba jut.

S ha már Szúdy nevével egy
újságíró neve került az elszakadt
aradiak listájának az élére, marad-
junk mindjárt a repatriált újság-
íróknál. Az „Aradi Közlöny“ ol-
vasó közönségével éveken át a leg-
szorosabb kapcsolatban állott la-
pünk volt szerkesztője Teller Kál-
mán, aki annak idején az aradi
magyar kormány körül teljesített
sajtószolgálatot. Teller a rövid éle-
tű kormányral Aradról Szegedre
ment, majd fölkérült Budapestre,
ahol egy ideig a „Pesti Napló“ se-
pédszerkesztője volt, majd az
„Igazság“ című lapnak került az
élére. Ez a lap azonban rövidesen
megszűnt, Teller pedig súlyos be-
tegségbe esett, melynek folyomá-
nyaképpen az egyik szemére meg-

vakult. A hírlapírás azonban nem
fogja őt elveszteni és hogy kevés
idő múlva az ő újságírói körökben
jó hangzású nevével újból valamely-
lyik nagyobb lap vezető helyére
kerül.

Kedves írója volt az Aradi Köz-
löny közönségének a szintén repa-
triált Zombory Andor tanár, aki a
budapesti IV. ker. főreáliskolánál
nyert elhelyezést. Ő most teljes
buzgalommal az ifjuság oktatá-
sának szenteli minden erejét és
nem közönséges kvalitású újság-
írói tollát pihenteti.

Ugyancsak jó ismerőse az
„Aradi Közlöny“ olvasóinak Lengyel
Sándor dr. aki polgármesteri
fogalmazó volt Aradon. Lengyel
most Szolnokon árvaszéki ülnök
és csak nemrég vette nőül Berzse-
nyi Béla volt aradi pénzügyi ta-
nácsos és h. pénzügyigazgató leányát.
Maga Berzsenyi Béla, aki
az aradi magyar kormányban
pénzügyigazgatója volt s e kor-
mánnyal Szegedre távozott, ahol
a pénzügyminisztériumban műkö-
dött, most Szolnokon miniszteri
tanácsosi rangban pénzügyigaz-
gató.

Aradváros utolsó magyar pol-
gármestere Sárkány Ferenc dr.,
akinek ragyogó tehetségét s nagy
képzettségét mindenki becsülte,
aki vele érintkezett, Budapesten
jogászörökben nagy tekintély-
nek örvend. Amikor a franciák el-
vonultak Aradról, Sárkány dr.
Szegedre ment velük, majd a
kommün bukása után felment Bu-
dapestre. Itt Jünker Pál dr., aki-
nek ez idő szerint egyik legkere-
settebb és legforgalmasabb ügy-
védi irodája van Budapesten,
csakhamar felismerte Sárkány
nagy jogász tudását és maga mel-
lé vette társul. Most ő a lelke en-
nek az irodának. A legbonyolul-
tabb és legnagyobb szabású perek
az ő kezébe kerülnek.

Green Nándor, Arad város
volt főkapitányának és későbbi
kormánybiztosának kitűnő rend-
őri talentumát már előbb is ismer-
ték Budapesten. Ennek köszönhe-
ti, hogy csakhamar kinevezték a
szombathelyi rendőrkerület élére,
amely állásnak pártatlan igazság-
szeretetével, nyugodt, higgadt
egyéniségével közbecsillést szer-
zett. Szombathelyre magával vitte
Arad város egyik legtehetsége-
sebb és legenergiusabb rendőr-

tisztviselőjét Vida Vilmos rendőr-
felügyelőt, aki annak idején Ara-
don bátorságával, vakmerőségé-
vel és ügyességével réme volt a
gonosztényőknek.

Érdekes sorsfordulat állott be
Beregi Sándor dr. volt aradi rend-
őrtiszt életében. Beregi dr. ugyan
is visszatért régi szerelméhez, mi-
után előbb a budapesti állami rend-
őrségnél helyezkedett volt el. Bu-
dapestben megint fölbredtek régi
művészambíciói és nagy tevékeny
séget fejtett ki a Renaissansce-
színház megszervezése körül, a
melynek ma a titkára. Beregi dr.
nak oroszlanrésze van abban,
hogy ez a színház ma Budapest-
nek egyik legkedveltebb és legnép-
szerűbb színtétele. Ugyanennél
a színháznál aratja most sikereit
a szintén Aradról elszármazott
Horovitz Gusztávné — Komjáthy
Mici, akinek legutóbb Herczeg
Ferenc „Babahu“ c. darabjában
voltak nem mindennapi sikerei.
Bájos megjelenésével és kiváló
színjátszó tehetségével hamar be-
lelopta magát a budapesti közön-
ség szívébe, melynek egyik ked-
rencévé lett. Férje, Horovitz
Gusztáv, a kiváló volt aradi újság-
író a „Nap“ egyik oszlopos tagja,
ahol kartársai nagyra becsülik,
zsurnalisztikai tehetségét.

Mint látni, nehéz itt kikevered-
ni a volt aradi újságírók közül.
Szintén a zsurnalisztika terén mű-
ködik az aradi kulturpalota volt
igazgatója Olasz Pál dr. is, aki a
„Magyar Hírlap“ politikai munka-
társa. Az ő nagy képzettségének
és politikai éleslátásának köszön-
heti ez a lap az utóbbi időben be-
következett jelentékeny föllendü-
lését.

Előkelő méltóságba jutott Sa-
lacz Gyula volt aradmegyei fő-
szolgabíró, aki Makón Csanádvár-
megyének és a Magyarországnak
magmaradt aradmegyei résznek a
főispánja lett. Kitűnő közigazga-
tási tudása, nagy gyakorlata és
rokonszenves egyénisége közkel-
veltséget biztosítottak számára. Ő
alatta szolgál főszolgabírói minő-
ségben Kovács Gusztáv volt kis-
jenői szolgabíró, aki most Eleken
működik. Nagy munkabírása és
puritán egyénisége széles körök-
ben népszerű. Ugyancsak Eleken
működik árvaszéki elnöki minőség-
ben Magyari László dr. volt ara-
di árvaszéki ülnök.

Buridn János, volt aradi c. tan-
kerületi főigazgató Budapesten él
nyugalomban. A minap küldött le-
velet egyik aradi ismerősének, a
melyben arról számol be, hogy ki-
tűnően érzi magát mint nyugdíjas

és nem szándékszik újból állást
vállalni.

Kehrer Károly volt aradme-
gyei tanfelügyelő most ugyanilyen
állást tölt be Ujpesten, ahol nemré-
giben ünnepelte meg 25 éves tani-
tói jubileumát. Tisztelői ez alka-
lomból egy 10.000 koronás alapít-
vánnyal örökítették meg Kehrer
nevét. Az alapítvány szegény is-
kolásgyermek felsegélyezésére
fog kamatozni.

Az aradi főgimnázium volt nép-
szerű tanára Hunyady József dr.
a budapesti tisztviselőtelepi fő-
gimnáziumban tanít, míg Barna
Fidél dr. volt aradi főgimnáziumi
tanár, aki tudvalegőleg jogvégzett
is, az igazságügyminisztériumban
teljesít szolgálatot.

Az aradi rendőrségtől, mint is-
meretes, igen sokan repatriáltak
magukat, akiket azután átvett a
magyar állam. Így Berecz Ferenc
volt bűnügyi rendőrkapitány Nyir-
egyházán kerületi rendőrfőkapi-
tány. Szilágyi László dr., volt ki-
hágási bíró Békésgyulán rendőrka-
pitány. Weber Árpád dr. volt
rendőrfogalmazó Szegeden teljesít
szolgálatot. Ugyancsak itt helyez-
kedett el mint rendőrtiszt Moldo-
ván. Ödön és Vidéky Gusztáv rend-
őrfogalmazó. Petrán György volt
városi aljegyző Kelenföldön rend-
őrkapitány. Kristyóy István dr.
volt rendőrfogalmazó és kihágási
bíró előbb a belügyminisztérium-
ban nyert beosztást, majd a zala-
egerszegi internált tábor parancs-
nokságához került. Szcepkovszky
Teofil volt rendőrfogalmazó Bu-
dapestben teljesít hasonló minőség-
ben szolgálatot. Balla Ferenc volt
rendőrségtiszt most rendőrtiszt
Makón. Petkovics Béla volt rend-
őrfelügyelő Budapesten kapott kü-
lönleges megbízatást, ő vizsgálja
át a Bécsből Budapestre érkező
hajókat s úgy tudjuk, legközelebb
kinevezik rendőrkapitánnyá.

Még egynehány Aradról elsza-
kadt színészről is módunkban áll
beszámolni. Nevezetesen: Gyöző
Alfréd az aradi színház volt ked-
velt komikusa a budai várszínház-
ban kacagtatja a közönséget, míg
felesége Orbán Iby mint filmszín-
észnő működik. Földes Mihály
az aradi színház volt népszerű tag-
ja, most Kassán drámai színész.

Végül még két Jugoszláviába
repatriált aradiról akarunk meg-
emlékezni. Az egyik Tabakovics
György dr. volt aradi ügyvéd, aki
az aradi függetlenségi-pártnak volt
sokáig egyik vezére. A francia for-
radalom irodalmát magában fog-
laló könyvtára, mely majdnem min-
den francia, magyar és német nyelv

Wolfner-talpak

box- és sevró különlegességek, színes bőrök, vikszos
és zsíros bőrök, blankbőrök, stb. e szakmában elő-
forduló cikkek dus választéku raktára, a legolcsóbb
árak és előrendű kiszolgálás mellett kaphatók:

FRATII STEINER

börkereskedésben ARADON, Strada
Banatului (Asztalos S.-utca) 2-3. sz.
Fiókküzetek: Aradul-nou (Ujaradon)
és Santana (Ujszentannán). 5018

Kötélárak

Gyártása Géphajtó kötelek, ma-
lomhevederek, zsinegek
zsákok, nyerevasznak, zsinórok, kendertömlők, fonott
lőszór kárpitos kellékek.
CAROL H. REICH FIUL & Co. ARAD
Interurban telephon 649. 11428

Ponyvák

Központ: Bulev. Reg. Maria No. 6. : Gyartelep: Strada Vasi-
No. 11. Paguba. : Raktárak: Bul. Reg. Ferdinand
No. 11., saját házak.

KABOS „RENAISSANCE“ selyem, szövet, kötött és bálí ujdonságai megérkeztek. Selyem mouslin **Minorita-palota** harisnya minden színben 34.— Lei. Str. Bratianu (Weitzer J.-u.) 2. sz.

ven írott és a francia forradalomra vonatkozó könyvet felőlel, Tabakovics dr. nagy műveltségének egyik beszédes bizonyítéka. Ő most az újvidéki törvényszék elnöke. De mint jugoszláv alattvaló is gyakori vendége Aradnak, mert szabadságát mindig itt tölti el. Ugyancsak Újvidéken van vezető állásban *Tesics Milivoj*, volt aradi városi tisztviselő, aki a világhá-

boru során a volt aradi 33. házi ezredben szolgált, minden fronton becsülettel küzdött és a világháboru végéig felvitte a kapitányi rangig. Ő jelenleg Újvidék városának főkapitánya.

Hosszu ez a lista és mégsem teljes, de beszámoltunk annyiról, amennyiről lelkiismeretes újságírói utánjárással megbízható híreket sikerült szereznünk.

Magyar szó Románia fővárosában.

(Élet és drágaság Bucurestiben.)

Kevés város van a világon, a mely oly rövid idő alatt szinte kis városból világvárossá emelkedett, mint Bucuresti. Hatalmas idegen forgalma, órtási kereskedelme világvárosi nivóra emeli. Bucurest tulajdonképpen csak gyönyörű boulevardjaival, elegáns, forgalmas korzójával, a Calea Victoriei-vel imponál. a Calea Victoriei nappal igen szürke képet nyújt keskeny járdáival. De este, amikor kigyulnak a villanylámpák, a mikor a fényesnél-fényesebb üzleteket vakító reflektorok világítják meg, amikor az automobilmek ezrei robnak az uton és bennük csillogó, elegáns hölgyek ülnek, akkor a vidéki szájatva bámulja a nappali világosságot, a hatalmas forgalmat a szebbnél-szebb hölgyeket. Az utca kereszteződésnél, a kocsiut azaz auto-ut közepén (kocsit alig lehet látni) rendőr áll. Kezében rövid bot és a bottal állandóan karmesteri mozdulatokat tesz. Ugy néz ki, mintha valami nagy, láthatatlan zenekart vezényelne. Egy inté a bottal: egész sor autó meáll és várja, míg a keresztutcából le nem bonyolódik a forgalom. A zaj óriási. Autótükkölés és a szírena hangja összevegyül az ut-

cai árusok kiabálásával. Különös futurista zene ez, amelyet az ut közepén álló rendőr dirigál. Az üzletek telve vannak, pedig itt minden nagyon drága. Érdekes, hogy a vidéki kereskedők mégis Bucurestibe mennek vásárolni. A magyarokat egyszerű. A Calea Victoriein, a boulevardokon minden száz százalékkal drágább, mint a külvárosokban. Például egy inget, ami a Calea Victoriei egyik fényes üzletében 230 lei, a külváros bármelyik kereskedésében 120 leiert meg lehet vásárolni.

Ha Bucuresti utcáin járunk és figyeljük a járókelők beszélgetését, bámulatosan sok magyar szót hallunk. Erdélyből nagyon sokan költöztek Bucurestibe. Igen sok üzletben magyarul tudó segédek alkalmaznak. Ha erdélyi ember, aki először jár Bucuresiben, bemegy egy étterembe és tört. romársággal ebédet kér, megszólal a pincér:

— Tessék csak magyarul beszélni, értek én ugy is.

Bucuresti legelegánsabb szállodája a „Palas Athene”; a négyemeletes épület minden szobája keleti kényelemmel van berendezve. Minden szoba mellett fürdőszoba van állandó hideg és meleg-

vízzel. Természetesen szobát csak a legnagyobb protekcióval lehet kapni. A szállodák portásai vagyont keresnek. A megszálló vendégek legyenek elkészülve arra, hogy ha benyújtja a szálloda portása a számlát, legalább a számla kétszerese a borraival. A szobaasszony, a londiner, a portás, a pincér és a teljes segéd személyzet kinyújtott kézzel kéri a távozó vendégtől a borraivalót. Ezért van az, hogy szinte legenda szerűvé vált vidéken a bucuresti drágaság. Bucurestiben nagy a drágaság annak, aki nem ismeri Bucurestít. Bucurestiben ötezer lei kell havonta a legszerényebb megélhetésre — de a benlakó, aki jól ismeri a helyzetet, aki nem megy a boulevardokra vásárolni ruházati cikkeket és nem megy a Calea Victoriei közelében levő étterembe ebédelni vagy vacsorázni — két ezer leiből megél és ha takarékoskodik, még félre is tehet.

A szerkesztő: **KÁROLY JÖZSEF** f. e. l.

Perfect román-magyar szépírású női írókai teendők végzésére azonnal felvétetik: **TASCH GUSZTÁV**

„**ASTRA**”

hiztosító intézeti vezértitkárnál. Boulevardul Regele Ferdinánd I. 19. (József tny - ut) I. em.

Carol Roxin Károly

portál, üzlet és modern lakberendezési vállalata
Strada Mână de aur (Aranykéz-utca) 7. sz.
Vállalja minden e szakba vágó munkák készítését a legmodernebb terv szerinti kivitelben jutányos árért. Tervek és költségvetések kívánatra. 11270

MEISL és KARDOS

uri, egyenruha és papi szabósága
ARAD, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 30.
Vállaljuk minden e szakba vágó munkák készítését a legújabb divat szerinti kivitelben jutányos árért. — Ugyanitt megbizásból egy szmoking öltöny, frakk, cillinder eladó. 11271

A leghiresebb valódi magyar szalámi a **Részvényszalámi**
Gyártja a 10972 **Magyar Szalámigyár R. T.**
BUDAPEST, X. FÜZÉR-UTCA 37. SZAM.
Sürgönyeim: MASALAMI, BUDAPEST.
Kivitel minden országba és világrészbe.

Kefékből, porolókból

vagonáru érkezett. Legolcsóbb vizonteladási árak.

Krebs si Moskovitz,

(VOLT VAKOK BOLTJA.)
Str. Gen. Grigorescu (Tebajdy K.-u.) 5015

CIGARETTAÜVELY
csak december 31-ig árusítható törvényes rendelkezés szerint. A még készletben lévő kis mennyiség ezrenként **29.- Leiért** kiárusíttatik **BLOCH H. cégnél.**

Nemzetközi Szállítmányozások
Tengerhajózási ügynökség
M. DE BROUSSE PARIS.
VIII. 24. Boulev. Malesherbes. Aradi képviselő: **MAURITIU RUBINSTEIN MOR**
Nemzetközi szállítványozási vállalat, Minorita palota
Saját fiókok:
Timisoara: Str. Alba Iulia 3.
Belgrade: 12. Kacz Mihajlov Venae.
Bucurest: 9. Strada Decebal.
Czernovitz: 4. Tempelgasse.
Forbach: 10. Avenue de la Gare.
Ljubljana: 18. Knafljeva ulica.
Prague: 5. Ruzova ulica.
Varsovie: 46-4. Kłucza.
Zagreb: 5. Luduicka ulice.
Bratislava: Hotel Savoy.
Budapest: V. Hold-utca 25.
Constantinople: Germania Han Stanyvil
Galatz: Olurgiu.
Maribor: 77. Alexandrova Costa.
Sofia: 18. Rue Laveja.
Wien: IV. Favoritferstraße 7.
Békéscsaba, Zombolya, Curtici.
Speciális forgalom: Románia Lengyelország Csehszlovákia Szerbia, Ausztria, Magyarország, Bulgária, Oroszország Olaszország, Anglia stb.
Tranzitálások: Vámolás, vasúti és hajózási szállítványozások.
Gyűjtőforgalom: A francia államvasutak képviselője. A Francia-Román léghajózási társaság európai vezérképviselője. 11429

Cassa de pastrare a judetului Arad
Aradmegyei Takarékpénztár Aradon
Az intézet saját tőkái: **13,500.000 Lei.**

Cassa Centrala de Pastrare din Arad
Aradi Központi Takarékpénztár
Bulv. Regina Maria (Andrássy-tér) 17. Reinhardt-ház.
Alaptőke **3,000.000 Lei.**
Takarékbetétek a legelőnyösebben kamatoztatnak.

Fabrica de bere din Aradulnou (Ujaradi sörgyár).
Gyártás pilseni és müncheni módra békell anyagokból. Az aradulnou (ujaradi) sör elsőrangú.
Főraktár Aradon: **OPPENHEIMER és SCHWARCZ, str. Eminescu (Deák F.-u.) 8.**

Kötött kabát, garnitúra, harisnya, kesztyű legnagyobb választékban, legolcsóbb árakban 11065 **Bársonynál** Piata Avram Iancu (Szabadság-tér.) 17.

Dougán Lajos kárpitos és diszítő Arad

Strada General Berthelot 3. (Atzél Péter-utca, a színház főbejártaival szemben, az udvarban.) Szolid munka. Pontos kihozatal. 4970

Felhívás

az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete 19-ik évtársulatába való belépésre.

Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete célja: a takarékosági szellem fejlesztése, a rendszeres fögyűjtés és annak kedvező gyümölcsötetésének lehetővé tétele és előnyös hitelnújtás az arra rászorultak részére.

A szövetkezetbe tagul bárki beléphet. A belépés törzsbetétek jegyzésével történik. A legkisebb törzsbetét jegyzésénél a belépő öt éven át hetenként egy lejt fizet be s öt év után a befizetéseket az azokra eső nyereség-részesedéssel kapja vissza. Mindenki tevékenység szerinti összegű heti befizetés vállalásával léphet be.

A szövetkezet tagjainak olcsó és könnyű

nyen visszafizethető kölcsönöket nyújt és pedig:

1. előlegkölcsönöket a teljesített befizetés 1/10 része erejéig;
2. kezességi kölcsönöket egy vagy két kezes jóállásával és
3. bekebelezett kölcsönöket ingatlanokra.

A szövetkezet 19-ik évtársulatába már most be lehet lépni a szövetkezet hivatalában Bulev Regina Maria (Andrássy-tér) 5. szám I. emelet. A befizetések a 19-ik évtársulatra 1922. január 1-ével kezdődik.

Minden egyéb felvilágosítást a szövetkezet hivatala készséggel ad meg.

Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete Igazgatósága.

INSTITUT DE CREDIT VICTORIA TAKARÉK ÉS HITELIN- SI ECONOMII :: VICTORIA :: TEZET R.-T. ARAD. ::

Bulevardul Regale Ferdinand I. (József főherceg-ut) 2. szám.

Saját tőkét 8,000,000 Lei. Elfogad betéteket könyvecskára és folyószámlára a legelőnyösebb feltételek mellett. A banküzlethez tartozó minden ügyletet gyorsan és cölansan bonyolít le. 5001

„VICTORIA” MALÁTA KÁVÉ

a legjobban pótolja a drága szemes kávé.

Kapható minden fűszer- és csemege üzletben.

1/4 kgr. kerek csomag 3.50 Lei.

Nagybani elárusítás csak kereskedőknek

„RECORD - KÁVÉGYÁR” Timisoara,

Neuman Testvérek

gőzmalom-, szesz- és élesztő-gyár Ipári R.-T. ARADON.

Ajánlják tiszta

5021

gabona-élesztőjüket,

mely felülmúlhatatlan kelesztő képessége és tartóssága folytán minden bel- és külföldi kiállításon kitüntetésben részesült.

FIGYELED ?

Siesesen előjegyztetni eladó magánházat bérházat, üzletet, birtokát SZIRMAI adásvévisi és hirdetésfelvételi irodájában Str. Tribunal Axente (Damjanich-utca) 14

AJÁNLOK: 5 szobás modern magánházat kerttel, elfoglalható. Magánház 4 szobás modern, parkírozva, kb. 500 □-öl. — Magánház modern, belvárosi, 4 szobás, elfoglalható. — Belvárosi 2 lakásos ház, istállósval, elfoglalható, 30,000 lei. — Kisebb-nagyobb bérházak, magánházak fűszerüzletek, vendéglők házzal és anélkül lakással. Szálloda 16 szobával, kávéházzal, étteremmel sörös vételhez hozzájárul. — Pékségek, hentes és mészáros üzletek, belvárosi élelmiszerüzlet fa- és szénárulással, 5000 lei — Üzlethelyiségek, nagy pince belvárosban. — Főúti fényesen berendezett üzlethelyiség asztallal, kirakatokkal stb. Díjtalan felvilágosítás 9-12-ig és 2-7-ig. 11210

Értesítés!

Ugy a helybelli, mint a vidéki n. é. közönség szives tudomására adom, hogy miután feleségemtől szül. Valentin Vil-mától törvényesen elváltam a vezetésem alatt levő

férfi és női szabóságot

megfelelő elsőrendű személyzettel tovább folytatom. Mint eddig, úgy a jövőben is arra töreksem, hogy nagybecsű pártfogóim megelégedését kiérdemellem. Szolgálatkész tisztelettel:

JAKABOS MIKLÓS

Str. Veliclu (Lipót-utca) 16. 11271

Karácsony ünnepek

11273 alatt okvetlen keresse fel a modernül berendezett

Baia Centrala (Központi, volt „Katalin”) kád és gőzfürdőt.

Ezédz nap nyitva. Elsőrendű kiszolgálás.

ELADO Lippán, Radnán

3 vendéglő, 2 fűszerüzlet, egy fényképező műterem kedvező feltételek mellett. Több magánház, szőlő, egy cement és egy téglagyár, 25 hold szántóföld egy tagban, egy orgona pótló Americani rendszerű Liposel gyártmányu Harmonium. Háló és házi butcrok, képek, szőnyegek, függönyök és csillar. Arany és ezüstművek és használt hordók. **Értekezhetni:** 5011

Aratonál, Lippa, 390. ház.

Erdélyi Egyesült Kereskedelmi Részvénytársaság

Déva.

Telefon 44 és 88 szám.

Ajánl raktárról azonnalszállítható égetett

vassodronyt (drótot)

20, 22, 25 m/m vastagságban. Érdeklődők forduljanak fenti címhez. 11439.

„Mády Salon”

Str. Mocioni (Orczy-utca) 6. sz.

A legegészségesebb alkalmi ruhák, kosztümök, gyermekruhák. 039

Cassa de Pastrare si Comerciul Soc Anonima de pe Valea Crisului.

Körösvölgyi Takarékpénztár és Kereskedelmi Részvénytársaság

Főintézet: Borosjenő. Központi iroda: ARAD

Bul. Regina Maria (Andrássy-tér) 9 sz.

Interurban telefon 535.

Távirati cím: Körösvölgyi.

Fiókok: Borossebes, Cserrmő, Honcst és Körösbökény.

Alapitók: 2,000,000 Lei.

4960

„NATIONAL”

BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG BUCURES TI

Alapított 1882.

Befizetett alaptőke 10 millió lei.
Tartalékalapok 65 millió fölül.

Biztosítási ágak:

Életbiztosítások Tűzkár
Jég Baleset

Vasuti és viziszállítmányok
Betöréses lopás stb.

Vezérügynökség:

Szücs Pál Arad,

Bulevardul Carol I. (Erzsébet körút) 37.

Telefon 613.

11429

Legolcsóbb **CZETTEL**-nél a caransebesiournér. Strada Matei Corvin (Hunyadi-utca) 2. sz.

56 kggr. Paplanosoknak és szabóknak.
Watta
1350 Lei. Posztó, Atlasz, Cordok
Zeugok Flanelk és Bélésárak,
valamint Passzományárak

Megérkeztek
3 waggonnal
KLEIN & Co.
Warnsdorf. 4907

Vezérképviselő Romániára.
Neumann I. Satu-Mare
Leszámitoló bank

Eetélyi és jelmezruhák a legizlésesebben és jutányosan **Trébits szalonban,** strada Alexandri (Salacz-utca) 6. szám készülnek.

Apró hirdetések

Oktatás.

ANGOL NYELVMESTERT keresek.
Cím a kiadóban. 500

REGÁTBELI képzett uriember, ki éveket töltött Francia és Olaszországban, román, francia és olasz órákat óhajt adni. Cím Kelet hírlapiroda. 11430

FELNÖTTEK és gyermekek német nyelv tanításával foglalkozom. Cimeket e lap kiadóhivatalába kérem. 5042

Üzletek.

ÜZLETHELYISÉG KIADÓ. Bővebbet ér beszélni cipésznel Bul. Reg. Ferdinand (Borcs Béni-tér) 16. szám. 5017

Regatul Romania Judicatoria de ocol Arad.

G. 8489-2-1921.

PUBLICATIUNE DE LICITATIE.

Subsemnarul executor jud. recesce prin aceasta publica ca in urma decisiunii a judicatoriei de ocol Arad No. 98489-2. in favorul lui Csatlós Andrei pentru suma care s-a dat si acces, contra sa decide termen licitatie pe 4 Ianuarie 1922 in Arad Ambulatoriu orasului Arad (vágóhíd) la ore 2. d. a. unde se vor vinde la licitatie publica mobile si alte obiecte pretuite in Lei 7310. Licitatia preventiva sa deince si in favorul sotiei lui Major Mihai 5038
Arad, la 22. Dec. 1921.

G. Ciupuliga,
executor jud. reg.

Tört aranyat,

ékszer, régi arany és ezüst pénzt napi áron vesz 5028

Kertész óras és ékszerész
Str. Moise Nicoara (Petőfi-u.)

Pénzheverapadlásán

Vegyen egy kis fáradságot magának és kutaassa át padlását, találni fog ott iratok és levelezések között:

régi használt levélbélyegeket,

melyeket értékesíthet. Irjon egy levelet és azonnal eljövök a helyszínére, vagy ha úgy kívánja magam is átnézhetem aktáit vagy régi iratait. Vidékre is elmegyek. Pontos címet kérek.

Megkeresések: „PHILATELISTA”
szelvény a kiadóhivatal címére küldendők.

FIGYELED?

Gyártelep telepengedélyvel, épületekkel, 7000 m²-es telek, eladó. — Ház sínek mentén, két utcára nyíló bográr és kovácsműhelyvel elfoglalható lakással eladó. — Gyártelep alkalmos ház helyében két utcára nyíló óriási telek, jelenleg szálloda, eladó. — 4-5 szobás magánházak, üzletek. — 18 HP. 5 üléses autó. — MAV. cséplőgép. — 20 HP. benzínmotor. — Saurer-féle fűderes traktorok, eladó.

Felvilágosítással szolgál csak a SZIRMAI adásvételi iroda Str. Tribunai Axente (Damjanich-utca) 14. 11211

FIGYELEM! ELADÓK! FIGYELEM!

Házak kitűnő forgalmu üzletekkel. — Modern bérház 2 üzlettel vasúthoz közel 70 ezer lei készpénzzel átvehető. — Ház Zsigmondháza 2 hold földdel, gazdasági épülettel. — Belvárosi kertés ház 8 nap alatt elfoglalható 3 szobás fürdőszobás lakással. — Több bér- és magánház azonnal elfoglalható lakással. — Egy 4 jórta, egy 2 jórta gőzmozgató. — Egy üzemképes malom teljes berendezéssel. — Egy 32 holdas tanya, egy 58 holdas tanya Arad mellett gazdasági épületekkel. — Szántóföldek kisebb részletekben. — Egy 7 holdas urizsoltó urizsoltó. — Élelmiszer üzlet 1 szobás lakással 7 ezer leiert. — Kitűnő forgalmu szódavíz-gyár nagy vevőkörrel. — Díjazott felvilágosítást ad. 10716
HAASZ ALBERT Irodája Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 2. szám.

Kovács Soma si Co. Arad
gép- és műszaki áruk
borászati cikkek telepe

5041

Borszivattyu, bortömlő, kutak, fecskendő, malomszerek, szerszámok.

Kartellen kívül! Kartellen kívül!
„AGRONOMUL” Institut de Asigurare S. A.

„Gazdák”

Biztosító Intézet RT.

Igazgatóság: A R A D.

Foglalkozik a biztosítás minden ágazatával. Olcsó díjtételek, előnyös modern kötvényfeltételek. 5034

Kérjen díjajánlatot.

Eladó 45 holdas tanya,

melyből 25 hold buzavetés, lakóházzal, gazdasági épületekkel, holt felszereléssel aradi határban, azonnal átvehető. — Értékeznél: 11272

Strada Bratianu (Weitzer-u.) 19. I. em., ajtó 17.

Csodás hatású arczépítő és finomító a Földes-féle

MARGIT-CREME

Zivrtalan, ártalmatlan, rögtön szépsít. Szépítők, májfoltok, bőrrákák, ráncok, redők, minden bőrréteg párnái hámszínűvé válnak megcsinálnak. Az arc rosszá válik hamvas lesz. 10841

Dr. Földes és Hehs Aradon.

Viszketeg, sömör, bőrkiütés

esetén vásároljon egy tégely készítményt Dr. Flesch-féle 4058

SCABOFORMOT

hatása biztos, szagtalan, a ruhát nem piszkítja. Próbátégely 8 Lei, nagy tégely 12 Lei, családi tégely 20 Lei. Hozzávaló Scaboform hintó por 4 Lei. Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár viszont eladók részére is. — **Kain Imre Angyal** gyógyszer-tára (volt Ring) Arad, Calea Banatului I. (Asztalos S.-u.) (Szabadság-tér) sarok.

Brillians köveket

magas áron vásárolók megbízom részére.

Arany és ezüst

tárgyakat beváltak, becserelek. 11419

KUN, ékszerész.

Bermann-féle

Merkur-ruhafesték

minden árnyalatban
BÉKEMINŐSÉGBEN IS MÉT KAPHATÓ!

Kérje mindentűt ezt a legjobban bevált ruhafestéket. Mindentűt kapható. 11425

Textil áru

és szövécérna állandó nagy raktárát ajánlja

Révész és Reisz

ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand (Borcs Béni-tér) 9. 11420

Kárptos munkák,

valamint bőrbutorok készítését és javítását szakszertűen és szolid áruk mellett elvállalja:

Horváth kárptos, str. Brancovici (Lázár Vilmos-utca) Wallinger hirdetőjével szemben. 11268

Az EST hirdetés.

Szijgyártók figyelme!

Hámok és bőrárak konzerválására különleges oljárassal készült

bőrszirt ajánl:

BÜRGER ALBERT gyárai vegyszert osztálya. Targu-Mures-Marcovásárhely. 5 kilós postacsomagolásban fél és negyedkilós dobozokban, kilogrammonként 22 Lei árban postai utánvétellel azonnali szétküldésre. 5003

Gyorsírónők,

akik a magyar és német nyelveket tökéletesen bírják, valamint a magyar román nyelveket teljesen bírják

tisztviselők

temesvári nagy gyárvállalathoz azonnali belépésre kerestek.

Fizetési igényeket és referenciákat tartalmazó ajánlatok a „Bánát” hírlap-irodába Temesvár címzendők. 11471

KÁVÉ

TEA és RUM

Cukorka és Csokoládé, Liqueur, Cognac és Cakes legnagobb választékban az 11424

ATLANTIKA

KÁVÉ és TEA behozatalánál Arad (Fischer E.-palota) kapható.

A közelgő ünnepekre borszükségletét legjobban és legolcsóbban beszerezheti

MIKLÓS JOZSEF

börkereskedőnél Str. Uniref és Consistoriuului (Fábián és Sathány-utca) sarok. 4941

JEANETTA MOHR

visz. fogtechnikusnő. Arad, Luther-tér 1. Rendel 8-12, 2-7-ig. Minden csütörtökön szegényeknek ingyen foghuzás. 10511

Bőrök

fekete zsiros, viksos és bokerz Krupon és lábas talpak. Szijgyártó

biank és húzó bőrök, la minőség első rendű gyártmányok

mélyen leszállított árban szerezhető be

Ioan Kalasz János

börkereskedésében ARAD, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 13. 4882

Fafűrészelést

legolcsóbban vállalkoz motorfűrészemmel. — 5006

Bulevardul Reg. Ferdinand (József főherceg-ut) 3. **PODINA.**

Gyűjtőkocsit

inditok:

Magyarországra és Ausztriába, a küldeményeket bezárólag f. hó 27-ig átveszem. 5018

Polák Arnold

szállítási irodája Str. Moise Nicoara (Petőfi-utca) I. szám.

Köhögés, rekedtség, hurut ellen

a legjobb a „Sanitas”

védjegygyel ellátott 11249

„Pemeteffi-cukorka”

Kapható mindenütt. Óvakodjunk utánzatoktól! !

Boldog karácsonyi ünnepeket kíván tisztelettel vevőinek a „Csokoládé Király” Strada Metianu (Forray-utca) 2. 5033

TEA és RUM legfinomabb minőségben kapható Vojtek és Weisz drogueriában

Nagy Karácsonyi vásár női- és leányka felöltőkben PLESZ GYULA ruha-áruházában

Arad, Str. Col. Piriol (Vörösmarthy-u.) 3. A színház épület hátsó bejáratával szemben. Elegáns Carakül plüsh kabátok minden hosszúságban. Mélyen lezártított árak!

MULLER & MAURER üveg-, porcellán-, lámpa- és edényáru-kereskedése, valamint üvegezési és képkeretezési vállalata

Arad, Bulv. Reg. Ferdinand (Boros B.-tér) 15. sz. a Dengl-házban, megnyílt.

Apró hirdetések.

Levelezés.

MALVIN! Ne rettentse vissza az apró-hirdetések útja. Alfréd Capus, akinek faláló szellemessége előtt bizonyára kegyed is meghajlik a nemrég Párisban lefolyt híres Landru-perf az apróhirdetések apotheozisának nevezte. Ez a gézengúz Landru 284 asszonnyal és leánnyal kötött ismeretséget apróhirdetések útján. S mind a 284-en párisiak voltak; tehát olyan helyen laktak, ahol az emberek oly sűrűn élnek egymás mellett hogy az egyik a másiknak a tányérjába lát. E nagy közelség ellenére oly óriási társadalmi és konvencionális köz választja el őket, hogy a nagy távolságot csak az apróhirdetések tudják áthidalni. Persze nem szükséges, hogy minden apróhirdetés Landru-vaivégződjék. „Sőt!” — mondja Capus. Remélem, felment engem az alól, hogy én is sőt-öt mondjak s a csekély averzió amely leveleiből kicsengett rövidesen el fog mulni — a közöttünk való szellemi érintkezés zavartalanul fog folyni. Henri. 6000

MELYIK fiatal özvegy urinő lépne közös háztartásra egy csinos gazdatisztel? Csakis teljes című levelekre válaszolok. „Gazdász” jelígre a kiadóhivatalba. 11430

Házasság.

HÖLGYEIM! Ki volna hajlandó egy 32 éves vezető állásban levő állami tisztviselővel házasság céljából ismeretséget kötni aki nem csupán az érdeket hanem kölcsönös vonalmat és szeretetet keresi? Vallás nem határoz. Levelek lehetőleg teljes címmel és fényképpel el látva szigorú diszkréció mellett. Megbecsülöm” jelígre Wallinger hirdetőjében kéretnek. 11270

MEGNÖSÜLNE diplomás 35 éves izraelita fiatalember nagyobb hozománnyal. Esetleg benősülne gyár, ipar, vagy kereskedelmi vállalatba. Csak hozzátartozók irjanak. Szigorú diszkréció biztosítva. Leveleket „500.000” jelíggel Wallinger hirdetője továbbítja. 11270

NÖSÜLNI óhajt 28 éves intelligens izraelita szerelő 80.000 lei hozománnyal. Leveleket „Ónálló” jelíggel Wallinger hirdetője továbbítja. 11270

Alkalmazás.

VOLT FŐVÁROSI kereskedő román, magyar és német nyelvtudással Románia, Ausztria és Magyarországon üzleti ismerettel nagyobb kereskedelmi vagy iparvállalatnál vezetői állást vállal. Szíves megkeresést „Szorgalmas” jelígre kiadóhivatalba kérek. 5043

HIVATALNOK 15 évi irodai gyakorlattal bármely irodai munkára ajánkozik. Cím a kiadóban. 5024

TANULÓ FIUK napi 10 lei fizetéssel felvételnél Stiaszny kaptafagyárban Str. Purgly Lajosné-utca 121. 4999

IRODISTANÓ, irodistai gyakorlatot felvételik. Cím Wallinger hirdetőjében. 11272

FŐMOLNÁR (gyermektelen) azonnali belépésre állást keres. Érti az összes modern malomgépek szakszerű kezelését köleshamtolást, kereskedelmi és vámrülést. Cím Wallinger hirdetőjében. 11272

DEUTSCHES intelligentes verlässliches Fräulein wird gesucht zu zwei grösseren Kindern. Französische sprache und Klavier Kenntnisse beforzugt. Adresse bei Wallinger anons-büro. 11273

INTELLIGENSEBB kifizető leányt keresek. Könyg szállító. 11430

ÜGYES bejárónő kéttágu családnhoz azonnal felvétetik. Cím Kelet hírlapirodában. 11431

MEGBIZHATÓ komoly leány négy évi ügyvédi irodai gyakorlatjal állást keres. Szébin I. Strada George Lázár (Baross Gábor-utca) 11. 4994

HÁZVEZETŐNŐNEK ajánlok: perfectül főző 41 éves nő magányos urhoz, jó bizonyítvánnyal. Cím Wallinger hirdetőjében Földes-patika kapujával szemben. 11270

SAKEMBER főiskolai képzettséggel, román, német, magyar nyelvtudással, úgy műszaki mint adminisztratív munkát vállalna. Cím: Wallinger hirdetőjében. 11268

TISZTVISELŐ perfect román fordító, nő, gépírásban jártas állást keres. Megkeresések Kelet hírlapirodába „Praxis” jelígre. 11429

SZALAGFÜRESZ MUNKÁSOK állandó munkára felvételnél Stiaszny kaptafagyárban Str. Purgly Lajosné-u. 121 4998

MÉRLEGKÉPES KÖNYVELŐNŐ nagyobb irodai gyakorlatjal állást keres. Pénzárkezelést is vállal. Cím a kiadóhivatalban. 5016

Lakás.

ELCSERÉLNEM három szobás lakásonkat, melyhez kert majorság udvar dísznótartás, villany és vízvezeték tartozik belvárosi három szobással. Cím a kiadóhivatalban. 5044

BUTOROZOTT szobát teljes ellátással keresek az állomás közelében. lehetőleg román családnál, fiatal leány részére. Cím Kelet hírlapiroda. 11428

FIATAL jól fizető házaspár belvárosi butorozott szobát keres. Cím Wallinger hirdetőjében. 11272

Vétel és eladás.

BARNA SELYEM RUHA gyermekágytakaró, gyermekjáték u. m. képző-kocka 37-es használt magas női cipő eladó Strada Consistorului (Batthyány-utca) 23. szám I. em. 5001

PERZSAFUTÓ 5 méter, imaszőnyeg eladó Szirmai Str. Tribunal Axente (Damjanich-utca) 14. 11210

IRÓASZTAL vagy teljes irodaberendezés megvételre kerestetik. Cím Wallinger hirdetőjében. 11270

MATRACOK 37-es magasságú női cipő eladók. Cím Wallinger hirdetőjében. 11268

EGY szép nagy Meldinger kályha eladó. Cím Kelet hírlapiroda. 11430

ANGOL börgarnitúra olcsón eladó. Cím Wallinger hirdetőjében. 11271

BOKHARA perzsaszőnyeg, gyönyörű, eladó Braun, Strada Granitel (Határ-utca) 6-7. 11210

SZMIRNA ebédőszőnyeg eladó Bohus-palota I. kapu, III. emelet 26. 11210

SZIKVIZGYÁRTÓ gép és hozzávaló felszerelés eladó. Bővebbet Rácz József szikvizgyár Arad, Strada Episcopul D. Radu (Magyar-utca) 4. 5030

PERZSAFUTÓK, szürke-bor, sziliszkin kabát ebédő-szmirna julányosan eladók Vargáné Strada Pescarului (Thököly Imre-utca) 29. 11210

LUXUSADÓ kivetése előtt teljesen jókarban levő homokfűtő kocsit megvételre keresünk. Előjáróság Tarnova (Aragmegeye.) 5035

EGY darab 150 literes, egy darab 250 literes pálinkafűtő-üst eladó. Fralii Burza 5027

DIVATLAPOK legújabb bécsi francia divatképekkel szabásintával Leu 5.— Kniezser papirkereskedésében Str. Teodor Vladimirescu (Dobó-utca.) 10671

MALOMKÖVEK eredeti francia és hazai, szilaszelyem, sziljak, gépolajok gépenőcs, tömitések Kovács Soma Társánál Arad. 5040

BUTOR. Ebédő és hálószobák olcsó árban kaphatók Wiegenfeld butoraktár. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca.) 4836

JÓL ELADHATJA MŰTÁRGYAIT, képeit, porcellán-, bronz és márványfiguráit szőnyegeit török kendőit antik butorait zongoráját, modern dísz tárgyait japán vázait, régiségeit ha karácsony előtt elviszi a Szépművészeti Szalonba Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) Ortutay-palota. 11401

A KARÁCSONYI AJANDEKOK beszerzése előtt orvellenül látogassa meg a Szépművészeti Szalon! Értékes, szép és ritka műtárgyak egész tömege képezi a kiállítás anyagát, mely széles elrendezésével méltán kiérdemli a látogatók csodálatát. Megtekinthető egész nap az Ortutay-palotában. 11391

NYERSBORKÖVET veszek minden mennyiségben Irom Arnold Arad, Str. Grigorie Alexandrescu (Bercsényi-utca) 39. sz. 10655

KARÁCSONYI AJANDEKOK óriási választékban legolcsóbban a Salon Artistique-ben (Fischer Elz-palota.) 11045

Ingtalan.

SZŐLŐT VENNÉK. Vasúthoz közel, bőtermő, csak teljesen jó karban tartott jól felszerelt szőlőt vennék a Helyalján 10 katasztrális holdig. — Ajánlatot teljes leírással és ár megjelöléssel a kiadóba kérek „Szőlő” jelige alatt. 5500

STRADA BADEA CARTAN (Angyal-utca 20a) számú ház elfoglalható két szobás lakással, esetleg butorral eladó. 5012

ELADÓ Str. E. Ghiba Birta (Varjassy József-utca) 5 alatti ház elfoglalható 4 parkettás szobás urilakással, gyümölcsös kerttel. 5037

CALEA RADNAI-UT 26. számú ház nagy telekkel és átvehető három utcai szobás lakással eladó. Értekezni lehet Str. Episcopul D. Radu (Magyar-utca) 10 háztulajdonosnál. 5036

ELŐJEGYZESBEN levő kisebb-nagyobb birtokok bér-, magán-, gazdálkodásra, gyártelepre alkalmas házak elfoglalható lakással olcsón eladók. Bővebbet Wallinger-irodában 11272

ELADÓ olcsó árban Str. Iernei (Té-utca) 4. számú 14 lakásos bérház. Egy szobás lakás átvehető. Felvilágosítást Str. Virginia Hotoran 9c) alatt. 4961

VEVŐK ÉS ELADÓK figyelmébe Kiseb-nagyobb magánházak elfoglalható lakással, bel és külvárosban gazdasággal, üzlettel és anélkül és mindennemű üzletek, üzlethelyiségeket raktárak, szőlők tanyák, birtokok, téglagyár előnyösen eladó. társul kerestetik 50.000 lelei tőkebetáblázással iparvállalat, eladás megbízást ingatlanra kölcsönöket gyorsan lebonyolít. Díjtalan felvilágosítással szolgál Szere, Cornul vanatorului (vadászúrt-kávéházban.) 11336

ELADÓ házak és egyéb ingatlanok előjegyzését elfogadja Wallinger-iroda Földes-patika kapujával szemben. 11272

STRADA GEORGE POPA (Ferdinánd-utca) 1. számú sarokház nagy telekkel, borpincével lakással és üzlettel eladó. 4973

MOTORFÜRESZ teljesen új, 15.000 Lei-ért eladó. Cím Wallinger hirdetőjében. 11273

Ellátás.

URI CSALÁDNÁL egy külön bejárta szobát esetleg ellátással keresek Cím: Sebestyén Ede, Nagy Farkas cég-vezetője. 11431

Különféle.

AZ UTAZÓ KÖZÖNSÉG SZIVES FIGYELMÉBE! A Franco-Romana általános biztosító társaság elvállal mindenem utipodgyász biztosításokat is Európa egész területére. Bővebb felvilágosítással szolgál a vezérigénykönyv Arad-Csanádi Vasutak palotája földszint jobbra. 5045

FÜRESZMALOM felállításához beépítéshez való tárgyak felhasználásával „Társat” keresek 10.000 lei beépítési, 20.000 lei forgó tőkével, a mi továbbra is saját kezelésében maradna. Az építési tőkét magával az objektummal és a várható reám eső részesedéssel biztosítom és törleszttem. Víz erő 6-8 lóerő már kiépítve. Vasút állomás pár lépés. Richter József vízimalmos molnármeister Dézna, via Borosbeses. 4969

KERESEK jóhangú zongorát, bérbe. Cím Kelet hírlapiroda 11428

TÉLI TARTÁSRA muraközi kő elvállaltatik. Cím Faggyas, Bulevardul Carol I. (Erzsébet-körút) 37. 5025

KEDDEN Bucuresztbe utazom, vizumozást gyorsan elintézek. Cím: Wallinger hirdetőjében. 11272

OLAJOK: Destillált és raffinált gépolaj, vulcan olaj, gőz- és motorhengeroi, autólaj, autó- és nehézbencin, továbbé zsír, sárga és fekete kocsikenőcs, fők-mag-, napraforgó- és repceolaj, olajcácsák napi áron kapható az Industriá Aradana De Uleuri S. P. A., Aradi Olaj-IPAR Rt.-nál Aradon, Bulev. Regele Ferdinand I. (Boros B.-tér) 22. Telephon 135. sz. 19647

Apróhirdetéseket lásd a 23-ik oldalon

Ma délután

indul futárunk Bucarestbe. Utlevelek láttamozását és egyéb megbízásokat a legpontosabban intézzük. 11430

KELET hírlapiroda

Értesítés!

Van szerencsénk a n. érdemű hölgyközösség b. tudomására hozni, hogy a mai napon

Ilyés si Samuelné

Str. Eminescu 6. (Deák Ferenc-utca) cég alatt társultunk, hol a legkényesebb izlésnek megfelelő angol és francia munkát vállalkozunk. Magunkat a hölgyközösség szives pártfogásába ajánlván maradunk kiváló tisztelettel: Ilyés Istváni Samuel Arnoldné